

Vilniaus universitetas

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

EUROPOS STUDIJŲ MAGISTRO PROGRAMA

DOMINYKAS GODA

II kurso studentas

**POSTFUNKCIONALIZMO AIŠKINAMOSIOS PERSPEKTYVOS VALIDUMAS:
ES IR JK DERYBŲ PO BREXIT REFERENDUMO ATVEJIS**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. dr. G. Vitkus

Vilnius, 2021

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

(data) Prof. Dr. Gediminas Vitkus (parašas)
(v., pavardė)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

..... (data)
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas:
Dr. Liutauras Gudžinskas

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:
Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „*Postfunkcionalizmo aiškinamosios perspektyvos validumas: ES ir JK derybų po Brexit referendumo atvejis*“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Dominykas Goda

(parašas)

Bibliografinio aprašo lapas

Goda D. Postfunkcionalizmo aiškinamosios perspektyvos validumas: ES ir JK derybų po Brexit referendumo atvejis: Europos studijų specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas prof. dr. G. Vitkus. – V., 2021. – 68.

Reikšminiai žodžiai: postfunkcionalizmas, Liesbet Hooghe, Gary Marks, Brexit, Europos Sąjunga, Jungtinė Karalystė, derybos, politizacija, nacionalinė tapatybė, dezintegracija.

Šiame darbe tikrinamas regioninės dezintegracijos teorijos – postfunkcionalizmo – validumas. Atsižvelgiant į akademinėje literatūroje rastą nišą – vyraujančią nesutarimą dėl postfunkcionalizmo teorinės prieigos validumo aiškinant regioninės dezintegracijos procesus – šiuo darbu siekiama prisidėti prie šios nišos užpildymo. Darbe nuosekliai pateikiama šios teorinės prieigos genezė, aptariant svarbiausius akademinis tyrimus, kurie reikšmingai prisidėjo prie postfunkcionalizmo susiformavimo. Darbe taip pat operacionalizuojamas postfunkcionalizmas bei šiai teorinei prieigai svarbi politizacijos sąvoka. Postfunkcionalizmo validumui tikrinti pasirinkti trys su ES-JK derybomis po Brexit referendumo susiję atvejai – Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos protokolo *Backstop* atsisakymas, JK pozicijos dėl žvejybos klausimų bei Vidaus rinkos teisės akto svarstymai. Panaudojant diskurso analizės metodologinę prieigą bei akademinėje literatūroje nustatytus Brexit referendumo išvakarėse politizuotus JK nacionalinės tapatybės naratyvus, buvo atlikta trijų JK TAN politinių partijų – Torių, Leiboristų ir *Reform UK* – formuoto diskurso apie tris aukščiau minimus ES-JK derybų atvejus analizė. Diskurso tyrimas parodė, kad postfunkcionalizmo teorinė prieiga geba padėti suprasti minėtus JK veiksmus ES-JK derybų metu, taip suteikiant šiai teorinei prieigai daugiau validumo. Remiantis darbo išvadomis, apmastomos tolimesnės tyrimų, naudojančių postfunkcionalizmo teorinę prieigą, galimybės.

Turinys

Įvadas.....	5
1. Postfunkcionalizmas: nuo ištakų iki naujausių tyrimų.....	9
1.1. Neofunkcionalizmo ir liberalaus tarpvyriausybės trūkumai aiškinant regioninės integracijos procesus	10
1.2. Liesbet Hooghe ir Gary Marks: postfunkcionalizmo regioninės dezintegracijos teorijos genezė.....	13
1.3. Postfunkcionalizmo literatūra: teorija, kritika, tyrimai	19
2. Postfunkcionalizmo regioninės dezintegracijos teorija.....	24
3. Tyrimo metodologija.....	30
3.1. Operacionalizuojant postfunkcionalizmą.....	30
3.2. Tyrimo objektas	33
4. Diskurso apie Šiaurės Airijos Backstop, žvejybos klausimus bei Vidaus rinkos teisės aktą tyrimas.....	41
4.1. JK nacionalinės tapatybės politizacija prieš Brexit referendumą.....	41
4.2. Torių, Leiboristų bei <i>Reform UK</i> formuotas diskursas derybų su ES metu.....	44
4.2.1. Šiaurės Airijos Backstop	45
4.2.2. Žvejybos klausimai.....	48
4.2.3. Vidaus rinkos teisės aktas.....	51
4.2.4. Nigel Farage: nacionalinės tapatybės politizavimo tęstinumas	55
Išvados	56
Literatūros sąrašas	60
Reziumė anglų kalba	67
Priedas Nr. 1. Brexit referendumas: JK nacionalinės tapatybės naratyvai	69
Priedas Nr. 2. Analizuotų diskusijų JK ir Europos Parlamente sąrašas	71
Priedas Nr. 3. Politizuoti JK nacionalinės tapatybės naratyvai ES-JK derybų metu.....	85

Ivadas

Europos vienijimosi procesas, prasidėjęs prieš daugiau nei 60 metų, yra laikomas vienu inovatyviausių ir toliausiai pažengusių regioninės integracijos procesų pasaulyje¹. Tai projektas, kuris iki šiol užtikrina taiką bei gerovę, palaiko saugumą, teisingumą ir laisvę Europos Sąjungos (ES) mastu. Šios didelės reikšmės regioninės integracijos metu, ne kartą buvo mėginama rasti atsakymą į klausimą, kodėl Europos valstybės savanoriškai nusprendžia sutelkti savo suverenitetą ar kitaip glaudžiai tarpusavyje koordinuoti savo veiksmus. Europos studijų raidos eigoje, be esminių ekonomikos bei saugumo klausimų, kurie dažnai akcentuojami kaip svarbūs veiksniai Europos vienijimosi sprendimų priėmimo procese, nuolatos buvo keliami įvairūs su tapatybe susijusių veiksnių klausimai. Nuo pat Europos integracijos pradžios buvo aišku, kad tapatybės vaidmuo bus reikšmingas. Richard von Coudenhove-Kalergi, tarpukario metu susiformavusio Paneuropos judėjimo lyderis, dėstydamas idėjinį pagrindą Europos vienijimuisi ateityje, pabrėžė, kad Europa yra ir bus ne tik ūkio, t. y. ekonominė, bet ir kultūrinė, istorinė, bendro likimo bei „kraujo“ bendruomenė². R. Coudenhove-Kalergi idėjos atskleidžia, kad nuo pat Europos vienijimosi idėjinių užuomazgų buvo pabrėžiama, kad bendrai veikiančios žemyno valstybėms tik ekonominės naudos sąlygojamos vienybės nepakaks. Tačiau, praėjus daugiau nei pusei amžiaus nuo regioninės integracijos Europoje pradžios, tapatybės klausimai Europos studijų kontekste dažnai patenka į antrąjį planą.

Teorijos, kuriomis remiantis yra mėginama suprasti Europoje vykstančius procesus, retai atsižvelgia į tapatybės veiksnių svarbą. Tapatybės dimensija ilgą laiką buvo apeinama aiškinant integracijos procesus³. Tapatybės pokyčiai, tokie kaip Europos tapatybės radimasis, dažnai matomi kaip integracijos proceso padarinys, bet ne jį sąlygojanti ar ribojanti priežastis⁴. Nuo pat ankstyvųjų integracijos teorijų užuomazgų buvo teigiama, kad ekonominis, politinis ar institucinis valstybių bendradarbiavimas, vis didesnė individų socializacija, užgimstantys komunikaciniai tinklai palaipsniui turėtų skatinti ir prisidėti prie Europos tapatybės susiformavimo⁵. Didžiosios Europos integracijos

¹ Fraser Cameron, „The European Union as a Model for Regional Integration.“ The Council on Foreign Relations, 2010. <https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2010/09/IIGG_Eurozone_WorkingPaper_Cameron.pdf> [Žiūrėta 2020 12 28].

² Richard Coudenhove – Kalergi, *Pan Europos ABC*. Kaunas: Spaudos fondas, 1932.

³ Neil Fligstein, Alina Polyakova, Wayne Sandholtz, „European Integration, Nationalism and European Identity.“ *Journal of Common Market Studies*, 50, p. 106-122.

⁴ Michael O'Neill, *The Politics of European Integration: A Reader*. Routledge, 1996, p. 6-8.

⁵ Ten pat.

teorijos, kurios dažniausiai yra naudojamos aiškinant Europos integracijos procesus – neofunkcionalizmas, pabrėžiantis persilieimo efekto (angl. *spillover*) svarbą, bei tarpvyriausybiskumas, akcentuojantis valstybių narių vaidmenį sprendžiant dėl integracijos, taip pat nesuteikia didelės svarbos individų tapatybei, kaip integraciją skatinančiam ar ją stabdančiam veiksniumi⁶. Autoriai plačiai diskutuoja apie nacionalinės ir Europos tapatybės santykį, keliant klausimus apie jų sąveiką ar įtaką viena kitai, skirtingas tapatybines struktūras, kurias jos gali suformuoti⁷, neakcentuojant jų įtakos integracijos procesams.

Nors didžiosios integracijos teorijos retai atsižvelgia į tapatybės svarbą analizuojant integracijos procesus, pastarųjų dešimtmečių Europos vienijimosi istorijoje gausu įvykių, kuriuos aiškinant tapatybės veiksnys yra nenuginčijamai svarbus. Maastrichto sutarties ratifikavimo sunkumai Danijoje⁸, Nyderlandų ir Prancūzijos „ne“ referendume dėl sutarties dėl Konstitucijos Europai⁹ tapo pirmaisiais reiškiniais, priminisiais apie tapatybės svarbą Europos integracijos kontekste. Gilėjanti Europos integracija neišvengiamai turi vis didesnę sąlytį su ES valstybių narių nacionalinių tapatybių pagrindus suformuojančiais simboliais, idėjomis, vertybėmis ar praktikomis. Šis sąlytis, o kartais ir trintis, esant tinkamoms sąlygoms, gali skatinti individų pasipriešinimą integracijos procesams¹⁰.

Referendumai dėl Maastrichto sutarties ir sutarties dėl Konstitucijos Europai privertė apmąstyti tolimesnius integracijos žingsnius, pristabdė Europos integracijos procesus. Tačiau 2016 m. referendumo, vykusio Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje (JK) dėl išstojimo iš ES, rezultatai pirmą kartą Europos integracijos istorijoje ne tik sustabdė integracijos procesą, bet ir apgrėžė jį atgal. ES valstybė narė, referendumo sprendimu pasirinkusi įstoti į ES, per beveik 47 integracijos metus išsiderėjusi ne vieną narystės išimtį (angl. *opt-out*), nepaisant ES narystės tiesioginės ir netiesioginės naudos, piliečių valia pasirinko palikti ES. Toks paradoksas paskatino skirtingų teorinių

⁶ Mai 'a K. Davis Cross, „Review: Identity Politics and European Integration.“ *Comparative Politics*, 2012, 44 (2), p. 229-246.

⁷ Thomas Risse, *A Community of Europeans?: Transnational Identities and Public Spheres*, New York: Cornell University Press, 2010, p. 45.

⁸ Gary Marks, Liesbet Hooghe, „National identity and support for European integration.“ *WZB Discussion Paper*, No. SP IV 2003-202, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin.

⁹ Nick Startin, André Krouwel, „Euro-scepticism Re-galvanized: The Consequences of the 2005 French and Dutch Rejections of the EU Constitution.“ *Journal of Common Market Studies*, 2012, 51, p. 65-84.

¹⁰ Achim Hurrelmann, „European Democracy, the ‘Permissive Consensus’ and the Collapse of the EU Constitution.“ *European Law Journal*, 13(3), 2007.

perspektyvų atstovus mėginti suprasti, kokie veiksmai gali nulemti tokius piliečių pasirinkimus. Didžiosioms integracijos teorijoms susiduriant su sunkumais mėginant paaiškinti Brexit priežastis¹¹, autoriai atsigręžė į Liesbet Hooghe ir Gary Marks pasiūlytą postfunkcionalizmo teorinę prieigą (L. Hooghe ir G. Marks savo siūlomą prieigą vadina postfunkcionalistine tyrimų programa (angl. *postfunctionalist research programme*), šiame darbe ji vadinama teorine prieiga.) Šie autoriai suteikia didelę reikšmę tapatybės veiksniams, kurie, esant atitinkamoms sąlygoms, gali nulemti dezintegracijos procesus. Tačiau Brexit referendumas nenutraukė JK ryšių su ES – dezintegracija nėra statiškas procesas. Po referendumo beveik 4 metus trukusių derybų metu, ES ir JK tarėsi tiek dėl buvusių santykių nutraukimo, tiek dėl naujų tarpusavio santykių – naujos regioninės integracijos formos. Derybų metu eilė JK veiksmų ir sprendimų buvo kvestionuojami kaip „neracionalūs, nelogiški, perversinantys JK derybinę galią“ bei nurodantys į JK siekį vis labiau atsiriboti nuo ES¹². Tarp tokių veiksmų – Airijos ir Šiaurės Airijos pasienio stabilumą užtikrinančio mechanizmo (angl. „*backstop*“) atsisakymas, JK derybinės pozicijos žvejybos srityje ir JK nacionalinė teisėkūra (pvz., Išstojimo susitarimo nuostatas galėjusio pažeisti Vieningos rinkos akto svarstymai). Mėginant suprasti šiuos veiksmus, didžiosios integracijos teorijos susiduria su sunkumais – neofunkcionalizmo ir tarpvyriausybės teoriniai modeliai menkai padeda suprasti šiuos JK veiksmus.

Postfunkcionalizmo teorinė prieiga yra regioninės dezintegracijos teorija. Didžioji dalis empirinių tyrimų, naudojančių postfunkcionalizmą, orientuojasi į įvairių ES ištikusią krizių priežasčių aiškinimą, pabrėžia šių krizių sąsajas su galima ES dezintegracija. Tačiau, atsižvelgiant į esamus empirinius tyrimus, kurie remiasi šia teorine prieiga, išryškėja šios akademinės literatūros trūkumai. Literatūroje stokojama tyrimų, kurie orientuojasi į postfunkcionalizmo, kaip teorinės perspektyvos, aiškinančios ES decintegracijos procesus, validumą. Postfunkcionalizmas yra sąlyginai nauja teorinė prieiga, Europos studijų akademinėje literatūroje pasiūlyta 2009 metais. Kadangi ši teorinė prieiga yra skirta aiškinti regioninės dezintegracijos procesus, kurių iki šiol ES istorijoje įvykę nedaug, tyrimų, kurie taikytų postfunkcionalizmą šioms procesams aiškinti – taip pat nėra daug. Tyrimų, kurie naudoja postfunkcionalizmą regioninei dezintegracijai aiškinti, itin padaugėja tuomet, kai ES susiduria su

¹¹ Sławomir Czech, Monika Krakowiak-Drzewiecka, „The rationale of Brexit and the theories of European integration.” *Oeconomia Copernicana*, 2019, 10(4), p. 589-602.

¹² Athanassios Pitsoulis, Soeren Schwuchow, „Though this be madness: A game-theoretic perspective on the Brexit negotiations.“ *Beiträge zur Jahrestagung des Vereins für Socialpolitik* 2018.

įvairiomis krizėmis¹³. Vienas tokių atveju – Brexit referendumas bei jo rezultatų nulemta JK dezintegracija. Autoriai, tyrinėję Brexit referendumo priežastis pasitelkdami postfunkcionalizmo teorinę prieigą, prieina išvados, kad ši teorinė prieiga, lyginant su kitomis didžiosiomis regioninės integracijos teorijomis, geba geriausiai paaiškinti tai, kas įvyko JK 2016 m¹⁴. Būtent postfunkcionalizmo prieiga bei visos jos prielaidos, susijusios su kelių lygių valdymo sistema, mažėjančiu tyliuoju sutikimu (angl. *permissive consensus*), integracijos klausimų politizavimu bei tradicinio politinio spektro pokyčias padeda geriausiai suprasti, kodėl minėtame referendume daugiau nei pusė balsavusiųjų pasirinko palaikyti išstojimo iš ES idėją. Gebėjimas išsamiai paaiškinti Brexit referendumo priežastis – kol kas didžiausias postfunkcionalizmo, kaip dezintegracijos teorijos pasiekimas. Postfunkcionalizmas taip pat prisideda prie kitos ES ištikusios krizės – Šengeno krizės – padarinių aiškinimo. Šios krizės metu, smarkiai padidėjus migracijos srautams į ES, Bendra Europos prieglobsčio sistema patyrė sunkumų – kai kurios valstybės narės nesilaikė prieglobsčio suteikimo sistemos taisyklių, kai kur Šengeno erdvėje buvo gražinta vidaus sienų kontrolė¹⁵. Postfunkcionalizmo teorinė prieiga taip pat padeda geriau suprasti šiuos nacionalinių valstybių veiksmus Šengeno krizės kontekste – autorių teigimu, šios krizės metu migracijos klausimai kai kuriose ES valstybėse narėse buvo smarkiai politizuojami pasitelkiant nacionalinės tapatybės argumentus, taip nacionalinėse valstybėse telkiant visuomenės paramą Šengeno sistemą neigiamai veikiantiems veiksams¹⁶. Tačiau literatūroje taip pat galima rasti pavyzdžių, kuomet ES ištikusios krizės metu, nepaisant gausaus nacionalinės tapatybės politizavimo, krizė veda gilesnę integracijos, o ne dezintegracijos link. Euro zonos krizės kontekste, anot autorių, nors ekonominės krizės klausimai buvo smarkiai politizuoti valstybėse narėse, tačiau ši krizė kaip tik nulėmė gilesnę integraciją, priešingai nei teigtų postfunkcionalizmo teorinė prieiga¹⁷. Atsiželgiant į aptartus tyrimus, tampa aišku, kad tyrimų, kurie remiasi postfunkcionalizmo teorine prieiga, išvadoms trūksta validumo – esant panašioms sąlygoms (ES krizės metu politizuotai nacionalinei tapatybei) autoriai prieina skirtingų išvadų

¹³ Menelaos Markakis, „Differentiated Integration and Disintegration in the EU: Brexit, the Eurozone Crisis, and Other Troubles.“ *Journal of International Economic Law*, 23 (2), 2020, p. 489-507.

¹⁴ Douglas Webber, „Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations.“ *Journal of European Public Policy*, 26 (8), 2019, p. 1134-1152.

¹⁵ Lucas Schramm, „European disintegration: a new feature of EU politics.“ 2019. <<https://www.coleurope.eu/research-paper/european-disintegration-new-feature-eu-politics>> [Žiūrėta 2021 05 12].

¹⁶ Tanja A. Börzel, Thomas Risse, „From the euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics.“ *Journal of European Public Policy*, 25:1, 2018, p. 83-108.

¹⁷ Frank Schimmelfennig, „European Integration in the Euro Crisis: The Limits of Postfunctionalism.“ *Journal of European Integration*, 36, 2014, p. 321-337.

– kartais vadovaujantis postfunkcionalizmo prielaidomis galima geriau suprasti ES vykstančius procesus, tačiau kartais šios teorinės prieigos prielaidos tam yra nepakankamos.

Šio darbo tikslas – patikrinti postfunkcionalizmo pritaikomumą ES dezintegracijoms procesams ir šios aiškinamosios perspektyvos validumą išsiaiškinant, kaip nacionalinėse valstybėse dezintegracijos procesai vyksta politizuojant nacionalinę tapatybę. Tyrimo uždaviniai:

- Pristatyti akademinę diskusiją dėl regioninės dezintegracijos teorijas taikančių tyrimų, siekiant parodyti postfunkcionalizmo teorinės prieigos stiprybes ir silpnybes.
- Nustatyti mokslinėje literatūroje išskirtus JK paplitusius naratyvus, skirtus politizuoti JK narystę ES, kurie vyravo Brexit referendumo išvakarėse.
- Išnagrinėti pasirinktus tris JK veiksmus derybų su ES metu – Šiaurės Airijos *Backstop* atsisakymą, JK derybines pozicijas dėl žvejybos klausimų bei Vidaus rinkos teisės akto svarstymus, aptariant šių atvejų unikalumą ir sunkumus, su kuriais susiduria didžiosios regioninės integracijos teorijos mėginant paaiškinti šių JK veiksmų priežastis.
- Remiantis nustatytais naratyvais, išanalizuoti trijų TAN politinių partijų – Torių, Leiboristų ir *Reform UK* – formuotą diskursą, susijusį su minėtais JK veiksmiais ES-JK derybų kontekste, parodant JK nacionalinės tapatybės politizaciją po Brexit referendumo.
- Pateikti pasiūlymų dėl tolimesnio postfunkcionalizmo teorinės prieigos taikymo tyrimuose, aiškinant integracijos politizaciją pasitelkiant nacionalinės tapatybės elementus.

Toliau aptariami esami akademiniai tyrimai, analizuojantys ir empiriniams tyrimams naudojantys postfunkcionalizmo teorinę prieigą bei aptariama akademinė niša, prie kurios užpildymo šiuo darbu siekiama prisidėti.

1. Postfunkcionalizmas: nuo ištakų iki naujausių tyrimų

Šiuo darbu yra siekiama sukurti pridėtinę vertę ir praplėsti tyrimų, orientuotų į regioninės dezintegracijos teorijos – postfunkcionalizmo – pritaikymo empiriniams atvejams lauką. Dėl to būtina apžvelgti šia tematika parašytus darbus, iki šiol atliktus tyrimus, taikiusius šį teorinį modelį. Tai leido išskirti akademinę nišą, prie kurios užpildymo šiuo magistro darbu buvo prisidėta. Dėl aukščiau aptartų didelės reikšmės politinių įvykių per pastaruosius dešimtmečius, postfunkcionalizmas bei jo siūlomi tapatybės argumentai aiškinant dezintegraciją sulaukė nemenko dėmesio iš skirtingų sričių akademikų.

Todėl, visų pirma, yra svarbu aiškiai struktūruoti akademinę literatūrą, susijusią su šia teorine prieiga, pradedant nuo jos ištakų – kritikos regioninės integracijos teorijoms, šios teorijos kilmės literatūros ir tuomet aptarti svarbiausius empirinius tyrimus, taikančius postfunkcionalizmą.

1.1. Neofunkcionalizmo ir liberalaus tarpvyriausybės trūkumai aiškinant regioninės integracijos procesus

Prieš pradedant gilintis į akademinę literatūrą, kurioje postfunkcionalizmas pritaikomas empiriniams atvejams tirti, reikia aptarti postfunkcionalizmo kilmės literatūrą ir bendrą kritiką šiai teorinei prieigai. Postfunkcionalizmas yra sąlyginai nauja teorinė perspektyva Europos studijų kontekste, kurios pradžia laikomas L. Hooghe ir G. Marks 2009 m. straipsnis, „*A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus*“, išspausdintas *British journal of political science* žurnale. Autoriai pasiūlo postfunkcionalistinę teorinę prieigą kaip atsaką į didžiųjų integracijos teorijų – neofunkcionalizmo ir liberalaus tarpvyriausybės – trūkumus aiškinant regioninės integracijos ir dezintegracijos procesus. Todėl siekiant suprasti esminius postfunkcionalizmo teorijos teiginius, reikia įsigilinti į minėtų didžiųjų integracijos teorijų argumentus bei problemas, su kuriomis jos susiduria aiškinant regioninės integracijos ir dezintegracijos procesus.

Abi didžiasias Europos integracijos teorijos sieja bendras pirmtakas – funkcionalizmo teorine prieiga¹⁸. XX a. pirmosios pusės eigoje vystyta funkcionalizmo teorinės prieigos, kurios autoriai (pvz., D. Mitrany, Ch. Pentland) mėgina suprasti, kokiais būdais Europoje yra įmanoma pasiekti taiką, centrinėje ašyje pabrėžiama funkcinio spaudimo svarba. Funkcinis spaudimas suprantamas kaip neatitikimas tarp individų nacionalinėse valstybėse patiriamų problemų ir politinės valdžios (angl. *political authority*) gebėjimo jas spręsti. Šis neatitikimas sukuria poreikį jurisdikcinėms, t. y. valdymo struktūros, reformoms¹⁹. Viena tokių sričių – gerovės užtikrinimas. Anot funkcionalistų, pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, valstybės privalės greitai atstatyti karo nuniokotas ekonomikas, siekiant patenkinti pokario metu atsirandančiu gerovės lūkesčius. Šiam tikslui bus reikalinga sparti valstybių ekonominė kooperacija bei integracija. Vis didėjančiam valstybių integracijos poreikiui didelę reikšmę

¹⁸ Lisbet Hooghe, Gary Marks, „The Neofunctionalists Were (almost) Right: Politicization and European Integration.“ *Webpapers on Constitutionalism & Governance beyond the State*, 2005, 5.

¹⁹ Mihai Alexandrescu, „David Mitrany: From Federalism to Functionalism.“ *Transylvanian review*, 2007, 16 (1).

turi ir vis spartėjanti technologijų raida²⁰. Šis procesas matomas kaip sąlyginai automatinis – funkcinis spaudimas turi tiesiogines pasekmes regioninės integracijos greičiui, turiniui bei mastui. Integracijai nešant vis didesnę naudą, nacionalinių valstybių atstovai ims suprasti integracijos privalumus, kas sąlygos integracijos poreikį vis naujose valstybės valdymo srityse²¹. Svarbu pabrėžti, kad funkcionalistai pabrėžia socio-ekonominių problemų sprendimo svarbą. Politiniai konfliktai, sudėtingi politiniai pasirinkimai gali kenkti socio-ekonominių problemų sprendimui, todėl, anot funkcionalizmo autorių, valstybės bus linkusios kooperuotis tuose srityse, dėl kurių gali būti lengvai randamas konsensusas²².

Remdamiesi funkcionalizmo pasiūlyta funkcinio spaudimo idėja, tačiau kartu ir kritikuodami šią teorinę priegą, autoriai išvysto mažiausiai dvi regioninės integracijos teorines priegas – neofunkcionalizmą bei tarpvyriausybėsbiškumą (kurio plačiausiai išvystyta atmaina – liberalus tarpvyriausybėsbiškumas). Tarpvyriausybėsbiškumo teorinė priega (pvz., A. Milward, A. Moravcsik, F Schimmelfennig) teigia, kad integracija yra tarpvalstybinių derybų rezultatas. Ši teorinė perspektyva siekia atsakyti į klausimą, kaip ir kodėl nacionalinės valstybės sutaria ir nusprendžia perleisti dalį savo nacionalinio suvereniteto supranacionalinėms institucijoms²³. Remiantis viena geriausiai išplėtotų tarpvyriausybėsbiškumo teorinių priegų grupės teorijų – liberaliu tarpvyriausybėsbiškumu – valstybių vidaus interesų grupių ekonominės preferencijos bei tikėtina ekonominė nauda, santykinė derybine galia grįstos tarpvyriausybėsbiškos ir supranacionalinių institucijų kūrimas, siekiant įtvirtinti tarpvalstybinių derybų rezultatus, nulemia valstybių pasirinkimus dėl tolimesnės integracijos²⁴. Sprendimo dėl integracijos pagrindas – valstybės vidaus interesų grupių spaudimas nacionalinėms vyriausybėms siekti integruoti tam tikras sritis, tikintis sulaukti kuo didesnės ekonominės naudos.

Neofunkcionalizmo teorinė priega (pvz., E. Haas, L. Lindberg, P. Schmitter) pabrėžia funkcinio spaudimo svarbą, tačiau nelaiko jo pakankamu veiksmu, galinčiu pakeisti regioninės integracijos turinį ar kryptį. Neofunkcionalistai teigia, kad, esant funkciniam spaudimui, reikalingi papildomi kriterijai:

²⁰ Mette Eilstrup-Sangiovanni, „Introduction. Pre-theories of International Integration.“ kn. *Debates on European Integration. A Reader*, Mette Eilstrup-Sangiovanni, (sud.) Palgrave Macmillan, 2006, p. 17-35.

²¹ Charles Pentland, „Functionalism and Theories of International Political Integration.“ (kn.) *Functionalism: Theory and Practice in International Relations*, A.J.R. Groom and Paul Taylor (sud.). London: University of London Press, 1975. p. 9-24.

²² Lisbet Hooghe, Gary Marks, „The Neofunctionalists Were (almost) Right: Politicization and European Integration.“

²³ Frank Schimmelfennig, „Liberal Intergovernmentalism.“ (kn.) *The Palgrave Handbook of EU Crises*, Riddervold M., Trondal J., Newsome A. (sud.) Palgrave Studies in European Union Politics: Palgrave Macmillan, 2021, p. 61-78.

²⁴ Andrew Moravcsik, *The Choice for Europe*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1998, p. 1-85.

nauda, kylanti iš integracijos, gali būti pasiekta integruojant bent kelias tarpusavyje susijusias sritis (kitai tariant, reikalingas persilieėjimo efektas); eksternalizacijos spaudimas regioninės integracijos subjektus verčia priimti bendrą požiūrį į trečiąsias valstybes bei veikėjus; regioninė integracija yra politizuojama tarp skirtingų politinių veikėjų²⁵. Remiantis neofunkcionalistais, ekonominė integracijos nauda taip pat išlieka svarbi – ji mobilizuoja skirtingas interesų grupes siekti integracijos teikiamos naudos, nepaisant valstybių sienų. Politinių sprendimų, t. y. sprendimų, paremtų interesų grupių interesais, priėmimas, kaip ir funkcinis spaudimas, tampa esminiu veiksmu, vedančiu integracijos link²⁶.

Anot L. Hooghe ir G. Marks, šios teorijos ilgainiui tapo nebepakankamos siekiant suprasti XXI a. pradžios procesus Europoje. Nors šios dvi teorijos yra priešpastatomos viena prieš kitą jau ne viena dešimtmetį, aiškina sąlyginai skirtingus dalykus (neofunkcionalizmas geba geriau paaiškinti einamosios ES politikos integracijos procesus, liberalus tarpvyriausybiskumas – ES sutarčių pokyčius²⁷), postfunkcionalizmo autoriai, visų pirma, išvelgia tam tikrų panašumų tarp šių dviejų teorinių prieigų. Abi teorinės prieigos preferencijas, kurios gali skatinti integraciją, mato per ekonominės naudos prizmę. Neofunkcionalizmas pagrindiniu integracijos veiksmu laiko transnacionalinių interesų grupių ar supranacionalinių veikėjų siekį gauti maksimalią ekonominę naudą, liberalus tarpvyriausybiskumas – integraciją skatina ekonominės naudos pasidalijimas tarp valstybių bei jų viduje veikiančių verslo grupių²⁸. Abi teorijos taip pat pabrėžia derybų dėl ekonominės naudos paskirstymo (angl. *distributional bargaining*) svarbą tarp interesų grupių – neofunkcionalizmo atveju, šios interesų grupės veikia tiek nacionaliniu, tiek supranacionaliniu lygiu, o liberalaus tarpvyriausybiskumo atveju – tik valstybių nacionalinėje erdvėje²⁹. L. Hooghe ir G. Marks teigia, kad siekiant suprasti Europos dezintegracijos procesus, reikia plėsti žiūros lauką, peržengiant ekonominių interesų grupių preferencijas. Autorių teigimu, Europos dezintegracijos procesų neįmanoma suprasti juos vertinant vien tik per ekonominių interesų prizmę. Autoriai į dezintegracijos aiškinimo logiką siūlo įtraukti eilę papildomų prielaidų,

²⁵ Philippe C. Schmitter, „Three Neofunctional Hypotheses About International Integration.“ *International Organization*, 1969, 23, p. 161-166.

²⁶ Mette Eilstrup-Sangiovanni, „Neofunctionalism and its Critics.“ kn. *Debates on European Integration. A Reader*, Mette Eilstrup-Sangiovanni, (sud.) Palgrave Macmillan, 2006, p. 89-103.

²⁷ John Peterson, „The Choice for EU Theorists: Establishing a Common Framework for Analysis.“, *European Journal of Political Research*, 2001, 39, p. 289–318.

²⁸ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Grand theories of European integration in the twenty-first century.“ *Journal of European Public Policy*, 2019, 26 (8), p. 1113-1133.

²⁹ Ten pat.

susijusių su ES struktūra, nacionalinių partijų konkurencija, nacionalinės tapatybės reikšme individams bei viešosios nuomonės apie ES pokyčiais³⁰. L. Hooghe ir G. Marks, per ilgiau nei du dešimtmečius truncančią akademinį tyrimų karjerą, pateikė ne vieną aiškinimą, kodėl šie papildomi kriterijai yra svarbūs regioninės integracijos procesams. Kaip ir kodėl visi šie kintamieji leidžia suprasti dezintegracijos procesus – atsakymų reikia ieškoti pačių autorių atliktuose tyrimuose.

1.2. Liesbet Hooghe ir Gary Marks: postfunkcionalizmo regioninės dezintegracijos teorijos genezė

L. Hooghe ir G. Marks, konstruodami postfunkcionalistinę regioninės dezintegracijos teoriją, didžiąja dalimi rėmėsi savo pačių atliktais tyrimais skirtingose politikos mokslų srityse, kurios apima kelių lygių/daugiapakopio valdymo (angl. *multi-level governance*), politinių partijų konkurencijos ES klausimais, individų tapatybės sąsajos su integracija, tyliojo sutikimo (angl. *permissive consensus*) nykimo studijų sritis. Esminiai autorių teiginiai šiose srityse yra svarbūs postfunkcionalizmo teorinės prieigos prielaidoms suprasti.

Kalbėdami apie kelių lygių valdymą, L. Hooghe ir G. Marks remiasi anksčiau atliktų tyrimų šia tema įžvalgomis. Ankstesniuose tyrimuose akcentuotas viešosios politikos bei federalizmo indėlis formuojant kelių pakopų valdymo sampratą ir pabrėžiant valdžios dispersijos tarp kelių skirtingų valdymo lygių naudą ir efektyvumą, kuris lenkia valdymo vien tik centriniame lygmenyje teikiamus privalumus³¹. Literatūroje teigiama, kad valdymas turi apimti kelis lygius, siekiant geriau atliepti visos valstybės ar kito subjekto teritorinius skirtumus bei viešosios politikos gėrybių poreikį – skirtingoms gėrybėms pasiekti (pvz., kovai su klimato kaita, miestų parkų įrengimui ir kt.) reikalingi skirtingo lygmens įgaliojimai veikti³². Kelių lygių valdymo sistemos taip pat gali geriau atliepti pavienių individų grupių interesus³³, sukurti skirtingų lygmenų konkurenciją, siekiant kuo palankesnių viešosios politikos

³⁰ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.“ *British Journal of Political Science*, 39 (1), p. 1-23.

³¹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Contrasting Visions of Multi-level Governance.“ (kn.) *Multi-level Governance*, Ian Bache, Matthew Flinders (sud.), Oxford: Oxford university press, 2004, p. 15-30.

³² Ian Bache, Matthew Flinders, „Themes and Issues in Multi-level Governance.“ (kn.) *Multi-level Governance*, Ian Bache, Matthew Flinders (sud.), Oxford: Oxford university press, 2004, p. 1-11.

³³ Mark A. Pollack, „Delegation, Agency and Agenda Setting in the European Community.“ *International Organization*, 1997, 51, p. 99-134.

rezultatų³⁴ ir pan. L. Hooghe ir G. Marks indėlis daugiapakopio valdymo srityje – dvejopas. Pirma, autoriai, kartu su K. Blank, parodo, kaip konkrečiais atvejais ES sprendimų priėmimo procese pasireiškia kelių lygių valdymo fenomenas, pabrėžiant, kad galios pasiskirstymas ES tampa vis labiau pasklidęs (angl. *diluted*) tarp skirtingų valdymo lygmenų³⁵. Siekdami įnešti daugiau struktūros į diskusijas apie daugiapakopį valdymą, autoriai mėgina galimas daugiapakopio valdymo formas susisteminti į du tipus³⁶. I tipo kelių lygių valdymas, dažnai prilyginamas matrioškai, apima ribotą kiekį skirtingų valdymo lygių, kurie siejami su aiškiais teritorinėmis ribomis bei pasižymi stabilia architektūra, apimančia lokalų, regioninį, nacionalinį ir supranacionalinį valdymo lygius. Skirtingi valdymo lygiai gali įgyti nspecifines, bendras kompetencijas (t. y. sukuriama ne vienam tikslui įgyvendinti). II tipo kelių lygių valdymas nesiejamas su konkrečiu teritoriniu pasidalijimu ar stabilia valdymo lygių architektūra, o su nenuolatiniiais instituciniais dariniais, skirtais spręsti skirtingas *ad hoc* kylančias problemas. ES kontekste, tokio tipo valdymo pavyzdžiais laikomos decentralizuotos, nepriklausomos ES agentūros, ES Sutartyse numatyto glaudesnio bendradarbiavimo galimybė ir pan.³⁷ Postfunkcionalizmo teorijos kontekste svarbu pabrėžti, kad bet kokio tipo daugiapakopio valdymo vystymasis perskirsto valdymo galimybes nuo centrinės valstybės kitų lygių link. Šis teiginys, anot autorių, svarbus aiškinant kaip ir kodėl individai gali jausti vis didesnę grėsmę nacionalinėms tapatybėms vystant kelių lygių valdymo sistemą ES.

Tyliojo sutikimo ir politinių partijų konkurencijos veiksniai daugiapakopio valdymo sistemose taip pat svarbūs formuojant postfunkcionalizmo teorinės prieigos pagrindus. Didžiąją dalį ES raidos šis regioninės integracijos projektas buvo vertinamas kaip valstybių elito palaikomas projektas, kurio eigos ir turinio nenulemia likusios visuomenės nuomonė. Tyliojo sutikimo sąvoką dar 1970 m. pasiūlė L. Lindberg ir S. Scheingold³⁸. Anot autorių, Europos valstybių visuomenės nėra suinteresuotos Europos lygmens politikos problemomis, tačiau vis tiek palaiko bendrus Europos integracijos proceso tikslus,

³⁴ Barry R. Weingast, „The Economic Role of Political Institutions: Market Preserving Federalism and Economic Development.“ *Journal of Law, Economics and Organization*, 1995, 11, p. 1-31.

³⁵ Gary Marks, Liesbet Hooghe, Kermit Blank, „European Integration from the 1980s: State-Centric v. Multi-level Governance.“ *Journal of Common Market Studies*, 34 (3), 1996, p. 341-378

³⁶ Liesbet Hooghe, Types of Multi-Level Governance. *European Integration Online Papers*, 2001, 11 (5).

³⁷ Gary Marks, Liesbet Hooghe, Kermit Blank, „European Integration from the 1980s: State-Centric v. Multi-level Governance.“

³⁸ Samuel J. Hurwitz et al., „Europe’s Would-Be Polity: Patterns of Change in the European Community.“ *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 392 (1), 1970, p. 186-187.

laikydami supranacionalines institucijas priimtina bendros politinės erdvės dalimi. Esant tokiai sąlygai manoma, kad visi integracijos procesai yra palaikomi valstybių visuomenių, taip suteikiant jiems legitimumo. Todėl elito skatinami integracijos procesai nesulauks likusių piliečių opozicijos³⁹. Tačiau, anot L. Hooghe, praėjus daugiau nei 30 metų po tyliojo sutikimo sąvokos atsiradimo Europos studijų kontekste gali atrodyti, kad ES toliau geba tęsti integraciją taip pat efektyviai, kaip anksčiau, laikantis tyliojo sutikimo prielaidos. Tačiau po 2005 olandų ir prancūzų „ne“ Sutarčiai dėl Konstitucijos Europai, iki tol vyravusio tyliojo konsensuso prielaidą verta atmesti⁴⁰. Literatūroje pastebimas vis didesnis piliečių įsitraukimas į ES procesus įvairiais formatais: kasdienėse žiniose, transliuojamose per televiziją⁴¹, ES klausimai tampa vis svarbesni nacionalinės politikos arenose⁴² bei nacionalinių politinių partijų programose⁴³. Šalia šių procesų, taip pat pastebima vis daugiau demokratijos ES sprendimų priėmimo procesuose (plečiamos Europos Parlamento (EP) galios, daugėja ES klausimų referendumų valstybėse narėse), taip įtraukiant ne tik elitą, bet ir plačiąją visuomenę bei jas atstovaujančias nacionalines politines partijas į ES klausimų sprendimą⁴⁴. Todėl, autorių teigimu, galima pastebėti tyliojo sutikimo ES mažėjimą. Postfunkcionalizmo teorinės prieigos formavimo kontekste šis procesas padės suprasti, kaip ir kodėl Europos integracijos procesai gali turėti sąsają su individų nacionaline tapatybe.

L. Hooghe, turint omenyje vis didėjančią visuomenės svarbą sprendžiant dėl Europos integracijos klausimų, kartu siekė išsiaiškinti, ar ir kaip skiriasi elito ir likusios visuomenės požiūriai į ES integracijos procesus. Priimant prielaidą, kad visuomenė tampa vis svarbesnė ir vis labiau įtraukta į sprendimų priėmimą dėl su ES susijusių klausimų, autorė, naudodama Eurobarometro apklausų duomenis, nacionalinių valstybių bei Europos Komisijos (EK) įtakingų pareigūnų interviu duomenis, tiria elito bei visuomenės nuomonę dėl to, kaip abi šios grupės mato tolimesnius ES integracijos procesus. Autorė dar

³⁹ Achim Hurrelmann, „European Democracy, the ‘Permissive Consensus’ and the Collapse of the EU Constitution.“

⁴⁰ Liesbet Hooghe, „What Drives Euroscepticism? Party–Public Cueing, Ideology and Strategic Opportunity.“ *European Union Politics*, 8 (1), p. 5-12.

⁴¹ Mark Blach-Ørsten, „Claes H. de Vreese: Framing Europe. Television News and European Integration.“ *Journal of media and communication research*, 19 (36), 2003.

⁴² Cees Van Der Eijk, Mark Franklin, „Potential for contestation on European matters at national elections in Europe.“ Kn. Gary Marks & Maarten Steenbergen (sud.), *European Integration and Political Conflict*, Cambridge: Cambridge University Press 2004, p. 32-50.

⁴³ Paul Pennings, „An Empirical Analysis of the Europeanization of National Party Manifestos, 1960-2003.“ *European Union Politics*, 7 (2), 2006, p. 257–270.

⁴⁴ Liesbet Hooghe, „What Drives Euroscepticism? Party–Public Cueing, Ideology and Strategic Opportunity.“

kartą pakartoja seniau žinomą tezę (pvz., R. Vaubel⁴⁵), kad elito požiūris ir viešoji nuomonė ES klausimais – skiriasi, esminis skirtumas – elitas yra labiau proeuropietiškas, visuomenės viešoji nuomonė – mažiau palaikanti integracijos procesus. Tačiau autorė toliau gilinasi, kaip šie skirtumai pasireiškia kalbant apie suvereniteto pasiskirstymą tarp nacionalinių valstybių ir supranacionalinių institucijų, skirtingus šių dviejų grupių požiūrius į ES viešąją politiką. Prieinama išvados, kad elitas pasisako už vis gilesnę integraciją vieningos rinkos srityje, siekiant iš ES gauti kuo daugiau apčiuopiamos naudos, tuo tarpu, remiantis viešąja nuomone, piliečiai ES norėtų matyti kaip gerovę teikiantį subjektą – ES integraciją turėtų vystyti glaudesnio bendradarbiavimo socialinės apsaugos koordinavimo, užimtumo, aplinkos apsaugos ir pan. srityse⁴⁶. Remdamiesi šiuo tyrimu, L. Hooghe ir G. Marks mėgina suprasti, kaip ir kodėl susiformuoja neigiamas (euroskeptiškas) arba teigiamas (proeuropietiškas) individų požiūris į Europos integracijos procesus. Šiam tikslui autoriai naudoja du žiūros taškus – ekonominį bei tapatybinį. Konstruodami savo viešosios nuomonės apie ES aiškinimą, autoriai remiasi Heckscher-Ohlin teoriniu modeliu pagrįsta logika, kuri aiškina individų preferencijas dėl valstybių prekybos režimų⁴⁷. Anot jo, laisva prekyba yra naudinga individams, kurie turi nacionalinėje valstybėje gausių gamybos išteklių ir kenkia tiems, kurie turi nacionalinėje valstybėje stokojamų išteklių. Autoriai taip pat teigia, kad Europos ekonominė integracija sukuria naujos formos konkurenciją bei nelygybę tarp individų (pagal H. Kriesi ir R. Lacht⁴⁸). Pvz., didėjantis darbo jėgos mobilumas (t. y. viena iš keturių pagrindinių Vieningos rinkos laisvių), naudingas tiems, kurie turi daug aukšto lygio žmogiškojo kapitalo ir mažiau naudingas tiems, kurie jo stokoja. Kapitalo judumas gali didinti nesaugumo jausmą žemos kvalifikacijos darbuotojams. L. Hooghe ir G. Marks individų naudą/žalą vertina per keturias dimensijas – teigiamus/neigiamus subjektyvius/objektyvius ekonominės integracijos padarinius individo/valstybės lygmenims⁴⁹. Tapatybės srityje, autoriai priima prielaidą, kad tapatybės (t. y. asmens priklausymai tam tikrai grupei, savęs sutapatinimas su ta grupe bei jos vertybių bei idėjų palaikymas) gali turėti tiesioginę

⁴⁵ Roland Vaubel, „The public choice analysis of European integration: A survey.“ *European Journal of Political Economy*, 10 (1), 1994, p. 227-249.

⁴⁶ Liesbet Hooghe, „Europe Divided? Elites vs. Public Opinion on European Integration.“ *IHS Political Science Series*, 88, 2003, p. 281-304.

⁴⁷ Kevin H. O'Rourke, et al., „The Determinants of Individual Trade Policy Preferences: International Survey Evidence.“ *Brookings Trade Forum*, 2001, p. 157-206.

⁴⁸ Hanspeter Kriesi, Romain Lachat, „Globalization and the Transformation of the National Political Space: Switzerland and France Compared.“ Parengta seminarui *Workshop on the Analysis of Political Cleavages and Party Competition*, Duke University, 2004, balandžio 16-17 d.

⁴⁹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues: Public Opinion on European Integration.“ *European Union Politics*, 6(4), 2005, p. 419-443.

įtaką individų suvokimui apie politikos procesus. Didžiausia tapatybės įtaka politinių procesų suvokimui galima tuomet, kai individai remiasi nacionaline (teritorine) tapatybe⁵⁰. ES, būdama kelių pakopų valdymo sistema, perleidžiant suverenitetą iš vieno valdymo lygmens kitam, apriboja teritorinės tapatybės grupių (pvz., nacionalinių valstybių) individų galimybę patiems spręsti dėl juos liečiančių politikos klausimų, taip pat skatina multikultūralizmą, kuris gali vesti nacionalinės tapatybės ribų nunykimą link⁵¹. Todėl, kuomet individai yra labiau linkę save tapatinti su savo nacionaline tapatybe, tuo labiau tikėtina, kad šie individai bus nusiteikę prieš tolimesnius integracijos procesus (pvz., anti-imigraciniai sentimentai gali būti susiję su didesniu euroskeptiškumu⁵².) Tačiau L. Hooghe ir G. Marks literatūroje pastebi paradokso – remiantis vienais tyrimais, nacionalinės tapatybės ir ES integracija gali koegzistuoti (pvz., T. Risse apie šokoladinio pyrago ir matrioškos kelių lygių tapatybes⁵³, kuriose, nors dominuoja individų nacionalinė tapatybė, bet integracijos procesų metu valingai kuriama Europos tapatybė kai kuriems individams taip pat išlieka svarbi⁵⁴), tačiau kiti tyrimai prieina išvados, kad nacionalinė tapatybė gali skatinti priešiškas individų nuostatas Europos integracijai. L. Hooghe ir G. Marks iškelia hipotezę, kad nacionalinės tapatybės įtaka Europos integracijos vertinimui individų lygmenyje yra politiškai sukonstruojama⁵⁵. Atsižvelgiant į autorių ankstesnius tyrimus apie ES, kaip kelių lygių valdymo sistemą, teigiama, kad nacionalinės politikos procesai gali daryti įtaką individų požiūriui į integracijos procesus. Todėl, priklausomai nuo to, kaip nacionalinės politikos arenoje individų tapatybė yra pakreipiamos (angl. *primed*) ideologijų, politinių partijų ir politinio elito, individų požiūris į ES integracijos procesus gali kisti. Individai, priklausomai nuo to, kokias politines partijas palaiko (autoriai ankstyvuose tyrimuose akcentuoja kairės/dešinės pasiskirstymą), atitinkamai seks nacionalinių partijų formuojamos nuomonės apie ES integraciją pavyzdžiu. Konflikto tarp partijų Europos integracijos klausimais gylis nulemia individų požiūrio į ES stiprumą – kuomet didesni nesutarimai tarp partijų dėl ES klausimų, tuo labiau su jais besitapatinantys asmenys, pasižymintys išskirtine nacionaline

⁵⁰ Paul M. Sniderman, Louk Hagendoorn, Markus Prior, „Predisposing Factors and Situational Triggers: Exclusionary Reactions to Immigrant Minorities,“ *The American Political Science Review*, 98 (1), 2004, p. 35-49.

⁵¹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues: Public Opinion on European Integration.“

⁵² Claes H. de Vreese, Hajo G. Boomgaarden, „Projecting EU Referendums: Fear of Immigration and Support for European Integration.“ *European Union Politics*, 6 (1), 2005, p. 59-82.

⁵³ Thomas Risse, „A Community of Europeans?“

⁵⁴ Jack Citrin, John Sides, „More than nationals: How identity choice matters in the new Europe.“ *Transnational identities: Becoming European in the EU*, 2004, p. 161-185.

⁵⁵ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues Public Opinion on European Integration European Union.“ *European Union Politics*, 2005, 6(4), p. 419-443.

tapatybe, priešinsis integracijos procesams⁵⁶. Postfunkcionalizmo autoriai teigia, kad individai, kurie save priskiria išskirtinai nacionalinei tapatybei, yra itin paveikūs partinio elito užuominoms (angl. *cues*) apie Europos integracijos procesus. Pasitelkiant Eurobarometro duomenis bei kiekybinę kelių lygių analizės prieigą, prieinama išvados, kad abu kintamieji – individų integracijos įtakos ekonomikai vertinimas ir nacionalinė tapatybė nulemia jų požiūrį į ES integracijos procesus. Tačiau esminė tyrimo išvada yra ta, kad išskirtinai nacionalinė tapatybė daro teigiamą/neigiamą įtaką individų integracijos vertinimui priklausomai nuo to, ar politinės partijos ir jų elitas sutaria/nesutaria dėl integracijos proceso vertinimo⁵⁷. Ši išvalga itin svarbi suprantant esminę postfunkcionalizmo prielaidą – kad nacionalinė tapatybė gali būti panaudota nacionalinių politinių partijų konstruojant individų požiūrį į ES integracijos procesus, nes individai yra paveikūs partijų kuriamoms užuominoms, susijusioms su intergacijos procesais.

Turint omenyje L. Hooghe ir G. Marks tyrimų išvadas dėl politinio elito įtakos individų nuomonei dėl Europos integracijos procesų, autoriai tęsia šios temos nagrinėjimą keliant klausimus, kokios takoskyros gali struktūruoti politinių partijų konkurenciją Europos integracijos klausimais. Šis klausimas – itin svarbus atsižvelgiant į aukščiau aptartas autorių išvadas, nurodančias, kad individų požiūrį į integraciją gali lemti partijų konfliktai ir jų kuriamos užuominos.

Autoriai daugiau nei du dešimtmečius tyrinėja ES valstybių nacionalinių partijų konkurenciją ir takoskyras Europos integracijos vertinimo kontekste. Tačiau, palyginus ankstyvuosius ir naujausius L. Hooghe ir G. Marks tyrimus šioje srityje, jų išvados – skiriasi. Pirmuosiuose autorių partijų takoskyrų tyrimuose ES klausimai struktūruoja partinę konkurenciją tarp kairės/dešinės partijų bei atsižvelgiant į nacionalinę (siekį išlaikyti kuo daugiau nacionalinio suvereniteto)/supranacionalinę (nacionalinio suvereniteto perdavimo supranacionalinėms institucijoms) dimensijas⁵⁸. Vėlesniuose tyrimuose, remdamiesi savo ankstesniais darbais, autoriai teigia, kad naujai siūloma partijų takoskyros dimensija – žalieji/alternatyva/libertarizmas (angl. *green/alternative.libertarian*, GAL) ir tradicijos/autoritarizmas/nacionalizmas (angl. *traditional/authoritarian/nationalist*, TAN) – gali taip pat prisidėti aiškinant tuometinių (tyrimas remiasi 1999 m. duomenimis) vakarų Europos partijų pozicijas

⁵⁶ Ten pat.

⁵⁷ Ten pat.

⁵⁸ Gary Marks, Liesbet Hooghe, Moira Nelson, Erica Edwards, „Party Competition and European Integration in the East and West: Different Structure, Same Causality.” *Comparative Political Studies*, 39 (2), 2006, p. 155-175.

ES integracijos klausimais⁵⁹. Vėlesniais tyrimais autoriai patvirtina šį teiginį, išplėsdami tyrimo lauką, apimant ir rytų, ir vakarų ES valstybių narių politines partijas, patvirtindami ankstesnes išvadas. Remiantis šiomis takoskyromis, kairės/GAL partijos yra labiau linkusios palaikyti ES integracijos procesus, tuo tarpu dešinės/TAN partijos – būti labiau skeptiškomis⁶⁰. Šis partijų įvertinimas leidžia suprasti, kurios partijos yra labiausiai linkusios siekti sukonstruoti neigiamą individų požiūrį į ES integracijos procesus.

Šie L. Hooghe ir G. Marks atlikti tyrimai Europos integracijos studijų srityje padeda pagrindą postfunkcionalizmo teorinės prieigos suformavimui. Toliau bus aptariama literatūra, svarbi siekiant suprasti esminius šios teorinės prieigos elementus, teorinės prieigos kritika bei empiriniai tyrimai, kuriuose pritaikomas postfunkcionalizmas.

1.3. Postfunkcionalizmo literatūra: teorija, kritika, tyrimai

Atsižvelgdami į kritiką didžiosioms integracijos teorijoms bei aukščiau aptartus esminius ankstesnius tyrimus daugiapakopio valdymo, tyliojo sutikimo mažėjimo, partijų konkurencijos bei tapatybės įtakos integracijos procesams srityse, L. Hooghe ir G. Marks pateikia postfunkcionalistinę regioninės dezintegracijos teoriją. Jos pagrindiniai teiginiai ir numatomas dezintegracijos aiškinimo modelis glaudžiai susijęs su aptartomis autorių tyrimų išvadomis. Į regioninės dezintegracijos procesus postfunkcionalizmo teorinėje prieigoje žiūrima per daugiapakopio valdymo sistemos prizmę, kurioje galia pasiskirsto tiek vertikaliai (tarp skirtingų valdymo lygmenų), tiek horizontaliai (tarp skirtingų veikėjų). Autoriai neatmeta neofunkcionalizmo teiginio, kad regioninės integracijos metu yra svarbus funkcinis spaudimas, t. y. integracija yra naudinga tam tikroms interesų grupėms, kurios iš integracijos sąlygojamų padarinių gali gauti ekonominės naudos. Tačiau, anot postfunkcionalistų, funkcinė nauda nėra pakankamas veiksnys, galintis nulemianti integraciją. Svarbus ir tapatybės vaidmuo. Daugiapakopė valdymo sistema, siekiant funkcinės naudos, yra linkusi perkelti bendruomenės savivaldą/dalį suvereniteto į kitus valdymo lygius. Todėl atsiranda įtampa tarp gilėjančios ir besiplečiančios integracijos ir stabilios nacionalinės tapatybės. Tačiau ši įtampa savaime nelemia integracijos ar dezintegracijos

⁵⁹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, Carole Wilson, „Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration?“ *Comparative Political Studies*, 2002, p. 965-989.

⁶⁰ Gary Marks, Liesbet Hooghe, Moira Nelson, Erica Edwards, „Party Competition and European Integration in the East and West: Different Structure, Same Causality.“

pokyčių. Konkurencija tarp valstybės viduje veikiančių partijų gali aktualizuoti ir mobilizuoti tam tikrus tapatybės elementus siekiant partijų strateginių tikslų. Trumpai tariant, regioninė integracija sklandžiai vyksta tol, kol valstybės politinės partijos, siekiant strateginių tikslų, nepolitizuoja tam tikrų nacionalinės tapatybės elementų, kurie, dėl atsiradusios įtampos tarp stabilios tapatybės ir kaičios daugiapakopio valdymo sistemos, gali skatinti nacionalinės valstybės individus nepalaikyti integracijos procesų⁶¹.

Postfunkcionalizmo teorinė prieiga per daugiau nei 10 metų nuo jos suformulavimo yra sulaukusi įvairios kritikos iš skirtingų sričių akademikų. Postfunkcionalizmą kritikuojančią literatūrą galima suskirstyti į dvi kategorijas: kritiką tam tikriems šios teorinės prieigos aspektams, pateikiant pasiūlymus/patobulinimus esminiams jos argumentams bei kritiką, kuri apskritai atmeta postfunkcionalizmą bei jo siūlomą dezintegracijos proceso aiškinimo modelį.

Griežta kritika postfunkcionalizmui remiasi dviem pagrindiniais argumentais, nukreiptais į L. Hooghe ir G. Marks prielaidas apie partijų konkurenciją ir tapatybės reikšmę integracijos procesams. Autoriai kritikuojami dėl ES lygmens partijų neįtraukimo į savo teorinį modelį. Pabrėžiama, kad autoriai pažymi ES, kaip daugiapakopio valdymo modelio supratimo svarbą, kurio vystymuisi svarbi skirtis tarp elito ir visuomenės politizuojant tapatybę skirtinguose valdymo lygiuose, besiformuojančios Europos partinės sistemos dėmuo taip pat turėtų būti įtrauktas į analizės modelį⁶². Postfunkcionalizmo modelyje numatomas ryšys tarp partijų pozicijų dėl ES integracijos bei jų įtakos individams taip pat kvestionuojamas. Teigiama, kad vis mažėjanti partijų įtaka piliečiams (išreiškiama per menkstantį rinkiminį aktyvumą, mažėjančią partijų narystę bei lojalumą joms), nulemia, kad partijos vargu ar galėtų mobilizuoti piliečius imtis veiksmų prieš integracijos procesus⁶³. Abejojama ir tapatybės reikšme Europos integracijos procesuose. Teigiama, kad nacionalinė tapatybė tėra tik simbolis be turinio, kuris negali paveikti individų ES integracijos vertinimo, o partijos, kurios siekia mobilizuoti visuomenės paramą euroskeptiškai politikai beveik niekada nelaimi rinkimų ar jų požiūris niekada nebūna teigiamai įvertinamas referendumų metu⁶⁴. Postfunkcionalizmo autoriai taip pat neatsižvelgia į tai, kad, jeigu

⁶¹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.“

⁶² Philippe C. Schmitter, „On the Way to a Post-Functionalist Theory of European Integration.“ *British Journal of Political Science*, 39 (1), 2009, p. 211-215.

⁶³ Ten pat.

⁶⁴ Andrew Moravcsik, „Preferences, Power and Institutions in 21st-century Europe.“ *Journal of Common Market Studies*, 56, 2018, p. 1648-1674.

apskritai priimama prielaida, kad egzistuoja besiformuojanti ES lygmens tapatybė, peržengianti nacionalinę tapatybę, tuomet ilgainiui postfunkcionalizmo teorinė prieiga taps neberekšminga, nes susiformuos regioninė (šiuo atveju – ES) tapatybė, kurios nacionalinės partijos vidaus politikos arenose politizuoti nebegalės⁶⁵. Taip pat abejojama, ar politizuota nacionalinė tapatybė gali būti reikšmingesnė nei gaunama funkcinė (ekonominė) nauda individams sprendžiant dėl jų požiūrio į integracijos procesus⁶⁶. Tarp postfunkcionalizmo kritikų taip pat galima rasti autorių, apskritai abejojančių, ar individų tapatybė bei politizacija paremta teorija gali prisidėti prie geresnio ES dezintegracijos proceso supratimo, pateikiant konkrečius empirinius pavyzdžius, kurių postfunkcionalizmo teorinė prieiga paaiškinti negali (pvz., Eurokrizė ir jos nulemta gilesnė integracija)⁶⁷.

Be šios kritikos, kuri apskritai abejoja postfunkcionalizmo galimybėmis paaiškinti ES dezintegracijos procesus, literatūroje gausu tyrimų, kurie, nors ir išryškina tam tikrus šios teorinės prieigos trūkumus, tačiau laiko šią teoriją galinčią padėti suprasti, kodėl ir kada vyksta dezintegracija. Į postfunkcionalizmo teorinę prieigą literatūroje siūloma įtraukti eilę papildomų kintamųjų. Siūloma į analizės modelį įtraukti ne tik politinių partijų politizuojamą nacionalinę tapatybę ES integracijos kontekste, bet ir kitas aktualias ES viešosios politikos problemas, tokias kaip socialinės apsaugos koordinavimo, aplinkos apsaugos, migracijos, branduolinės energetikos klausimai bei atitinkamai vertinti, kaip šie klausimai ir jų politizavimas gali nulemti individų požiūrį į ES⁶⁸. Taip pat šį teorinį modelį siūloma papildyti ir atsižvelgti ne tik į integracijos klausimų politizavimą nacionalinių valstybių vidaus politikoje, bet taip pat ir ES lygmens kontekstą, orientuojantis į Europinių partijų veiklą bei jų nuostatas integracijos klausimais. Siūloma plėsti žiūros lauką ir atsižvelgti ne tik į politinių partijų mėginimus politizuoti tam tikrus ES integracijos klausimus, bet ir į kitų interesų grupių bei kitų socialinių veikėjų pastangas didinti šių klausimų matomumą viešojoje erdvėje, taip talkinant partijų politiniams tikslams. Kartu siūloma pateikti detalesnį aiškinimą, kaip ir kodėl tapatybė tampa tokia reikšminga aiškinant individų požiūrį į ES integracijos procesus bei kaip tai siejasi su individų ekonomiais interesais⁶⁹. Postfunkcionalizmas kritikuojamas ir dėl sudėtingo jo pritaikomumo empiriniams tyrimams

⁶⁵ Philippe C. Schmitter, „On the Way to a Post-Functionalist Theory of European Integration.“

⁶⁶ Ten pat.

⁶⁷ Frank Schimmelfennig, „European Integration in the Euro Crisis: The Limits of Postfunctionalism.“

⁶⁸ Tanja Börzel, Thomas Risse, „Revisiting the Nature of the Beast—Politicization, European Identity, and Postfunctionalism: A Comment on Hooghe and Marks.“ *British Journal of Political Science*, 39, 2009.

⁶⁹ Hanspeter Kriesi, „Rejoinder to Liesbet Hooghe and Gary Marks, ‘A Postfunctional Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.’“ *British Journal of Political Science*, 39, 2009, p. 221-224.

– trūksta aiškių gairių ir jas pritaikančių empirinių tyrimų, kurie suteiktų tyrimui didesnio validumo (kokias takoskyras politizavus galima būtų tikėtis neigiamos individų, pasižyminčių stipria nacionaline tapatybe, reakcijos į ES integracijos procesus?)⁷⁰.

Dalis postfunkcionalizmo kritikos yra atliepiama empiriniais tyrimais, mėginančiais praktiškai pritaikyti postfunkcionalizmą aiškinant nacionalinės tapatybės, politizacijos ir individų požiūrio į integraciją ryšius. Didžioji dauguma šių tyrimų teoriškai apsversto tokio ryšio galimybę, tačiau vos keli aiškinasi kaip ir kokie konkretūs su ES susiję klausimai bei nacionalinės tapatybės naratyvai yra politizuojami. Pieter de Wilde et al. teigia, kad postfunkcionalizmu besiremiantys tyrimai privalo atkreipti dėmesį, kad skirtingose ES valstybėse klausimai, susiję su ES, dėl nacionalinio konteksto ypatumų, gali būti suvokiami skirtingai. Todėl ES klausimų politizacijos turinys ir būdai gali smarkiai skirtis skirtingose valstybėse⁷¹. Sara Hobolt ir Catherine de Vries pabrėžia, kad siekiant suprasti, kaip gali būti sukonstruojama individų priešiška nuomonė ES integracijos procesams, būtini detalūs ir išsamūs empiriniai tyrimai⁷². Empiriniai tyrimai, kurie remiasi šia teorine prieiga, fokusuojasi į dvi sritis – didžiausių ES pastarojo meto krizių bei atskirtų valstybių grupių anti-ES pozicijų aiškinimą. Krizės, kurias mėginama suprasti per postfunkcionalizmo perspektyvą – Euro zonos, Šengeno bei Brexit. Euro zonos krizės kontekste, anot Frank Schimmelfennig, nors ekonominės krizės klausimai buvo smarkiai politizuoti valstybėse narėse, tačiau ši krizė kaip tik nulėmė gilesnę integraciją, priešingai nei teigtų postfunkcionalizmo prieiga⁷³. Šengeno krizė parodė, kad migracijos klausimai ES yra smarkiai politizuojami ir pasipriešinimas migracijai yra konstruojamas pasitelkiant nacionalinės tapatybės argumentus (Tanja Börzel ir Thomas Risse⁷⁴). Daugiausia dėmesio Šengeno krizės kontekste postfunkcionalizmu besiremiantys autoriai skyrė Višegrado grupės valstybėms ir juose konstruotam visuomenių pasipriešinimui ES migracijos politikai, referuojant į nacionalinės tapatybės elementus (Mats

⁷⁰ Mareike Kleine, Mark Pollack, „Liberal Intergovernmentalism and Its Critics.“ *Journal of Common Market Studies*, 56, 2018, p. 1493-1509.

⁷¹ Pieter de Wilde, Anna Leupold, Henning Schmidtke, „Introduction: the differentiated politicisation of European governance.“ *West European Politics*, 39 (1), p. 3-22.

⁷² Sara Hobolt, Catherine de Vries, „Public Support for European Integration“ *The Annual Review of Political Science*, 2016, 19, p. 413-432.

⁷³ Frank Schimmelfennig, „European Integration in the Euro Crisis: The Limits of Postfunctionalism.“

⁷⁴ Tanja A. Börzel, Thomas Risse, „From the euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics.“

Braun⁷⁵, Michael Koß ir Astrid Séville⁷⁶). Nuo postfunkcionalizmo teorijos suformavimo, 2016 m. JK referendumas dėl išstojimo iš ES gali būti laikomas šios teorinės priegos aukso amžiumi – didžiosioms Europos integracijos teorijoms negebant gerai paaiškinti Brexit referendumo fenomeno, absoliučią daugumą JK vidaus politikos procesų, vykusių iki 2016 m. birželio 23 d. referendumo bei pačio referendumo rezultatus geriausiai paaiškinti geba postfunkcionalizmo teorinė prieiga, atsižvelgiant į visus šios teorinės priegos numatomas prielaidas (Theresa Kuhn⁷⁷, James Dennison⁷⁸, Douglas Webber⁷⁹).

Aptarus nemenką dalį su postfunkcionalizmu siejamos literatūros, galima daryti keletą išvadų. Postfunkcionalizmo teorinė prieiga, siekdama paaiškinti regioninės dezintegracijos procesus, numato aiškinimo modelį, reikalaujantį specifinių sąlygų tam, kad dezintegracija įvyktų. Šios teorinės priegos kritika fokusuojasi į du esminius teiginius – kvestionuojamas teorinės priegos pritaikomumas ir dezintegracijos aiškinimo galimybės arba teikiami pasiūlymai teorinės priegos patobulinimui. Atlikti empiriniai tyrimai parodo, kad teorinė prieiga naudojama didžiausioms pastarojo meto ES krizėms paaiškinti. Tačiau visoje su postfunkcionalizmu susijusioje literatūroje galima pastebėti trūkumų. Nors galima rasti bandymų suprasti, kokie nacionalinės tapatybės elementai yra politizuojami (pvz., Šengeno krizės metu buvo itin aktyviai buvo politizuojami imigracijos klausimai Višegrado valstybių grupėje), tačiau stokojama detalios analizės, kaip ir kokie nacionalinės tapatybės naratyvai gali būti naudojami siekiant politizuoti nacionalinės tapatybės elementus, kurie paveiktų individų požiūrį į ES.

Taigi, atsižvelgiant į aptarą literatūrą, išaiškėja šio tyrimo būtinumas. Pastebint, kad literatūroje nėra detaliai ir nuosekliai pritaikoma postfunkcionalizmo teorinė prieiga (kaip ir kokius naratyvus panaudojant, politinės partijos politizuoja nacionalinių valstybių tapatybes, nukreipiant jas prieš ES) empiriniams atvejams, šiuo darbu siekiama patikrinti postfunkcionalizmo pritaikomumą ES

⁷⁵ Mats Braun, Postfunctionalism, „Identity and the Visegrad Group.“ *Journal of Common Market Studies*, 58 (4), 2020, p. 925–940.

⁷⁶ Michael Koß, Astrid Séville, „Politicized Transnationalism: The Visegrád Countries in the Refugee Crisis.“ *Politics and Governance*, 8 (1), 2020, p. 95-106.

⁷⁷ Theresa Kuhn, „Grand theories of European integration revisited: does identity politics shape the course of European integration?“ *Journal of European Public Policy*, 26 (8), 2019, p. 1213-1230.

⁷⁸ James Dennison, Andrew Geddes, „Brexit and the perils of ‘Europeanised’ migration.“ *Journal of European Public Policy*, 25 (8), p. 1137-1153.

⁷⁹ Douglas Webber, „Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations.“ *Journal of European Public Policy*, 26 (8), 2019, p. 1134-1152.

dezintegracijoms procesams ir šios aiškinamosios perspektyvos validumą, aiškinant, kaip šis procesas vyksta nacionalinėse valstybėse. Šiam tikslui bus pasitelkiami JK veiksmai ES-JK derybų metu.

2. Postfunkcionalizmo regioninės dezintegracijos teorija

Siekiant įgyvendinti iškelta pagrindinį šio darbo tikslą ir sėkmingai pritaikyti postfunkcionalizmo teorinę prieigą analizuojant pasirinktus empirinius atvejus, reikia įsigilinti į aiškinimo mechanizmą, kuris, anot postfunkcionalistų, gali padėti suprasti, kaip nacionalinės tapatybės gali būti politizuojamos dezintegracijos procesų metu. Literatūros apžvalgoje visos autorių ankstesnių tyrimų išvalgos vienaip ar kitaip atsispindi šioje teorinėje prieigoje.

Postfunkcionalizmo teorinė prieiga remiasi keletu, viena su kita susijusių prielaidų. Pirmoji – kelių lygių valdymo sistema ir individų nacionalinės tapatybės gali konfliktuoti. L. Hooghe ir G. Marks teigia, kad integracija, t. y. suvereniteto perdavimas kitiems valdymo lygmenims siekiant funkcinės naudos, bus galima tol, kol individų nacionalinė tapatybė nebus supriešinta su daugiapakopio valdymo sistema. Postfunkcionalizmas neneigia, kad atsižvelgiant į funkcinį spaudimą siekiant kuo didesnio efektyvumo ir ekonominės naudos, integracijos metu bus suformuojama kelių lygių valdymo sistema. Tačiau, priešingai nei tarpvyriausybės bei neofunkcionalizmo teorinės prieigos, yra atsižvelgiama ir į tapatybės veiksnio svarbą. Remiantis socialinės tapatybės teorija, individų savęs suvokimui yra itin svarbus jų tapatinimasis su jiem artimiausia individų grupe, t. y. bendruomene. Individai taip pat pasižymi įgimta tendencija preferuoti sau artimiausias individų grupes⁸⁰. Todėl individai iš prigimties bus palankiau nusiteikę dėl tokių valdymo struktūrų, kurios bus arčiausiai jų bendruomenės. Kitaip tariant, perkeliant nacionalinį suverenitetą į kitus valdymo lygmenis, didėja tikimybė, kad individams toks žingsnis gali būti nepriimtinas. Todėl integracijos procesai susiduria su sudėtinga situacija – didesnis efektyvumas ir ekonominė nauda skatinta vis daugiau suvereniteto perduoti nuo nacionalinės valstybės nutolstantiems valdymo lygmenims, tačiau tam prieštarautų individų nacionalinė tapatybės ir bendruomenės suvokimas, anot kurio, visų pirma reikia orientuotis į valdymo lygius, kurie yra arčiausiai

⁸⁰ Jack Citrin, John Sides, „European Immigration in the People’s Court: Economic Need or Cultural Threat?“ Kn. Craig Parsons, Timothy Smeeding (sud.) *Immigration and the Transformation of Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006, p. 327-361.

individų bei jų artimiausių bendruomenių⁸¹. Tačiau ši įtampa tarp dviejų skirtingų, vienas kitam prieštaraujančių teiginių pati savaime nenulemia dezintegracijos procesų. Tam, anot postfunkcionalizmo, reikia dar mažiausiai dviejų sąlygų: ribojančio nesutarimo (angl. *constraining dissensus*) ir integracijos proceso politizacijos.

Autorių teigimu, XX a. paskutinį dešimtmetį ES integracijos procesas pasikeitė iš esmės. Būtent tuo metu Europoje šalia tyliojo sutikimo įsivyravo ribojantis nesutikimas. Iki Maastrichto sutarties ES integracijoje vyravo tylusis sutikimas – esminės integracijos sritys siejosi su rinkos problemų sprendimu ir prekybos efektyvumo didinimu, kuriems valstybių narių visuomenės nesipriešino. Postfunkcionalizmas sutinka su neofunkcionalizmo teiginiu, kad nacionalinės ir supranacionalinės interesų grupės, siekdamos ekonominės naudos, skatino ir palaikė tiek spartesnę integraciją, tiek supranacionalinio valdymo lygmens kūrimą. Visgi, rinkos reguliavimo pokyčiai išliko tik riboto visuomenės grupių kiekio interesų lauke – daugiausiai tų, kurios tiesiogiai susijusios su verslu ir gaunama ekonomine nauda. Plačiąjai visuomenei tokios integracijos implikacijos buvo sunkiai pastebimos. Tačiau nuo Maastrichto sutarties įsigaliojimo situacija pasikeitė. Sutartyje įtvirtintos ne tik rinkai svarbios integracijos nuostatos, bet ir su individų nacionaline tapatybe sietini aspektai: tai bendra valiuta, bendros užsienio saugumo ir gynybos politikos aspektai, glaudesnis bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityse. Todėl ES integracijos klausimai neišvengiamai tapo svarbūs ir plačiąjai visuomenei bei ES valstybių narių politinėms partijoms, kurioms rūpėjo ne tik ES teikiamas funkcinis efektyvumas ar ekonominė nauda, bet ir individų tapatybės apsaugos klausimai⁸². Šis ES integracijos istorijos etapas atvėrė kelią ES integracijos klausimų politizavimui ES nacionalinių valstybių politinėse arenose. Politizacija – tai veiksmas, kuriuo tam tikra problema perkeliama iš nepolitinės į politinę sferą. Tai reiškia, kad problema tampa ne privačiu, ar siauro rato suinteresuotų žmonių (pvz., specifinių interesų grupių), bet visos visuomenės, t.y. viešu, reikalu, kurio turinys tampa ir viešosios erdvės dalimi. L. Hooghe ir G. Marks politizaciją postfunkcionalizmo kontekste apibrėžia kaip didėjančią politinę konkurenciją dėl sprendimų, svarbių regioninės integracijos procese, priėmimo⁸³. Tai reiškia, kad Europos integracijos klausimai taip pat tampa ir nacionalinių partijų tarpusavio konkurencijos elementu.

⁸¹ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.“

⁸² Ten pat.

⁸³ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Politicization.“ Kn. E. Jones, A. Menon and S. Weatherill (sud.) *The Oxford Handbook of the European Union*, Oxford: Oxford University Press, 2012.

Kadangi integracijos procesai gali riboti tiek valstybės suverenitetą, tiek individų tapatybės saviraiškos autonomiją, politinės partijos gali išnaudoti individų nepasitenkinimą šiais procesais siekiant naudos (t. y. balsų) rinkimų ar referendumų metu. Todėl ES integracijos klausimų iškėlimas į viešąją erdvę, įtraukiant vis platesnes individų mases, kitaip tariant, politizuojant šiuos klausimus, remiantis postfunkcionalizmu, gali riboti integracijos procesus. ES valstybės narės, neturėdamos visuomenės paramos, neturėtų galėti priimti sprendimų dėl gilesnės integracijos⁸⁴. Todėl ilgą laiką ES raidos istorijoje vyravęs tylusis sutikimas tampa ribojančiu nesutikimu. Postfunkcionalizmas taip pat aiškina, kokiais metodais tapatybė gali būti politizuojama ir kokios partijos turėtų būti reikšmingiausios ES integracijos politizacijos procese.

L. Hooghe ir G. Marks neatmeta, kad viešajai nuomonei apie ES formuoti ekonominis ES integracijos vertinimas išlieka aktualus. Anot autorių, apie penktadalio individų neigiamą/teigiamą nuomonę dėl ES integracijos gali paaiškinti su ekonominiu vertinimu susiję kintamieji (pvz., gerėjanti individų finansinė situacija, augantis valstybės bendrasis vidaus produktas ir pan.)⁸⁵. Likusieji – ES integracijos aspektus vertina remdamiesi viešojoje erdvėje prieinamomis užuominomis (angl. *cues*), kurias gali skleisti tiek politinės partijos, tiek medija, tiek kitos institucijos/organizacijos (religinės bendruomenės, profesinės sąjungos ir pan.) Postfunkcionalizmas teigia, kad šios užuominos yra siejamos tiek su individų gaunama ekonomine integracijos nauda (atsižvelgiant į integracijos ekonominius laimėtojus ir pralaimėtojus), tiek su nacionalinės tapatybės elementais (tapatybės elementai, anot autorių, daro didesnę įtaką plačiajai visuomenei, nei elitui formuojant jų požiūrį į integracijos procesus.) Todėl politinės partijos bus linkusios politizuoti nacionalinės tapatybės elementus, priešpastatydamos juos integracijos procesams ir taip konstruoti individų pasipriešinimą šiems procesams siekiant naudos rinkimų ar referendumų metu⁸⁶.

Paskutinis postfunkcionalizmo teorinės prieigos dėmuo – integracijos proceso skatinami ES valstybių narių nacionalinių partinių sistemų takoskyrų pokyčiai. L. Hooghe ir G. Marks prisideda prie akademinų diskusijų šia tema, kartu vystydami postfunkcionalizmo teorinę prieigą. Takoskyra suprantama kaip visuomenėje egzistuojanti skirtis, dalinanti visuomenę į skirtingas grupes, priklausomai

⁸⁴ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.“

⁸⁵ Ten pat.

⁸⁶ Ten pat.

nuo jų interesų. Takoskyroms būdingas tam tikras ideologinis krūvis, kurią nors takoskyros pusę atstovaujanti organizacija (dažniausiai – politinė partija), kuri sustiprina ir išryškina takoskyrų konfliktą⁸⁷. Remiantis klasikinėmis Seymour M. Lipset ir Stein Rokkan išvalgomis, takoskyros kyla iš industrinės revoliucijos (darbdavių (turto savininkų)/darbuotojų, miesto/kaimo) ir nacionalinės revoliucijos (valstybė/bažnyčia, centras/periferija)⁸⁸. Tačiau, nuo S. M. Lipset ir S. Rokkan išvalgų praėjus daugiau nei pusei amžiaus, tyrėjai identifikuoja eilę socio-demografinių pokyčių, kurie skatina naujų takoskyrų atsiradimą, ypač Vakarų Europoje. Tai vis didėjantis kiekis išsilavinusių asmenų, sekuliarizacija, migracija, etninės visuomenės sudėties pokyčiai, vis labiau senstanti visuomenė, didėjanti ekonominė atskirtis tarp didmiesčių ir likusių valstybių teritorijų ir kt.⁸⁹ Anot R. Ford ir W. Jennings, šie socio-demografiniai pokyčiai atvėrė kelią eilės naujų takoskyrų susiformavimui. Šį teiginį nesunku pagrįsti atsivėlgiant į gausius tyrėjų mėginimus apibrėžti naujas takoskyrų dimensijas. Tarp jų R. Inglehart ir materialios ir post-materialios vertybės⁹⁰, H. Kriesi *et al*, kurie pabrėžia globalizacijos įtaką naujų takoskyrų susiformavimui bei išskiria konfliktą tarp globalizacijos laimėtojų (visuomenės grupių, kurioms naudinga globalizacijos skatinama ekonominė integracija) ir globalizacijos pralaimėtojų (visuomenės grupių, kurioms globalizacijos procesai nėra naudingi ar kelia naujų ekonominių iššūkių)⁹¹. Šioje diskusijoje taip pat dalyvauja ir L. Hooghe ir G. Marks. Autorių teigimu, Europos integracijos klausimai struktūruoja partijų konkurenciją ne tik pagal kairės/dešinės perskyrą, kurios reikšmė po truputį mažėja, bet ir pagal vadinamą GAL/TAN takoskyrą – žalieji/alternatyva/libertarizmas (angl. *green/alternative.libertarian*, GAL) ir tradicijos/autoritarizmas/nacionalizmas (angl. *traditional/authoritarian/nationalist*, TAN). Šiuo teiginiu autoriai pabrėžia, kad Europos integraciją politinės partijos suvokia ne tik per ekonomikos prizmę, svarbus ir partijų pasiskirstymas neekonominiiais klausimais. Anot autorių, Europos integracijos procesai (t. y. ekonominė ir politinė integracija, vis didėjantis asmenų mobilumas tarp skirtingų valstybių) yra kritinės reikšmės procesai, kuriais remiantis formuojasi naujos politinės takoskyros. Referuojant į S. M. Lipset ir S. Rokkan, kurių manymu industrinė

⁸⁷ Seymour Martin Lipset, Stein Rokkan, „Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments“. Kn. Mair, Peter (sud.) *The West European Party System*, 1992 (1967). Oxford University Press, P. 91-138.

⁸⁸ Ten pat.

⁸⁹ Robert Ford, Will Jennings, „The Changing Cleavage Politics of Western Europe.“ *Annual Review of Political Science*, 2020, 23, 295-314.

⁹⁰ Ronald Inglehart, „Post-Materialism in an Environment of Insecurity.“ *The American Political Science Review*, 75 (4), 1981, 880-900.

⁹¹ Hanspeter Kriesi, *West European politics in the age of globalization*, Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2008.

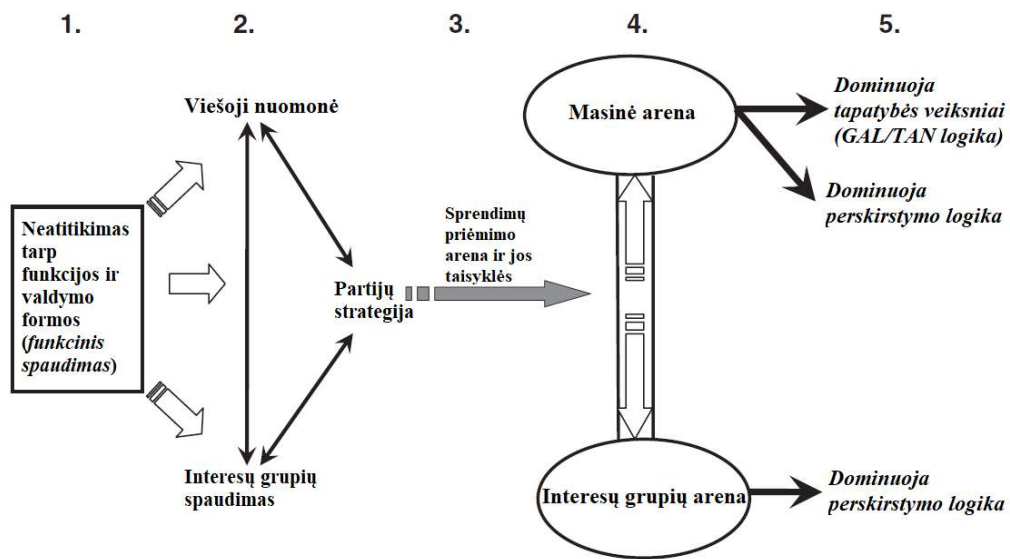
ir nacionalinė revoliucijos suformavo pagrindines Vakarų Europos takoskyras, L. Hooghe ir G. Marks manymu, Europinė revoliucija (t. y. Europos integracija), kuri reiškia didelius politinius ir socialiniu pokyčius, smarkiai poliarizuoja visuomenę⁹². Autoriai teigia, kad atsiranda konfliktas tarp dviejų visuomenės grupių: pirmoji, tai individai, palaikantys integracijos pokyčius, kurie atitinka jų vertybes bei tenkina jų interesus (išsilavinę, jauni individai, migruojantys asmenys, asmenys, gyvenantys globaliuose didmiesčiuose); antroji – individai, kurie priešinasi pokyčiams, kuriuos jie mato kaip grėsmingus jų tradiciniai nacionalinei tapatybei ir ekonominiam saugumui (žemos kvalifikacijos, senyvo amžiaus, tradicinių kultūrinių ir nacionalinių pažiūrų, ekonomiškai sunkiau besiverčiančių regionų atstovai)⁹³.

Remiantis šia skirtimi, autoriai teigia, kad didžiausias pasipriešinimas Europos integracijai kyla iš TAN politinių partijų. Naujai pastebėtą politinę dimensiją kai kurios partijos gali mėginti išnaudoti siekdamos naudos rinkimų metu. Tradicinės politinės partijos (kurios atstovauja kairės/dešinės takoskyrą) tikėtina nesiims politizuoti jautrių nacionalinės tapatybės klausimų, kurie nepatenka į jų konkurencinę logiką. Tokių veiksmų greičiausiai imsis populistinės TAN partijos, kurios, remdamosis euroskeptiškais tapatybės politizavimo teiginiais, sieks laimėti rinkimus. Todėl, remiantis postfunkcionalizmu, galima tikėtis, kad TAN politinės partijos, pasitelkdamos nacionalinės tapatybės elementų politizavimą, siekdamos naudos rinkimų metu, sieks sukonstruoti neigiamą visuomenės nuomonę ES integracijos klausimais⁹⁴.

⁹² Robert Ford, Will Jennings, „The Changing Cleavage Politics of Western Europe.“

⁹³ Ten pat.

⁹⁴ Ten pat.

1 pav. Postfunkcionalizmo teorinė prieiga. Sudaryta L. Hooghe ir G. Marks, išversta autoriaus.

Postfunkcionalizmo teorijos argumentai apie regioninės dezintegracijos procesus susumuoti 1 pav.: atsiradęs funkcinis spaudimas (1) (neatitikimas tarp esamos valdymo formos bei visuomenės lūkesčių) gali kelti įtampą (t. y. siekį ir norą keisti valdymo formos elementus) tiek tarp skirtingų interesų grupių, tiek visoje visuomenėje per viešosios nuomonės išraiškas (2). Politinės partijos, siekdamos savo tikslų, kurių pagrindinis – laimėti rinkimus, gali stengtis išlaikyti šį spaudimą vienoje iš galimų sprendimo priėmimo arenų, turinčių savitas taisykles (3) – tai yra masinė arena (kuri tampa vis labiau neišvengiama atsižvelgiant į tylioji sutikimo mažėjimą visuomenėse) bei interesų grupių arena (kurioje tradiciškai siekiama atliepti specifinių interesų grupių siekius) (4). Priklausomai nuo arenos, kils skirtingo pobūdžio konfliktai dėl sprendimų, kuriais būtų sprendžiamas kilęs funkcinis spaudimas (5). Priklausomai nuo to, kuri sprendimų priėmimo arena pasirenkama politinių partijų kaip pagrindinė arena, kurioje vyks konfliktas dėl funkcinio spaudimo lemiamų reformų, skirsis šio konflikto logika: interesų grupių arenoje funkcinis spaudimas bus sprendžiamas siekiant didžiausios ekonominės naudos; masinėje arenoje funkcinis spaudimas gali būti taip pat sprendžiamas siekiant ekonominės naudos, nebent konflikte ima dominuoti tapatybės veiksniai (pagal GAL/TAN logiką), tuomet konflikto rezultatas nebūtinai atneš ekonominės naudos.

Taigi, postfunkcionalizmas pasiūlo aiškinimo mechanizmą, kuris, anot šios teorinės prieigos autorių, gali paaiškinti ES nacionalinių valstybių dezintegracinius veiksmus. Šio aiškinimo pagrindas –

nacionalinės tapatybės klausimų politizavimas nacionalinėje politinėje arenoje, kuriuo remiantis konstruojamas visuomenės pasipriešinimas integracijos procesams.

3. Tyrimo metodologija

Aptarus teorinį pagrindą tampa aišku, kad, remiantis postfunkcionalizmu, siekiant suprasti dezintegracijos procesus, reikia gilintis į nacionalinėse valstybėse vykstančius nacionalinės tapatybės politizavimo aspektus. Toliau bus operacionalizuojama postfunkcionalizmo teorinė prieiga, apibrėžiamas tyrimo objektas bei aptariama ir šiam tyrimui pritaikoma diskurso analizės metodologinė prieiga.

3.1. Operacionalizuojant postfunkcionalizmą

Postfunkcionalizmo teorinė prieiga nurodo, kad integracijos procesai gali būti apgręžti tuomet, kai integracijoje dalyvaujančių valstybių nacionalinė tapatybė yra politizuojama. Todėl, visų pirma, reikia apibrėžti politizacijos sąvoką bei procesą.

Politicizacija bendrąja prasme reiškia veiksmų ar problemų įtraukimu į politikos erdvę – kuomet nepolitiniai klausimai tampa politiniais⁹⁵. Tikslinant šį apibrėžimą, literatūroje skiriamos skirtingos politicizacijos formos, turinčios skirtingas išraiškas. Politizuojant bet kokį klausimą jis gali tapti valstybės reguliavimo (kuomet iki tol privačiu laikytas klausimas tampa valstybės reguliavimo objektu) ir/ar tapti viešosios erdvės diskusijų dalimi (perkeliant klausimą iš privačios erdvės į plačias visuomenės diskusijas)⁹⁶. Politizacijos procese, politinių partijų vaidmuo taip pat yra svarbus. Politinės partijos, siekdamos tiesioginės naudos, t. y. mobilizuoti sau paramą bei laimėti rinkimus, pasitelkia įvairias temas bei klausimus, kurie gali būti svarbūs visuomenei⁹⁷. Kurios problemos ar klausimai bus pasirinkti politinių partijų rinkėjams mobilizuoti priklauso nuo eilės aplinkybių, pvz., tikėtinos rinkėjų paramos rinkimų metu politizuojant pasirinktus klausimus, partijų ideologijos ir reputacijos apribojimų dėl tam

⁹⁵ Pieter de Wilde, Michael Zürn, „Can the Politicization of European Integration be Reversed?“ *Journal of Common Market Studies*, 50, 2012, 137-153.

⁹⁶ Michael Zürn, „Politicization compared: at national, European, and global levels.“ *Journal of European Public Policy*, 26 (7), 2019, 977-995.

⁹⁷ Liesbet Hooghe, Gary Marks. „Politicization.“

tikrų klausimų politizavimo, politizuojamų klausimų galimos įtakos partijos vienybei ir pan.⁹⁸ Preliminariai numatydamas galimą visuomenės paramą ir tikėtiną naudą rinkimų metu, politinės partijos strategiškai gali pasirinkti joms palankias takoskyras, kurias jos mėgins mobilizuoti siekiant užsitikrinti visuomenės paramą. Atsižvelgiant į visuomenės bei pačios partijos specifiką (deklaruojamą ideologiją, partijos palaikomas pozicijas įvairiais klausimais ir kt.) partijos geba mobilizuoti tokias takoskyras kaip ekonominė kairė/dešinė (atsižvelgiant į resursų paskirstymo specifiką valstybėje), bažnyčios/valstybės, miesto/regiono bei, pavyzdžiui, postfunkcionalizmo autorių minima GAL/TAN takoskyra. Postfunkcionalizmui pabrėžiant nacionalinės tapatybės politizavimo svarbą ES integracijos kontekste, takoskyra tarp nacionalinių valstybių autonomijos ir vis gilesnės regioninės integracijos tampa reikšminga⁹⁹. Politinės partijos, siekdamos savo rinkiminių tikslų, integracijos klausimus gali pasirinkti paramai mobilizuoti – arba pabrėžiant jos naudą, pasisakant už gilesnę integraciją, arba integracijos procesus supriešinant nacionalinių valstybių autonomijai bei jų tapatybei. Prisimenant anksčiau aptartus esminius postfunkcionalizmo teiginius, galima tikėtis, kad TAN politinės partijos, pasitelkdamos nacionalinės tapatybės elementų politizavimą, tikėdamosis naudos rinkimų metu, sieks sukonstruoti neigiamą visuomenės nuomonę ES integracijos klausimais. Todėl, siekiant tinkamai pritaikyti postfunkcionalizmo teorinę prieigą empiriniams duomenims, reikia suprasti, kokios sąlygos ir veiksmai reikalingi nacionalinės tapatybės politizavimui.

Literatūroje išskiriami keli būtini veiksniai, kurie sąlygoja nacionalinės tapatybės politizavimą, priešpastatant ją ES integracijos klausimams. Visų pirma, reikalinga įtampa tarp stabilios nacionalinės tapatybės bei vis gilėjančios regioninės integracijos¹⁰⁰. Neil Fligstein teigimu, ES suteikiamas mobilumas, transnacionaliniai socialiniai ryšiai, besiformuojanti bendra ES viešoji erdvė bei aktyvūs ES institucijų veiksmai padeda pagrindą Europos tapatybės formavimui. Tačiau šiems procesams reikalingi dideli laiko tarpai, dažnai siejami su kartų kaita visose ES valstybėse. Todėl tapatybės pokyčiai vyksta lėčiau, nei regioninės integracijos procesai. Autoriai šį veiksnių siūlo vertinti pasitelkiant Eurobarometro duomenis. Eurobarometre nuo 1992 m. į bendrą klausimyną yra įtraukiami ir klausimai susiję su tapatybės tematika. Respondentų prašoma atsakyti, ar jie save tapatina tik išskirtinai su savo nacionaline tapatybe, ar išskiria ir savo nacionalinę bei europinę tapatybes, ar pabrėžia tik Europos tapatybės

⁹⁸ Ten pat.

⁹⁹ Ten pat.

¹⁰⁰ Neil Fligstein, „Euroclash: The EU, European Identity and the Future of Europe.“ Oxford: Oxford University Press, 2008.

svarbą¹⁰¹. Kuo daugiau individų tapatina save išskirtinai su nacionaline tapatybe, tuo labiau tikėtina, kad nacionalinės valstybės visuomenėje vyraus didesnė įtampa tarp stabilios nacionalinės tapatybės ir gilėjančios ES integracijos procesų. Todėl, siekiant efektyviai politizuoti nacionalinę tapatybę, tikintis rinkiminės naudos ir priešpastatant ją ES integracijos procesams, pirma būtina sąlyga – įtampa tarp stabilios nacionalinės tapatybės ir regioninės integracijos procesų, išreikšta per didelį kiekį individų nacionalinėje valstybėje, kurie išskirtinai tapatinasi su nacionaline tapatybe¹⁰². Tačiau vien šios įtampos egzistavimas nėra pakankamas veiksnys politizuotiems nacionalinės tapatybės elementams tapti priešprieša regioninei integracijai. Antras reikalingas veiksnys – aukščiau aptarta įtampa turi būti mobilizuojama politinių partijų ar jų atstovų¹⁰³. Plačiau visuomenei ryšys tarp nacionalinės tapatybės elementų bei ES integracijos procesų nėra natūraliai suprantamas – yra menkai tikėtina, kad individai iš kasdienių patirčių gali susiformuoti nacionaline tapatybe paremtą neigiamą nusistatymą dėl regioninės integracijos procesų (pvz., nėra tiesioginės sąsajos tarp nacionalinės tapatybės ir ES kompetencijos pokyčių, ES plėtros planų, ES veiksmų migracijos politikos srityje¹⁰⁴). Toks ryšys gali būti sukonstruojamas – ypač tuomet, kai individai neturi tvirtų nusistatymų dėl regioninės integracijos klausimų, yra nuo jų nutolę, kartais net sunkiai juos supranta¹⁰⁵. Todėl ES valstybių narių visuomenėse, kuriose, remiantis viešosios nuomonės tyrimais, žinojimas apie ES nėra didelis¹⁰⁶, ryšys tarp nacionalinės tapatybės bei ES integracijos procesų gali būti sukonstruojamas¹⁰⁷. Šiam ryšiui sukonstruoti reikalingas rėminimas (angl. *framing*), kitaip tariant – užuominų kūrimas (angl. *cueing*)¹⁰⁸. Siekiant politizuoti nacionalinės tapatybės klausimus sukuriant ryšį tarp tapatybės bei regioninės integracijos, reikalinga sąsaja tarp nacionalinės tapatybės elementų bei regioninės integracijos klausimų, sukuriant tiesioginį ryšį tarp jų. Susiejus šiuos du klausimus, politizuojant nacionalinės tapatybės elementus, politinės partijos gali kurti užuominas (angl. *cues*), nurodant šio ryšio turinį, pvz., supriešinant nacionalinę tapatybę bei

¹⁰¹ Europos Parlamentas, „Eurobarometras.“ <<https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/eurobarometer>> [Žiūrėta 2021 04 04].

¹⁰² Liesbet Hooghe, Gary Marks. „Politicization.“

¹⁰³ Ten pat.

¹⁰⁴ James N. Druckman, „Political Preference Formation: Competition, Deliberation, and the (Ir)relevance of Framing Effects.“ *American Political Science Review*, 2004, 98(4), 671-686.

¹⁰⁵ Ten pat.

¹⁰⁶ Europos Komisija, „Eurobarometras 71. Europos ateitis.“ 2010. <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb71/eb713_future_europe.pdf> [Žiūrėta 2021 04 09].

¹⁰⁷ Liesbet Hooghe, Gary Marks. „Politicization.“

¹⁰⁸ Liesbet Hooghe, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues Public Opinion on European Integration European Union.“

integracijos procesus. Šios sąlygos – svarbios politizuojant nacionalinės tapatybės elementus, susiejant juos su visuomenės požiūriu į ES integracijos procesus.

Atsižvelgiant į aukščiau aptartus teiginius, pritaikant postfunkcionalizmo teorinę prieigą empiriniams duomenims, pasirinktas tyrimo objektas turėtų atitikti šias sąlygas:

- Nacionalinėje valstybėje didžioji visuomenės dalis turėtų tapatintis tik su nacionaline tapatybe bei mažai žinoti apie ES.
- TAN politinė partija turėtų imtis politizuoti nacionalinės tapatybės elementus, juos priešpastatant regioninei integracijai, susiejant šiuos du klausimus užuominomis.

Žinant reikalingas sąlygas nacionalinės tapatybės politizacijai, nukreiptai prieš regioninės integracijos procesus, belieka atsakyti į klausimą, kaip galima tirti integracijos klausimų politizavimą. Literatūroje su politizacija glaudžiai siejamas diskurso formavimas¹⁰⁹. Politinių partijų nacionalinės tapatybės politizacijos veiksniams išsiaiškinti šiame tyrime buvo panaudota diskurso analizės metodologinė prieiga. Diskurso analizė apjungia keleriopo pobūdžio tyrimus: lingvistinius, orientuotus į kalbą ir semiotinius, tiriančius simbolius¹¹⁰. Plačiąja prasme, siekiant taikyti šią metodologinę prieigą, reikia priimti kelias esmines prielaidas: visų pirma, priimti kalbą ne tik kaip tikrovės atspindį, bet ir kaip priemonę, kuria ją galima kurti. Antra, suprasti, kad kalba konstruoja tikrovę ir įdiegia tam tikrą tikrovės suvokimą¹¹¹. Todėl kalba ir ja formuojamas diskursas, kurį naudoja politinės partijos, ne tik išreiškia jų remiamas idėjas ar pozicijas, bet taip pat yra esminė priemonė politizuojant nacionalinės tapatybės elementus bei sukuriant ryšį tarp nacionalinės tapatybės ir ES integracijos, nurodant visuomenei užuominas, kaip individai turėtų suprasti ir vertinti regioninės intergacijos procesus.

3.2. Tyrimo objektas

Šio tyrimo objektas, kuriam buvo pritaikoma postfunkcionalizmo teorinė prieiga tiriant politizaciją – trijų JK politinių partijų – Konservatorių (*Torijų*), Leiboristų bei „Reformuokime JK“

¹⁰⁹ Pieter De Wilde, „No Polity for Old Politics? A Framework for Analyzing the Politicization of European Integration.“ *Journal of European Integration*, 33 (5), 2011, 559-575.

¹¹⁰ Norman Fairclough, *Discourse and Social Change*. Oxford: Polity press, 1992. p. 1.

¹¹¹ Alan Bryman, *Social Research Methods*. 4 leid. Oxford: Oxford University Press, 2012. P. 530.

(*Reform UK*) – formuotas diskursas pasirinktais ES ir JK derybų klausimais. Tyrimui pasirinkti šie trys klausimai – Airijos ir Šiaurės Airijos pasienio stabilumą užtikrinančio sprendimo (angl. *Backstop*) atsisakymas, JK derybinės pozicijos žvejybos srityje bei JK nacionalinė teisėkūra (Išstojimo susitarimo nuostatas galėjusio pažeisti Vidaus rinkos akto svarstymai). Šių partijų formuojamo diskurso, susijusio su trimis pasirinktais ES-JK derybų empiriniais atvejais, buvo ieškoma šiuose šaltiniuose:

- *Backstop* atveju – JK Parlamento Bendruomenių ir Lordų rūmų diskusijose dėl ES-JK derybų dėl išstojimo eigos bei Šiaurės Airijos protokolo keitimo (laikotarpiu nuo 2019 m. liepos 24 d. (B. Johnson JK ministro pirmininko posto užėmimo) iki 2019 m. spalio 19 d. (datos, kuomet ES ir JK sutarė dėl naujos Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos protokolo versijos, iš kurios buvo pašalintas *Backstop* mechanizmas).
- Žvejybos klausimų atveju – JK Parlamento Bendruomenių ir Lordų rūmų diskusijose dėl žvejybos klausimų (laikotarpiu nuo 2020 m. kovo 2d. iki 2020 m. gruodžio 24 d. (ES-JK ateities santykių derybų laikotarpiu).
- Vidaus rinkos teisės akto atveju – JK Parlamento Bendruomenių ir Lordų rūmų diskusijose dėl vidaus rinkos teisės akto nuo 2020 m. rugsėjo mėn. iki 2020 m. gruodžio mėn. (nuo akto pirmojo skaitymo JK Bendruomenių rūmuose iki kol jam pritarė karalienė (angl. *Royal assent*).
 - JK Parlamento diskusijos analizuotos remiantis Hansard sistema – oficialiu JK Parlamento diskusijų kaupimo ir sisteminimo puslapiu, pasirenkant atitinkamą debatų Parlamente laikotarpį ir tematiką.
- *Reform UK* partijos lyderių pasisakymai, pareiškimai minėtais trimis klausimais, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu *Reform UK* neturi atstovų JK Parlamente.

JK pastarųjų metų (nuo 2016 m.) santykis su ES yra itin tinkamas analizuoti per postfunkcionalizmo prizmę. JK nuo pat narystės ES pradžios turėjo komplikotą santykį su ES – pradedant keliais nesėkmingais stojimo bandymais, nepavykusiu referendumu dėl narystės praėjus vos keliems metams nuo įstojimo į Bendriją, eile narystės išimčių ir baigiant lemiamu Brexit referendumu,

pradėjusiu JK išstojimo iš ES procesus¹¹². JK visuomenė visuomet išliko daugiausiai tik su nacionaline tapatybe besitapatinančia visuomene visoje ES¹¹³ – tai reikšminga sąlyga kalbant apie nacionalinės tapatybės politizavimą santykyje su regioninės integracijos klausimais. Iki pradėdant derybas su ES dėl išstojimo, JK buvo mažiausiai apie ES žinanti visuomenė iš visų ES valstybių narių.¹¹⁴ JK taip pat galima išskirti mažiausiai tris politines partijas, kurios, remiantis L. Hooghe ir G. Marks įžvalgomis, gali būti laikomos TAN politinėmis partijomis dėl jų pozicijos ES integracijos klausimais. *Reform UK*, iki 2021 m. pradžios buvusi Brexit partija, be užuolankų teigė, kad esminis šios partijos tikslas – palikti nedemokratišką ES, pabrėžiant būtinybę atsiriboti nuo ES svarbiose valstybės valdymo srityse, tokiose kaip sienų kontrolė, teisėkūra, žvejyba ir kt.¹¹⁵ Remdamiesi šia platforma, Brexit (vėliau – *Reform UK*) laimėjo 2019 m. JK rinkimus į Europos Parlamentą. Torių partija, prieš 2019 m. Parlamento rinkimus išplatintoje partijos programoje itin daug dėmesio skyrė su Brexit susijusiems planams: JK Išstojimo susitarimo sudarymui bei tolimesniems JK veiksmams ES atžvilgiu, pabrėžiant būtinybę užtikrinti JK laisvę nuo ES eilėje valstybės valdymo sričių¹¹⁶. Tad abi šios partijos, anot postfunkcionalizmo, patenka į GAL/TAN takoskyros TAN pusę. Leiboristų partija, nors taip pat kaip ir Torių bei *Reform UK* partijos, patektų į šios takoskyros TAN pusę, tačiau Leiboristai pasižymi nuosaikesnėmis pažiūromis į Brexit procesus. Anot Leiboristų 2019 m. manifesto, skirto JK Parlamento rinkimams, Leiboristai visiškai atmetė nesusitarimo su ES scenarijų (tiek derybose dėl išstojimo, tiek derybose dėl ateities santykių), laimėję rinkimus planavo pakartoti referendumą dėl išstojimo iš ES, o jeigu piliečiai vis tiek būtų nusprendę išstoti iš ES – Leiboristai persiderėtų Torių pasiektą Išstojimo susitarimą, siekiant įmanomų glaudžiausių santykių su ES¹¹⁷. Leiboristai, nors ir patenka į TAN takoskyros pusę, tačiau ES integracijos klausimais yra nuosaikesni nei likusios dvi partijos. Tai leis įvertinti platesnio TAN partijų spektro formuotą diskursą apie pasirinktus empirinius atvejus.

¹¹² Julie Smith, „The historical evolution of EU-UK relations.“ Europos Sąjungos taryba, 2017. <<https://www.consilium.europa.eu/de/documents-publications/library/library-blog/posts/the-historical-evolution-of-eu-uk-relations/>> Žiūrėta [2021 04 11]

¹¹³ Boaz Abramson ir Moses Shayo, „Grexit vs. Brexit: International Integration under Endogenous Social Identities.“ 2018.

¹¹⁴ Simon Hix, „Brits know less about the EU than anyone else.“ 2015. <<https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/11/27/brits-know-less-about-the-eu-than-anyone-else/>> [Žiūrėta 2021 05 16].

¹¹⁵ Brexit Party, „Contract with the people.“ <<https://www.thebrexitparty.org/contract/>> [Žiūrėta 2021 04 11].

¹¹⁶ Conservatives, „Conservative manifesto 2019.“ <<https://www.conservatives.com/our-priorities/economy>> [Žiūrėta 2021 04 11].

¹¹⁷ Labour, „Manifesto.“ <<https://labour.org.uk/manifesto-2019/the-final-say-on-brexit/>> [Žiūrėta 2021 04 11].

JK ir ES santykių situacija bei pasirinkti trys atvejai, su kuriais susijęs diskursas buvo analizuotas šiame tyrime taip pat gerai tinka analizei per postfunkcionalizmo prizmę. JK po 2016 m. gegužės 23 d. referendumo pasitraukti iš ES nusprendusi JK įgavo didelę apsisprendimo laisvę pasirinkti, kokius ateities santykius ši valstybė toliau norėtų palaikyti su ES. Kitaip sakant, JK pati galėjo rinktis kokio pobūdžio bei gylio regioninės integracijos siekti. Pasirinkus išstoti iš ES, JK turėjo laisvę rinktis užbaigti derybas dėl išstojimo su susitarimu ar be, ateities santykių derybose turėjo laisvę pasirinkti derybines pozicijas bei taip pat nuspręsti tęsti santykius su ES be jokio bendradarbiavimo susitarimo. Todėl JK galėjo, žvelgiant per regioninės intergacijos teorijų prizmę, derybų su ES metu pasirinkti tiek gilesnės regioninės integracijos (nelygios narystei ES) kelią, kaip prognozuotų tarpvyriasybiškumo bei neofunkcionalizmo atstovai, arba toliau laikytis nuoseklios dezintegracijos linijos, kaip prognozuotų postfunkcionalizmo atstovai. Pasirinkti JK veiksmų derybų su ES pavyzdžiai gerai atitinka postfunkcionalizmo prognozes – reiškia ne gilesnę regioninę integraciją, o dezintegracijos siekį.

Siekiant išsiaiškinti, kaip postfunkcionalizmo teorinė prieiga aiškintų šiuos pasirinktus ES-JK derybų veiksmus, visų pirma reikia aptarti pasirinktų veiksmų svarbą ir sunkumus, su kuriais susiduria kitos teorinės prieigos mėgindamos paaiškinti minėtus veiksmus. Nors neofunkcionalizmas ir liberalus tarpvyriasybiškumas dažnai laikomis tik integracijos teorinėmis prieigomis, literatūroje galima rasti bandymų šias teorines prieigas pritaikyti ir aiškinant regioninės dezintegracijos procesus. Vienas iš šių autorių – Douglas Webber. Autorius nurodo, kokios sąlygos turėtų susiklostyti tam, kad, remiantis neofunkcionalizmu ir liberaliu tarpvyriasybiškumu, galėtų įvykti dezintegracijos procesai. Liberalaus tarpvyriasybiškumo atveju – tai mažėjanti ekonominė tarpusavio priklausomybė bei besiskiriantys ekonominiai interesai; neofunkcionalizmo atveju – tarptautinių mainų, skirtingų valstybių visuomenių sąveikos mažėjimas bei deinstitutionalizacija¹¹⁸. Toliau pateikiami esminiai faktai apie pasirinktus empirinius atvejus bei jų vertinimas remiantis minėtais kriterijais.

Reguliacinės atitikties garantinis mechanizmas (*Backstop*) – buvusios JK ministrės pirmininkės Theresa May su ES sutartas planas, turėjęs išspręsti vieną jautriausių ES-JK derybų dėl išstojimo klausimų – Airijos/Šiaurės Airijos sienos problemą¹¹⁹. *Backstop* siekė užkirsti kelią fizinės sienos (su

¹¹⁸ Douglas Webber, *European Disintegration? The Politics of Crisis in the European Union*, Basingstoke: Red Globe Press, 2018, p. 22-40.

¹¹⁹ Jess Sargeant, „Ireland and Brexit.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/ireland-brexit>> [Žiūrėta 2021 04 14].

muitinės patikrinimais) atsiradimui tarp Airijos ir Šiaurės Airijos, taip apsaugant vieną pagrindinių Didžiojo Penktadienio (Belfasto) susitarimo nuostatų bei išsaugoti JK prekybos erdvės integralumą, siekiant išvengti galimų muitinės patikrų tarp Šiaurės Airijos ir likusios Didžiosios Britanijos. *Backstop* planas numatė, kad, jeigu ES-JK derybos dėl išstojimo praėjus ES sutartyje numatytam ir kelis kartus pratęstam derybų laikotarpiui baigtųsi be susitarimo, tuomet, siekiant aukščiau minėtų tikslų, JK ir toliau laikytųsi ES vidaus rinkos taisyklių bei išliktų muitų sąjungos dalimi. Toks sprendimas galiojotų tol, kol nebūtų sutarta dėl naujo mechanizmo, pasiekiančio tų pačių tikslų¹²⁰. Vadovaujantis šiuo T. May planu, nesutarus dėl JK Išstojimo susitarimo, ES-JK būtų išlaikiusi glaudžius ekonominius santykius, kartu išpildant abu *Backstop* tikslus. Tačiau šis T. May planas JK Parlamente virto itin kontraversišku klausimu – *Backstop* planas tapo esminiu argumentu, dėl kurio visas ES-JK Išstojimo susitarimas nebuvo ratifikuotas JK Parlamente 2019 m. rudenį. Trečią kartą neratifikuotas Išstojimo susitarimas privertė T. May atsistatydinti iš JK ministrės pirmininkės pareigų. Jos vietą užėmus Boris Johnson, jo esmine užduotimi tapo *Backstop* plano pakeitimas, siekiant sulaukti palaikymo Išstojimo susitarimui JK Parlamente¹²¹. To rezultatas – Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos protokole *Backstop* plano neliko. B. Johnson pasiūlytas sprendimas, vėliau sulaukęs palaikymo JK Parlamente, numatė, kad JK, pasibaigus ES-JK deryboms dėl išstojimo, nebebus ES muitų sąjungos dalimi. Tačiau, siekiant išvengti fizinės sienos tarp Airijos ir Šiaurės Airijos, Išstojimo susitarime numatytas naujas mechanizmas: Šiaurės Airija privalės ir toliau laikytis ES vieningos rinkos taisyklių, kas reiškia, kad prekės, patenkančios į Šiaurės Airiją iš Didžiosios Britanijos, kurios gali būti toliau eksportuojamos į ES, privalės būti tikrinamos muitinėje. Kadangi šios procedūros dėl Belfasto susitarimo apsaugos negali būti atliekamos Airijos/Šiaurės Airijos pasienyje, jos bus atliekamos laivuose, gabenant prekes iš Didžiosios Britanijos į Šiaurės Airiją arba Šiaurės Airijos uostuose¹²². Toks ES-JK Išstojimo susitarimo pokytis nulėmė ne tik papildomus sunkumus vykdant prekybą tarp ES ir JK per Airijos/Šiaurės Airijos pasienį padidinant eksporto/importo procedūrų kiekį¹²³, bet ir nurodo bendrą JK pasiryžimą derybų su ES metu rinktis ne integracijos, o dezintegracijos kelią – pasirenkant bet kokių derybų baigties atveju palikti ES vieningą

¹²⁰ The Institute for Government, „Irish backstop.“ <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/irish-backstop>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹²¹ Ten pat.

¹²² Alex Stojanovic, „Brexit deal: the Northern Ireland protocol.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/brexit-deal-northern-ireland-protocol>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹²³ DW, „Northern Ireland: The Brexit problem that will not go away.“ <<https://www.dw.com/en/northern-ireland-the-brexit-problem-that-will-not-go-away/a-56514131>> Žiūrėta 2021 04 14].

rinką bei muitų sąjungą¹²⁴. Tiek neofunkcionalizmo, tiek tarpvyriausybės teorinės priegios susidurtų su sunkumais aiškinant tokį JK pasirinkimą – JK derybų metu rinkosi laikytis verslui mažiau palankių pozicijų, sukuriant papildomus prekybos su ES barjerus, vietoj galimybės išlaikyti itin glaudžius prekybos santykius su didžiausia eksporto partnere regione.

2020 m. pabaigoje pasibaigus ES-JK deryboms dėl JK išstojimo, po kelių mėnesių prasidėjusių ES-JK derybų dėl ateities santykių metu ne vienas klausimas tapo trukdžiu užbaigti derybas. Vienas jų – žvejybos klausimai. Žvejybos klausimų komplikuotumą nulėmė itin skirtingos besiderančiųjų šalių pozicijų. ES savo pozicijas grindė reliatyvaus stabilumo principu, siekiant užtikrinti buvusias (arba menkai pakitusias) ES27 kvotas JK vandenyse. Kartu tai reikštų, kad ES ir JK išlaikytų abipusę galimybę žvejoti viena kitos vandenyse, o žuvų kvotos (t. y. kiekiai, kuriuos kiekviena pusė gali pagauti viena kitos vandenyse) būtų kas metus tarpusavyje sutariamai, o nepavykus sutarti – kvotos būtų paskirstomos pagal leidžiamą sugavimo kiekį, t. y. ES ir Maisto ir žemės ūkio organizacijos nustatomą maksimalų tam tikrų rūšių sugavimo kiekį, kuris nustatomas siekiant apsaugoti atitinkamas žuvų rūšis nuo besaikio žvejotimo¹²⁵. JK, savo ruožtu, derybų metu sutarimą dėl tolimesnio žvejybos politikos koordinavimo matė kitaip. JK savo poziciją grindė dviem principais – kasmetinėmis derybomis dėl kvotų ir zonų priskyrimo principu (angl. *zonal attachment*)¹²⁶. Kasmetinėms deryboms nepasisėkus, priešingai nei manė ES, abi derybų pusės uždraustų viena kitos žvejybiniam laivams žvejoti jų teritoriniuose vandenyse. Zonų priskyrimo principas žvejybos politikos kontekste reiškia, kad žvejybos kvotos yra paskirstomos pagal kiekvienai valstybei priklausančios išskirtinės ekonominės zonos žuvų prieaugį. Kuo daugiau žuvų yra susijusios su valstybės išskirtine ekonomine zona, tuo didesnės žvejybos kvotos gali reikalauti valstybė¹²⁷. Santykius su ES žvejybos srityje grindžiant zonų priskyrimo principu, JK kai kurių žuvies rūšių žvejybos kvotos padidėtų iki 90%¹²⁸. Šios abiejų pusių pozicijos ne kartą derybas atvedė į aklavietę – žvejybos klausimai buvo išspręsti likus kelioms dienoms iki ES-JK ateities santykių derybų (t. y. Išstojimo susitarime numatyto perinamojo laikotarpio, skirto deryboms) pabaigos, nepaisant eilės

¹²⁴ Europos Komisija, „EU-UK Trade and Cooperation Agreement.“ <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_2532> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹²⁵ James Kane, „UK–EU future relationship: fisheries.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/future-relationship-fisheries>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹²⁶ Barbara Moens, „EU, UK fishing in troubled waters in Brexit talks.“ Politico, 2020. <<https://www.politico.eu/article/eu-uk-fishing-in-troubled-waters-in-brexit-talks/>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹²⁷ James Kane, „UK–EU future relationship: fisheries.“

¹²⁸ Department for Environment Food & Rural Affairs, „Sustainable fisheries for future generations.“ UK: APS Group, 2018.

ES pasiūlymų, kurie buvo vis palankesni JK¹²⁹. Laikydamosi itin griežtos pozicijos žvejybos klausimais, JK rizikavo sužlugdyti derybas dėl sąlyginai menką ekonominę naudą atnešiančių žvejybos klausimų. Žvejybos sektorius JK sudaro 0.12 BVP, o 2/3 žvejybos sektoriaus produktų yra eksportuojami į ES rinką¹³⁰. Laikydamosi itin griežtos pozicijos žvejybos klausimais, kuri vedė derybas žlugimo link, nepavykus susitarti su ES, JK būtų patyrusi daugiau žalos, nei naudos žvejybos sektoriuje, neskaitant visų kitų nesutarimo scenarijaus neigiamų ekonominių padarinių. Preliminariais skaičiavimais, žlugus deryboms ir JK kontroliuojant visus jai priklausančius teritorinius vandenius, ekonominė nauda siektų 420 mln. JAV dolerių, tačiau ekonominė žala, kuri atsirastų dėl tarifų ir kitų netarifinių barjerų eksportuojant žvejybos industrijos produkciją į ES, siektų 500 mln. JAV dolerių¹³¹). Tad neofunkcionalizmas bei tarpvyriausybiškumas taip pat susidurtų su sunkumais aiškinant šį JK veiksmą derybų su ES metu – JK rizika siekti kiek įmanoma didesnės teritorinių vandenų kontrolės galėjo atnešti ekonominės žalos, kurios būtų išvengta pasirenkant gilesnės regioninės integracijos kelią.

Paskutinis ES-JK derybų metu JK vykdytas veiksmas, apie kurį formuotas pasirinktų partijų diskursas buvo analizuojamas – JK ketinimas priimti Vidaus rinkos teisės aktą (angl. *Internal market bill*). 2020 m. Rugsėjo 9 d. svarstymui JK Parlamente pateiktas Vidaus rinkos aktas, kuriuo nuostatos tiesiogiai pažeidė JK Išstojimo susitarimą ir šio susitarimo Šiaurės Airijos protokolą. Pagrindinis šio akto tikslas – užtikrinti, kad visos JK dalys (Anglija, Škotija, Velsas bei Šiaurės Airija) laikytųsi vienodų prekybos taisyklių JK viduje. JK pasitraukus iš ES ir pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, kurio metu JK nebuvo ES nare, tačiau laikėsi absoliučios daugumos ES taisyklių, nustojus galioti ES prekybos reguliavimui, JK šalys turėtų galimybę nustatyti atskiras prekybos taisykles, kas skurtų prekybos barjerų JK viduje¹³². Tačiau JK į šį aktą įtraukė mažiausiai tris Išstojimo susitarimą pažeidžiančias nuostatas. Šiaurės Airijos protokolą, kaip aptarta anksčiau, numatė specifinę Šiaurės Airijos padėtį, kuomet ši JK dalis išliktų ES muitų sąjungoje bei laikytųsi tam tikrų ES vidaus rinkos taisyklių, siekiant išvengti fizinės

¹²⁹ Marine Strauss, „EU's Barnier says "extremely difficult" to agree fishing rights in UK trade talks.“ 2020. <<https://www.reuters.com/article/britain-eu-barnier-idUSKBN28S0VL>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹³⁰ Hans von der Burchard ir Jacopo Barigazzi „Brexit talks risk dragging beyond Christmas.“ 2020. <<https://www.politico.eu/article/scrooged-brexit-talks-risk-dragging-beyond-christmas-as-no-deal-looms/>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹³¹ Heleen Bartelings ir Zuzana Smeets Kristkova, „Impact of hard Brexit on European fisheries.“ Netherlands: Wageningen University & Research, 2018

¹³² Institute for Government, „The United Kingdom Internal Market Act 2020.“ <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/publications/internal-market-act>> [Žiūrėta 2021 04 14].

sienos tarp Airijos ir Šiaurės Airijos, muitinės patikras perkeliant į Šiaurės Airijos uostus. Vidaus rinkos teisės aktas numatė, kad JK galės vienašališkai nuspręsti, kada ir kaip JK rinkoje turės būti taikomos muitų bei prekybos taisyklės, suteikiant galimybę Šiaurės Airijoje nesilaikyti ES muitų sąjungos ir vieningos rinkos taisyklių¹³³. Šis teisės aktas taip pat numatė didelę JK ministrų diskreciją sprendžiant dėl valstybės pagalbos taisyklių Šiaurės Airijoje, taip potencialiai sukuriant nelygias konkurencines sąlygas Šiaurės Airijos įmonėms, eksportuojančioms į ES¹³⁴. Vidaus rinkos teisės akte taip pat buvo įtrauktos nuostatos dėl šio teisės akto viršenybės prieš kitus teisės aktus – tiek nacionalinius, tiek tarptautinius, įskaitant ir Išstoјimo susitarimą, nepaisant galimos teisės aktų kolizijos¹³⁵. Toks JK veiksmas išprovokavo ne vieną aršią reakciją – ES pabrėžė derybų nutraukimo galimybę bei pradėjo pažeidimo procedūrą prieš JK, JAV aukščiausio rango pareigūnai pabrėžė smarkiai sumažėjusį pasitikėjimą JK bei jos intencijomis laikytis tarptautinės teisės bei teigė, kad tokie JK veiksmai pakenks JK-JAV prekybos susitarimo deryboms¹³⁶. Neofunkcionalizmas ir tarpvyriausybiškumas susidurtų su iššūkiais aiškinant toki JK pasirinkimą – Vidaus rinkos teisės akto svarstymai ne tik komplikuoja ES ir JK derybas dėl naujos regioninės integracijos formos, bet ir kenkia JK santykiams su kitais strateginiais partneriais.

Grįžtant prie D. Webber teiginių apie neofunkcionalizmą bei liberalų tarpvyriausvybiškumą kaip dezintegracijos teorijas, jie sunkiai gali paaiškinti pasirinktus empirinius atvejus. ES-JK prekybos tarpusavio priklausomybė bei tarpusavio mainai nekito¹³⁷, ekonominiai interesai išliko panašūs¹³⁸, ES taip pat nepasižymi ilgalaikėmis deinstitucionalizacijos tendencijomis¹³⁹. Todėl šių empirinių atvejų analizė per postfunkcionalizmo prizmę gali pasiūlyti naują žiūros kampą, padėsiantį geriau suprasti, kodėl JK ėmėsi šių veiksmų, taip prisidedant prie šios teorinės prieigos validumo testavimo.

¹³³ European Parliament, Think Tank „UK Internal Market Bill and the Withdrawal Agreement.“ <[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2020\)659359](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2020)659359)> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹³⁴ Institute for Government, *The United Kingdom Internal Market Act 2020*.

¹³⁵ European Parliament, Think Tank, *UK Internal Market Bill and the Withdrawal Agreement*.

¹³⁶ Ryan Heath, „Boris Johnson's Brexit maneuver risks blowback from Biden, Democrats.“ 2020. <<https://www.politico.com/news/2020/09/10/boris-johnson-irelandbrexit-bombshell-410963>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹³⁷ European Movement International, „The consequences of a UK exit from the European Union.“ <<https://europeanmovement.eu/the-consequences-of-a-uk-exit-from-the-european-union/>> [Žiūrėta 2021 04 14].

¹³⁸ Europos Komisija, „The EU in brief.“ <https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_en> [Žiūrėta 2021 04 15]; Government of the United Kingdom, „HM Treasury.“ <<https://www.gov.uk/government/organisations/hm-treasury/about>> [Žiūrėta 2021 04 15].

¹³⁹ Yoram Z Haftel et al., „The Short and Long(er) of It: The Effect of Hard Times on Regional Institutionalization.“ *International Studies Quarterly*, 64(4), 2020, 808–820.

Prieš gilinantis į diskursą apie pasirinktus empirinius atvejus bei siekiant šiam tyrimui suteikti aiškesnį dizainą, buvo išsiaiškinta, koks su nacionaline tapatybe siejamas diskursas buvo gajus JK Brexit referendumo išvakarėse. Brexit referendumo priežastis aiškinančioje literatūroje itin dažnai sutinkami ir nacionalinės tapatybės kintamieji. Šiuose tyrimuose išskirti JK nacionalinės tapatybės elementai, kurie, anot autorių, padeda suprasti Brexit referendumo priežastis, šiame darbe panaudoti kaip analizės rėmai diskurso apie pasirinktus empirinius atvejus tyrimui.

4. Diskurso apie Šiaurės Airijos Backstop, žvejybos klausimus bei Vidaus rinkos teisės aktą tyrimas

4.1. JK nacionalinės tapatybės politizacija prieš Brexit referendumą

Toliau lentelėje Nr. 1 pateikiami JK nacionalinės tapatybės naratyvai, kurie, anot Brexit referendumą tyrinėjančių autorių, padeda suprasti šio referendumo baigties priežastis. Šie JK nacionalinės tapatybės naratyvai surinkti iš gausaus akademinio diskusijų lauko, susijusio su Brexit referendumo priežasčių aiškinimu bei remiantis Brexit referendumo diskursą analizavusia knyga „*Discourses of Brexit*”¹⁴⁰. Šiame tyrime daroma prielaida, kad Brexit referendumo rezultatams įtakos turėję tapatybės naratyvai gali padėti suprasti pasirinktų trijų empirinių atvejų priežastis naudojant postfunkcionalizmo teorinę prieigą. Ši prielaida daroma atsižvelgiant į šio darbo literatūros apžvalgoje aptartą mintį, kad būtent postfunkcionalizmas geba geriausiai paaiškinti Brexit referendumo rezultatų priežastis.

¹⁴⁰ Veronika Koller et al. (sud.), *Discourses of Brexit*. UK: Routledge, 2019.

Brexit referendumas: JK nacionalinės tapatybės naratyvai ¹⁴¹		
Nr.	Su JK nacionaline tapatybe susiję naratyvai, kuriais aiškinami Brexit referendumo rezultatai	Plačiau
1.	Imperijos praeitis	Remiantis Brexit referendumo priežastis aiškinančiais tyrimais, vienas gajausių JK nacionalinės tapatybės naratyvų, kuris prisideda prie Brexit referendumo priežasčių aiškinimo – aliuzijos į JK imperinę praeitį. Tyrimuose gausu nuorodų į norą atkurti didžiausią imperiją pasaulyje, JK iniciatyva imtis didesnės lyderystės tarp buvusių JK kolonijų ir „anglosferoje“ ir pan. Autoriai taip pat atkreipia dėmesį į JK imperijos laikų romantavimą Brexit referendumo išvakarėse, siekiant sustiprinti JK imperijos laikų ilgesį. Šį nacionalinės tapatybės elementą gerai apibrėžia dar tuometinio Londono mero B. Johnson citata, kurioje pateikiama, anot jo, viena esminių priežasčių, kodėl rinkėjai turėtų rinktis referendume balsuoti už išstojimą iš ES: „mes valdėme didžiausią imperiją pasaulyje. Ją valdėme su gerokai mažesne vietine populiacija ir, palyginus, maža valstybės tarnyba“ (angl. „we used to run the biggest empire the world has ever seen, and with a much smaller domestic population and a relatively tiny Civil Service“.) JK iki šiol yra išlaikiusi eilę simbolinių elementų, kurie leidžia sieti nacionalinę tapatybę su imperine praeitimi (pvz. JK vis dar išlaiko stiprius politinius/kultūrinius ryšius su buvusiomis kolonijomis).
2.	Būtinybė išsaugoti valstybės suverenitetą	Prieš Brexit referendumą, už išstojimą pasisakanti pusė (angl. <i>Leave</i>) pabrėžė, kad esminis išstojimo iš ES tikslas – susigražinti JK suverenitetą, kuris leis valstybei veikti tautos labui. <i>Leave</i> kampanijos šūkis įkūnijo tikslą

¹⁴¹ Literatūros, kuria remiantis sudaryta lentelė, sąrašas – žr. priedas Nr. 1.

		įtikinti tautą, kad JK tautos suverenitetą ketina atimti, suvaržyti, apriboti ES, užkertant kelią JK tautai pačiai spręsti dėl jų laukiančios ateities.
3.	Nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių	Brexit referendumo priežastis analizuojantys tyrimai pabrėžia <i>Leave</i> pusės iškeltas mintis, kad JK nacionalinei valstybei kyla grėsmė. Grėsmė JK nacionalinei valstybei apibrėžiama skirtingai: pabrėžiant grėsmę dėl ES migracijos politikos, ES skatinamo multikultūralizmo, vaizduojant ES kaip grėsmę demokratijai JK, akcentuojant tai, kad ES yra linkusi išnaudoti ES (pvz., minint dideles JK įmokas į ES biudžetą). Šis naratyvas taip pat apima kitus mėginimus ES pavaizduoti kaip pavojų JK, pasitelkiant neigiamus epitetus apie ES (pvz., ES – niekšiška, kerštinga, pavojinga ir pan.)
4.	Patriotizmas	Patriotiniai sentimentai – svarbi Brexit referendumo priežasčių aiškinimo per nacionalinės tapatybės prizmę dalis. Tiek už, tiek prieš Brexit pasisakiusios pusės JK pabrėžė patriotizmo svarbą: <i>Leave</i> pusė skatino patriotiškai kovoti prieš „Briuselio biurokratus“ bei už nepriklausomą JK, <i>Remain</i> pusė pabrėžė, JK patriotai turi rinktis likti ES, taip užtikrinant visapusiškai geresnes sąlygas JK ateityje.
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	Aiškinant Brexit priežastis, autoriai diferencijuoja JK nacionalinę tapatybę į 4 dalis, atitinkančias JK sudarančių tautų tapatybes (airių, škotų, valų bei anglų). Autorių teigimu, asmenys, kurie pasižymi anglų tapatybe (angl. <i>englishness</i>) buvo linkę palaikyti Brexit procesus dvigubai dažniau, nei kitomis JK tapatybėms save priskiriantys asmenys. Brexit referendumo išvakarėse gausūs angliškosios tapatybės naratyvai, anot autorių, nulėmė didesnę <i>Leave</i> kampanijos palaikymą, nei su kitomis JK šalių tapatybėmis susiję naratyvai.
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižymintios nacionalinės	Bandydami suprasti Brexit referendumo rezultatų priežastis, autoriai pabrėžia JK unikalumą, pvz.: <ul style="list-style-type: none"> • JK, kaip salos, unikalumas – JK pasižymi itin savita istorija, kurią sunku sutapatinti su likusios kontinentinės Europos istorija. Brexit referendumo išvakarėse, <i>Leave</i> pusės buvo pabrėžiama, kad JK nėra kontinentinės Europos dalis, todėl kontinentinės Europos procesai (tarp jų ir ES) – svetimi JK.

	valstybės, elementai.	<ul style="list-style-type: none"> • JK religijos išskirtinumas – anglikonybė, suprantama kaip JK nacionalinė religija, atskiria anglikonus nuo kitų krikščionybės formų, kartu ir tų, kurios dominuoja kontinentinėje Europoje. Anglikonybė JK suteikia simbolinį tapatinimosi su nacionaline tapatybe jausmą.
--	-----------------------	--

Lentelė Nr. 1. Brexit referendumas: JK nacionalinės tapatybės naratyvai. Sudaryta autoriaus.

Taigi, remiantis Brexit referendumo rezultatus aiškinančiais tyrimais, šie nacionalinės tapatybės naratyvai JK buvo gajūs Brexit referendumo išvakarėse.

4.2. Torių, Leiboristų bei *Reform UK* formuotas diskursas derybų su ES metu

Pasitelkiant aukščiau aptartus su JK nacionaline tapatybe susijusius naratyvus, kurie buvo gajūs Brexit referendumo išvakarėse, toliau pateikiama Torių, Leiboristų bei *Reform UK* formuoto diskurso apie Šiaurės Airijos *Backstop*, žvejybos klausimus bei Vidaus rinkos teisės aktą analizė (visas analizuotų kalbų, debatų bei dokumentų sąrašas – žr. Priedas Nr. 2). Atliekant atrinkto politinio diskurso analizę, buvo ieškoma lentelėje Nr. 1 pateiktų tapatybės naratyvų. Atradus, kad vienos iš pasirinktų partijų atstovas, kalbėdamas *Backstop*, žvejybos ar Vidaus rinkos teisės akto klausimais, šiems JK veiksams pagrįsti naudoja vieną iš lentelėje Nr. 1 pateiktų su JK nacionaline tapatybe susijusių naratyvų, naudotas naratyvas, naratyvo naudojimą pagrindžianti citata bei jos šaltinis pateikiamas priede Nr. 3. Jeigu pasirinktame diskurse tyrimo laikotarpiu nei vienas partijos atstovas, kalbėdamas apie vieną iš trijų empirinių atveju nenaudojo lentelėje Nr. 1 pateiktų naratyvų, priede Nr. 3 žymimas „–“ ženklas.

Toliau, remiantis priede Nr. 3 pateikiama informacija, iliustruojama JK nacionalinės tapatybės politizacija kiekvienu empiriniu atveju. Aprašant, koks turinys suteikiamas šiems naratyvams, pateikiamos reprezentatyvios citatos iš analizuoto politinių partijų diskurso. Iš citatos pašalinus su aptariamu naratyvu nesusijusias mintis, jos buvo trumpinamos <...> simboliu. Citatos bus pateikiamos lietuvių kalba, kartu nurodant jų vertimą į anglų kalbą.

4.2.1. Šiaurės Airijos Backstop

Analizuotame diskurse apie Šiaurės Airijos *Backstop* išryškėjo trys su nacionaline JK tapatybe siejami naratyvai, tai – imperijos praeitis, būtinybė apsaugoti valstybės suverenitetą bei nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių.

Daugiausiai prie šio klausimo politizavimo prisidėjo Torių partija. Tiek Bendruomenių, tiek Lordų rūmuose *Backstop* kontekste aiškiai dominavo su suvereniteto apsaugojimu susiję naratyvai. B. Johnson tapus Ministru pirmininku, pirmojo Bendruomenių rūmų posėdžio po jo paskyrimo metu, naujasis Ministras pirmininkas pabrėžė *Backstop* žalą JK, kaip nepriklausomos valstybės suverenitetui: „*Jokia valstybė, kuriai rūpi jos nepriklausomybė ir savigarba, negalėtų pritarti susitarimui su Backstop, kuriuo būtų ribojama jos ekonominė nepriklausomybė ir savivalda*“ (angl. „*No country that values its independence, and indeed its self-respect, could agree to a treaty that signed away our economic independence and self-government, as this backstop does*¹⁴²“). B. Johnson nuosekliai prisidėjo prie *Backstop* kaip žalingo plano JK suverenitetui vaizdavimo pasitelkiant skirtingus argumentus iki pat šio Išstojo susitarimo elemento atsisakymo. *Backstop* vaizduojamas kaip itin blogas pasirinkimas JK, kurį pasirinkus rizikuojama „*prarasti prekybos, valstybės valdymo kontrolę, ar kitaip prarasti Jungtinės Karalystės valdymą*.“ (angl. „*<...> Backstop poses an appalling choice to the United Kingdom – of losing control of our trade, losing control of our regulation or else surrendering the Government of the United Kingdom*¹⁴³“.) JK Ministras pirmininkas įvardino priežastis, kodėl reikia atsisakyti *Backstop*: ši priemonė „*neremia JK galios centro*“ (angl. „*The problem with the backstop is that it does not repose the locus of authority here in the UK, and we need to remedy that*¹⁴⁴“) bei „*yra spąstai, kurie įkalins JK ES, tačiau apribos jos sprendimų laisvę*“ (angl. „*<...> the trap that keeps the UK effectively in the EU but with no say*¹⁴⁵“.) B. Johnson JK suvereniteto apsauga grįštus argumentus, dėl kurių reiktų atmesti *Backstop* atkartoja bei papildo kiti Torių partijos Bendruomenių rūmų atstovai. Jie, prie jau aptartų B.

¹⁴² JK Parlamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=backstop#contribution-99EAF588-6DB3-4676-BCF4-616319BC7C0F>> [Žiūrėta 2021 04 25].

¹⁴³ Ten pat.

¹⁴⁴ JK Parlamentas, „Prime Minister's Update.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-97776F80AA38/PrimeMinisterSUpdate?highlight=backstop#contribution-5D8E6B09-64CF-4CFF-9102-55508D9D2E22>> [Žiūrėta 2021 04 25].

¹⁴⁵ Ten pat.

Johnson teiginių, pridėjo argumentus, kad *Backstop* prieš JK gali būti išnaudojamas kaip „svertas, išlaikant JK ES įtakos sferoje“ (angl. „<...> *Backstop* would be used as leverage, with the EU holding the prospect of our being permanently stuck in its orbit against us¹⁴⁶“) bei kaip priemonė, kuri „neribotam laikui įtrauktų JK į narystę muitų sąjungoje, kas neleistų pasinaudoti didžiausiais Brexit privalumais – savarankiškai derėtis dėl prekybos susitarimų“ (angl. „concerns <...> about the so-called *backstop* and the risk that this country could be locked indefinitely into membership of the customs union, which would prevent us from achieving one of the great prizes offered by Brexit, the ability to negotiate our own trading agreements¹⁴⁷“.) JK Lordų rūmuose *Backstop* taip pat sulaukė kritikos, pagrįstos suvereniteto apsaugos naratyvu. Anot Lordų, *Backstop* yra būtina atsisakyti, nes ši priemonė „įkalins visą JK arba tik Šiaurės Airiją tokiam susitarime, kuriame ji bus tik taisyklių priėmėja“ (angl. „Any deal ahead of Brexit on 31 October must avoid the whole of the UK or just Northern Ireland being trapped in an arrangement where they are a rule taker¹⁴⁸“).

B. Johnson susitarus su ES dėl atnaujinto Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos protokolo, kuriame *Backstop* plano nebeliko, šį sprendimą abiejuose JK Parlamento rūmuose lydėjo džiaugsmas dėl atkurto JK suvereniteto, pabrėžiant, kad „ankstesnė Išstojimo susitarimo versija būtų neribotam laikui išlaikiusi JK ES orbitoje“ (angl. „The previous withdrawal agreement and political declaration would have permanently anchored the United Kingdom within the orbit of EU¹⁴⁹“) bei džiaugiantis, kad naujasis Išstojimo susitarimas reiškia „tikrą Brexit, kuris neįpareigos JK prieš savo valią likti ES vieningoje rinkoje ir muitų sąjungoje, taip atkuriant nacionalinį suverenitetą“ (angl. „This agreement provides for a real Brexit, <...>, amounting to the greatest single restoration of national sovereignty in parliamentary history. It removes the *backstop*, which would have held us against our will in the customs union and

¹⁴⁶ JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion\(Withdrawal\)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361)> [Žiūrėta 2021 04 25].

¹⁴⁷ JK Parlamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/8C3F5267-8186-4536-83EC-56E3C88DCC8E/PrimeMinister%E2%80%99SStatement?highlight=backstop#contribution-8F42B6BF-9E93-4641-8207-39F3C2C5AFE2>> [Žiūrėta 2021 04 25].

¹⁴⁸ JK Parlamentas, „Brexit.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-02/debates/C2245EEF-27F2-40EE-825C-B5CA40D72CC7/Brexit?highlight=backstop#contribution-141C0C4E-F52D-4EC2-BC83-B77A8F2DFA32>> [Žiūrėta 2021 04 25].

¹⁴⁹ JK Parlamentas, „Brexit: Negotiations.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-03/debates/7F5D1B37-B04A-4A8F-9FC5-A46AEC921075/BrexitNegotiations?highlight=backstop#contribution-CD66A82B-FA86-427F-B037-4405C50BE3B3>> [Žiūrėta 2021 04 25].

*much of the single market*¹⁵⁰“.) Tiek Bendruomenių, tiek Lordų rūmuose, argumentuojant, kodėl reikia atsisakyti *Backstop* buvo gausiai naudojamas JK nacionalinio suvereniteto apsaugos naratyvas.

Grindžiant *Backstop* atsisakymą, Toriai taip pat naudojo nacionalinės valstybės apsaugos naratyvą. Abiejuose Parlamento rūmuose Toriai *Backstop* laikė „nedemokratiška priemone, kurią privalu persiderėti“ (angl. „<...> renegotiated deal must include the abolition of the anti-democratic backstop¹⁵¹“.) Patys Toriai teigė, kad, „JK Vyriausybei neatsisakius *Backstop*, ji veda valstybę pavojingo nesutarimo su ES scenarijaus link“ (angl. „<...> instead of constituting a threat to the EU that will force them to capitulate and remove the backstop, the Government’s intention or willingness to lead the country into a no-deal exit is a threat to our country¹⁵²“.) Sprendimas atsisakyti *Backstop* Torių grindžiamas ir su imperine praeitimi susijusiais naratyvais, pažymint, kad *Backstop* „Šiaurės Airiją paverstų Europos kolonija, kuri turėtų paklusti Briuseliui, tačiau jame būtų neatstovaujama“ (angl. „Northern Ireland would be receiving regulations from Brussels but would have no representation there. It would be a rule taker and effectively a European colony¹⁵³“.) Torių partijos gretose grindžiant *Backstop* atsisakymą dominavo suvereniteto apsaugos naratyvas, kurį papildė nacionalinės valstybės apsaugos ir imperinės praeities naratyvai.

Leiboristų partijos atstovai diskusijų Parlamente metu *Backstop* nekritikavo. Esminė Leiboristų kritika buvo nukreipta ne į poreikį keisti Šiaurės Airijos protokolą, bet į *Backstop* kritikuojančius torius, akcentuojant nerimą dėl ilgai užtrukusių B. Johnson derybų su ES dėl *Backstop* keitimo (angl. „I am deeply alarmed to see no plan for Brexit. <...> The House will have a sense of déjà-vu and of trepidation at a Prime Minister setting out rigid red lines and an artificial timetable¹⁵⁴“.) Persiderėjus Šiaurės Airijos protokolo nuostatas, Leiboristai kritikavo naują susitarimo versiją kaip „parsidavėlišką“ (angl. „<...>

¹⁵⁰ JK Parlamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666.

¹⁵¹ JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)\(No6\)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-4219-9DF6-0847942AF53D](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-4219-9DF6-0847942AF53D)> [Žiūrėta 2021 04 26].

¹⁵² JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664.

¹⁵³ JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799.

¹⁵⁴ JK Parlamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663.

*we will not back this sell-out deal*¹⁵⁵“), tačiau šiam teiginiui pagrįsti su nacionalinės tapatybės naratyvais susijusių teiginių nenaudojo.

Reform UK tyrimo laikotarpiu prie diskusijų dėl *Backstop* prisidėjo menkai – partijos pozicija susumuoja *Twitter* platformoje paskelbta žinutė, teigianti, kad „*Backstop nėra vienintelė Išstojimo susitarimo problema. Nesusitarimo scenarijus – geriausias scenarijus*“ (angl. „*No deal is the best deal. It's not just the Backstop*¹⁵⁶“.)

Išanalizavus diskursą, susijusį su Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos protokolo *Backstop* mechanizmo atsisakymu galima teigti, kad šio žingsnio atkakliausiai siekė Torių partija, jį grįsdama suvereniteto, nacionalinės valstybės apsaugos bei imperinės praeities argumentais.

4.2.2. Žvejybos klausimai

JK pozicijos dėl žvejybos klausimų ES-JK derybos metu buvo gausiai grindžiamos suvereniteto apsaugos argumentais, taip pat naudojant JK, kaip salos naratyvą.

Kaip ir *Backstop* atveju, prie žvejybos klausimų politizavimo pasitelkiant nacionalinės tapatybės argumentus daugiausia prisidėjo Torių partiją. Prasidėjus ES-JK ateities santykių deryboms bei išryškėjus pirmiems besiderančių pusių pozicijų skirtumams, abiejuose JK Parlamento rūmuose žvejybos klausimai tapo vienu labiausiai aptariamų derybų klausimų. Diskusijose dominavo skatinimai „*atsiimti savo žvejybos plotų kontrolę*“ (angl. „*We have to be in control of our own fishing grounds*¹⁵⁷“.) JK vandenų kontrolei suteikiamas kertinis vaidmuo JK dezintegracijos kontekste, kuriuo JK „*atsiims tai, kas teisingai ir teritoriškai priklauso britams*“ (angl. „*<...> the Fisheries Bill is a key stepping stone on our emergence from the EU and takes back control of what is rightly and territorially British*¹⁵⁸“.) Suvereniteto argumentai dėl JK žvejybos pozicijų taip pat grindžiami nuorodomis į JK piliečių valią:

¹⁵⁵ JK Parlamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666.

¹⁵⁶ Reform UK, 2019. <https://twitter.com/reformparty_uk/status/1163553359502172161> [Žiūrėta 2021 04 26].

¹⁵⁷ JK Parlamentas, „EU Exit: Negotiations and the Joint Committee.“ Volume 682, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-19/debates/987C9271-2CEE-4EFE-B273-85D29200251D/EUExitNegotiationsAndTheJointCommittee?highlight=fishing#contribution-2A672C95-7387-4574-A516-763846A55A41>> [Žiūrėta 2021 04 26].

¹⁵⁸ JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill\(Lords\)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5)> [Žiūrėta 2021 04 26].

„Vyriausybė turi teisę laikytis griežtos pozicijos žvejojimo klausimais, nes tai rūpi žmonėms“ (angl. „The Government are right to drive a hard bargain on fishing in these negotiations, because it is something that people really care about¹⁵⁹“); ar net tiesiogiai cituojant piliečių lūkesčius: „Kalbėjau su žveju Veimute <...> jis sakė, kad nori atgauti vandenų kontrolę. Tai mums žadėjote ir todėl mes sutikome palikti ES“ (angl. „I spoke to a fisherman in Weymouth. <...> He says, “We want our waters back. That’s what you told us when we argued about leaving the EU¹⁶⁰“.) Bendruomenių rūmuose Toriai kėlė ir JK kaip salos naratyvą, akcentuojant, kad JK „<...> yra salos tauta ir jūra yra mūsų istorijos dalis, nors kai kas sako, kad žvejojimas sudaro tik menką JK BVP dalį. Jie nesupranta, kad žvejojimas – kertinė kai kurių JK bendruomenių ašis“ (angl. „We are an island nation and our seas are integral to our history. Some individuals have told <...> again that fishing is a tiny part of UK GDP. What they failed to understand is that fishing and the fishing fleet are the beating heart of communities like mine¹⁶¹“.) Lordų rūmuose torių atstovai gausiai naudojo suvereniteto apsaugos naratyvą, išskiriant žvejojimą kaip „vieną iš nepriklausomos tautos simbolių“ (angl. „One symbol of being an independent nation again is fisheries¹⁶²“), kurį derybose „ES turi pripažinti“ (angl. „On issues such as <...> fisheries, we are asking the EU to recognise that the UK has chosen to be an independent state¹⁶³“.) Žvejojimo klausimų kontekste, Torių partijos atstovai daugiausia naudojo suvereniteto apsaugos naratyvą, kurį papildė JK kaip salos naratyvas.

Leiboristai bendruomenių rūmų diskusijose žvejojimo klausimais didžiausią dėmesį skyrė „ne teorinei laisvei žvejojimo srityje, kuri yra bereikšmė“ bet „žuvininkystės tvarumo klausimams“ (angl. „<...> but I will content myself with saying that theoretical legal freedoms over fishing rights are meaningless if we do not ensure that our fisheries are sustainable¹⁶⁴“.) Tačiau Leiboristai taip pat

¹⁵⁹ JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 682, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill\(Lords\)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413)> [Žiūrėta 2021 04 26].

¹⁶⁰ JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679.

¹⁶¹ Ten pat.

¹⁶² JK Parlamentas, „European Union: Negotiations (European Union Committee Report).“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-16/debates/1F4FCD66-9AD5-4199-A436-0FA756C88AA7/EuropeanUnionNegotiations\(EuropeanUnionCommitteeReport\)?highlight=fisheries#contribution-3D758738-3202-49C8-993C-19DBA2F122D4](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-16/debates/1F4FCD66-9AD5-4199-A436-0FA756C88AA7/EuropeanUnionNegotiations(EuropeanUnionCommitteeReport)?highlight=fisheries#contribution-3D758738-3202-49C8-993C-19DBA2F122D4)> [Žiūrėta 2021 04 27].

¹⁶³ JK Parlamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume 803, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-05-20/debates/5C746694-B5AB-4A00-9E4B-5CC3933D3AE1/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-F65EE1AC-19B5-4EDF-A1AB-81698D42EB84>> [Žiūrėta 2021 04 27].

¹⁶⁴ JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679.

pasiskakė dėl „būtinybės kontroliuoti savo vandenį, jeigu taip esame nusprendę“ (angl. „*We need control over our fishing <...>, if that is what we choose to do*¹⁶⁵“), nes, anot Leiboristų, „žuvininkystė – JK nacionalinės tapatybės ir kultūros dalis“ (angl. „*Fishing is knitted into our national identities and our culture <...>*“). Lordų rūmuose leiboristų nuomonės taip pat išsiskyrė. Kai kurie lordai palaikė Torių mintis, kad „JK priklauso pagrindinė teisė atsiiimti resursų, tarp jų ir žuvis, kontrolę.“ (angl. „*ultimate right of the UK to take back control of those resources <...> including the fish*¹⁶⁶“.) Tačiau tarp leiboristų lordų taip pat buvo keliamos mintys, paneigiančios kitų leiboristų bei torių formuojamą suvereniteto apsaugos būtinybę diskusijose dėl žvejybos, akcentuojant, kad „po daugybės metų vienpusės propagandos apie „mūsų žuvis“ <...> šiame keistame Brexit pasaulyje, žvejybos sektorius, kuris sudaro mažiau nei 1% JK ekonomikos, gali nulemti JK-ES derybų sėkmę“ (angl. „*After years of one-sided propaganda about “our fish” <...> In the bizarre world of Brexit, the fishing sector—which represents a fraction of 1% of the UK economy – may be the issue that determines whether the current trade negotiations with the EU succeed or fail*¹⁶⁷“.) Leiboristų partijos atstovai, kaip ir Toriai, diskusijose dėl žvejybos klausimų naudojo suvereniteto apsaugos naratyvo argumentus, tačiau taip pat išsakė kritikos dėl tokių naratyvų naudojimo žvejybos srityje.

Reform UK, nepaisant savo pirmtakės Brexit partijos didelio indėlio politizuojant žuvininkystės klausimus prieš 2016 m. Brexit referendumą¹⁶⁸, ES-JK derybų metu prie šio klausimo politizavimo neprisidėjo – viešojoje erdvėje *Reform UK* atstovų indėlio į šį diskursą rasti nepavyko.

Politizuojant žvejybos klausimus ES-JK derybų metu, aiškiai dominavo suvereniteto apsaugos naratyvas, kurį papildė JK, kaip salos naratyvas. Leiboristų partijos gretose buvo išreikštas pasipriešinimas politizuojamai nacionalinei tapatybei žuvininkystės klausimų srityje.

¹⁶⁵ JK Parlamentas, „Leaving the EU.“ Volume 681, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-05/debates/915A231C-FE1E-4E7D-A512-060DB8C10F94/LeavingTheEU?highlight=fishing#contribution-6F0CF5FD-CA24-46BC-AB3C-2CA4A83EBE3B>> [Žiūrėta 2021 04 27].

¹⁶⁶ JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7)> [Žiūrėta 2021 04 28].

¹⁶⁷ Ten pat.

¹⁶⁸ BBC, „Thames: Nigel Farage and Bob Geldof fishing flotilla clash.“ 2016. <<https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36537180>> [Žiūrėta 2021 04 28].

4.2.3. Vidaus rinkos teisės aktas

Poreikis priimti Vidaus rinkos teisės aktą, kartu su ES teisę pažeidžiančiomis nuostatomis, JK Parlamento diskusijose buvo grindžiamas trimis su nacionaline tapatybe sietiniais naratyvais: imperijos praėjimui, suvereniteto apsauga bei grėsme nacionaliniai valstybei.

Torių partija, tiek Bendruomenių, tiek Lordų rūmuose, gausiai naudojo visus tris aukščiau minimus naratyvus palaikant ES teisę pažeidžiančio akto priėmimą. Abiejuose Parlamento rūmuose Toriai skatino palaikyti šį aktą, nes JK Išstojimo susitarimo nuostatos, kurias susiderėjo ir seniau palaikė patys Toriai, „paverčia JK ES vasalu, su kuo JK piliečiai niekada nesutiktų“ (angl. „*The British people will never accept the status of a vassal state*¹⁶⁹“). Būtent Vidaus rinkos teisės akto penktosios dalies nuostatos, kurios ir pažeidžia ES teisę, užtikrins, kad „JK nėra ir nebus ES kolonija“ (angl. „*Part 5 will show the EU that we are not a colony*¹⁷⁰“.) Suvereniteto apsaugos argumentai taip pat dažnai naudoti mėginant įtikinti JK Parlamento narius šio akto būtinumu. Anot Torių, „2016 m. JK balsavo už tai, kad atsiimtume kontrolę. Turime tai padaryti ir šis teisės aktas tą padarys“ (angl. „*In 2016 the UK voted to take back control. We must do just that and the Bill intends to do just that*¹⁷¹“.) Toriai nevengė ir tiesioginių nuorodų, kad šis aktas – esminis žingsnis JK suvereniteto atkūrimo link, nes „visi, kuriems rūpi JK suverenitetas ir integralumas, turėtų palaikyti šį aktą“ (angl. „*Bill should be welcomed by everyone who cares about the sovereignty and integrity of our United Kingdom*¹⁷²“.) O ES neigiamai sureagavus į šio akto svarstymus JK parlamente ir pareikalavus iš jo pašalinti tarptautinę teisę pažeidžiančias nuostatas, Toriai tai laikė „JK suvereniteto ir autonomijos paneigimu“ (angl. „*Mr. Šefčovič has outrageously dared to threaten the UK Parliament itself if we do not remove the clauses. This contradicts our sovereignty and autonomy*¹⁷³“.) Torių atstovai taip išvelgė eilę grėsmių JK, kurios gali kilti nepriėmus šio akto ir jame numatytų probleminių nuostatų. Toriai ES kaltino JK pavojingu Išstojimo susitarimo interpretavimu bei „*nuoširdaus bendradarbiavimo principo nesilaikymu, kuris*

¹⁶⁹ JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>> [Žiūrėta 2021 04 28].

¹⁷⁰ JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill>> [Žiūrėta 2021 04 28].

¹⁷¹ JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680.

¹⁷² Ten pat.

¹⁷³ Ten pat.

kenkia JK gerovei ir saugumui <...> bei valstybės integralumui“ (angl. „EU does not comply with its duties of sincere co-operation and threatens the very integrity of our United Kingdom <...> it has issued new threats to its future prosperity and security¹⁷⁴“.) Nuo šio ES požiūro JK apsaugoti turėjo tarptautinę teisę pažeidžiančios Vidaus rinkos teisės akto nuostatos, turėjusios įgalinti JK Vyriausybę nesilaikyti Išstojo susitarimo. Torių gretose diskusijose dėl Vidaus rinkos teisės akto dominavo imperinės praeities, suvereniteto apsaugos ir grėsmės nacionalinei valstybei naratyvai.

Nepaisant gausaus torių palaikymo Vidaus rinkos teisės aktui, jo poreikį grindžiant su nacionaline tapatybe susijusiais naratyvais, šis aktas taip pat sulaukė didelio pasipriešinimo – tiek iš Leiboristų, tiek iš pačių Torių, kurie nepritarė savo partijos atstovų mintims. Vidaus rinkos teisės akto tarptautinę teisę pažeidžiančias nuostatas buvo siūloma atmesti referuojant į iki šiol neaptartą su nacionaline tapatybe sietiną naratyvą – tai JK, kaip teisinės valstybės tėvynės, naratyvas. Leiboristų partijos atstovai pristatė diskusijas dėl Vidaus rinkos teisės akto kaip „diskusiją ne apie tai ar išeiti ar likti, bet apie tai, kas teisinga ir neteisinga“ (angl. „<...> this is not an argument about remain versus leave. It is an argument about right versus wrong¹⁷⁵“.) Argumentai prieš šį aktą buvo išskirtinai siejami su teisinės valstybės principo laikymusi. Formuojant naratyvą prieš šį dokumentą, kai kurie Toriai akcentavo, kad „sąžiningumo ir laisvės principai, paremti teisinės valstybės principu, apibrėžia, kas yra JK. Jie yra JK DNR dalis, todėl turi būti saugomi“ (angl. „Principles of fair play and freedom, underpinned by the rule of law, are who we are. They are part of our DNA, and must be protected¹⁷⁶“). Leiboristai teisinės valstybės principo laikymąsi pristatė kaip „britiškumo kvintesenciją, kurios mokoma nuo vaikystės“ (angl. „I was taught as a child that it was the quintessence of Britishness <...>¹⁷⁷“.) Toriai antrino Leiboristams, pabrėžiant simbolinę teisinės valstybės principo reikšmę JK: „JK yra visų Parlamentų motina, tai valstybė, kurioje sukurta Magna Carta. JK pasaulinė reputacija pagrįsta taisyklių kūrimu, o ne jų laužymu“ (angl. „This is the country of Magna Carta; the country that is known for being the mother of all Parliaments; Our global reputation for rule making, not rule breaking¹⁷⁸“.) Leiboristų partijos atstovai susumuoja kontrargumentus dėl Vidaus rinkos teisės akto, pabrėžiant, kad „vyriausybė turi atsiimti tarptautinę teisę pažeidžiančias nuostatas“ (angl. „The Government must remove the

¹⁷⁴ JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806.

¹⁷⁵ JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680.

¹⁷⁶ Ten pat.

¹⁷⁷ Ten pat.

¹⁷⁸ Ten pat.

provisions breaking international law“) atsižvelgiant į „*signalus, kuriuos pasauliui siunčia valstybė, žinoma dėl teisinės valstybės principo, kuri laikosi teisės ir kuri padėjo pamatus tarptautinei teisei“* (angl. „*This is the signal that we—the country known for the rule of law, the country that abides by the law, the country that founded international law—are sending to our friends and allies around the world*¹⁷⁹“.) Gausiems Torių nacionalinės tapatybės naratyvais paremtais argumentams, skirtiems palaikyti Vidaus rinkos teisės aktą, JK Parlamente buvo atsakyta pasitelkiant kitą nacionalinės tapatybės naratyvą, sietiną su teisinės valstybės principu, kurį naudojo tiek Leiboristai, tiek Torių partijos atstovai.

Reform UK reikšmingai neprisidėjo prie diskurso apie Vidaus rinkos teisės aktą formavimo. Tuometinis šios partijos lyderis Nigel Farage apgailestavo, kad apskritai ES ir JK sudarė Išstojimo susitarimą bei kritikavo B. Johnson, kad Torių partijos lyderis „*negeba laikytis savo paties suderėto susitarimo nuostatų“* (angl. „*Mr. Johnson should never have signed the treaty if he was unable to keep his promises*¹⁸⁰“) taip kritikuojuant Torių vyriausybės ketinimus pažeisti tarptautinę teisę. Tačiau su nacionaline tapatybe susijusių naratyvų ši partija tyrimo laikotarpiu nenaudojo.

Vidaus rinkos teisės aktas JK Parlamento diskusijose buvo vertinamas prieštarigai – nors dalis torių partijos atstovų mėgino pagrįsti šio dokumento būtinumą pasitelkiant gausų su nacionaline tapatybe susijusį diskursą, aktui nepritariančias JK parlamentarai, nepaisant partinės identifikacijos, gausiai politizavo kitą su JK nacionaline tapatybe sietiną JK, kaip teisinės valstybės tėvynės naratyvą.

Taigi, remiantis atliktu trijų JK politinių partijų diskursų tyrimu, galima daryti išvadą, kad visais pasirinktais empiriniais atvejais bent viena iš partijų politizavo su JK nacionaline tapatybe susijusius naratyvus. Tyrimo rezultatai pateikiami lentelėje Nr. 2., kurioje pateikiami sutrumpinti JK politinių partijų pavadinimai (toriai – Con, leiboristai – Lab) ir „+“ ženklu bei mėlyna spalva pažymėti tie su nacionaline JK tapatybe sietini naratyvai, kuriuos atitinkama politinė partija politizavo kiekvienu empiriniu atveju.

¹⁷⁹ Ten pat.

¹⁸⁰ Rachel Russell, „Farage sides with the EU in surprise attack as he lashes out at Boris for breaking promise.“ 2020. <<https://www.express.co.uk/news/politics/1342462/Nigel-farage-news-brex-it-legal-case-EU-withdrawal-agreement-boris-Johnson-internal-market>> [Žiūrėta 2021 04 29].

TORIŲ, LEIBORISTŲ IR REFORM UK DISKURSO TYRIMAS									
Empirinis atvejis	Reguliacinės atitikties garantinis mechanizmas (<i>Backstop</i>)			Žvejybos klausimai			Vidaus rinkos teisės aktas		
	Con	Lab	<i>Reform UK</i>	Con	Lab	<i>Reform UK</i>	Con	Lab	<i>Reform UK</i>
Naratyvas									
Imperijos praeitis	+	-	-	-	-	-		-	-
Būtinybė išsaugoti valstybės suverenitetą	+	-	-	+	+	-	+	-	-
Nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių	+	-	-	-	-	-	+	-	-
Patriotizmas	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anglijos tapatybės akcentavimas	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Teisinės valstybės principo tėvynė	-	-	-	-	-	-	+	+	-

Lentelė Nr. 2. Torių, Leiboristų ir Reform UK diskurso tyrimas. Sudaryta autoriaus.

Remiantis tyrimo rezultatais, galima daryti svarbių išvadų apie postfunkcionalizmo teorinės priegios validumą ir pritaikomumą pasirinktiems ES-JK derybų atvejams. Tačiau, atsižvelgus į tyrimo rezultatus, į akis krenta *Reform UK* partijos pasyvumas – viena pagrindinių Brexit referendumo palaikytojų, vedama aršaus breksiteriaus (angl. *brexiteer*) N. Farage, kuri ėmėsi itin aktyvių veiksmų politizuojant JK nacionalinės tapatybės naratyvus Brexit referendumo išvakarėse, aktyvaus vaidmens tyrimo laikotarpiu nesiėmė. Todėl buvo nuspręsta papildyti atliktą tyrimą N. Farage formuoto diskurso apie ES-JK derybas analize, pasirenkant platesnį tyrimo laikotarpį. Papildomam tyrimui buvo

išanalizuoti N. Farage, kaip tuometinės Brexit partijos lyderio, pasisakymai Europos Parlamente nuo Brexit referendumo dienos (2020 m. birželio 23 d.) iki paskutinės JK narystės ES dienos (2020 m. sausio 31 d.). Visas analizuotų N. Farage pasisakymų sąrašas – žr. priedą Nr. 2. Tyrimui buvo panaudoti analizės rėmai, pateikti lentelėje Nr. 1. Rezultatai pateikiami tokiu pačiu formatu, kaip ir aukščiau pateiktame tyrime.

4.2.4. Nigel Farage: nacionalinės tapatybės politizavimo tęstinumas

Papildoma N. Farage diskurso EP analizė parodė, kad Torių ir Leiboristų gausiausiai naudoti naratyvai – imperijos praeitis, suvereniteto apsauga ir grėsmė nacionaliniai tapatybei – N. Farage formuoto diskurso EP tęsinys.

N. Farage diskusijų EP metu gausiai kritikavo JK išstojimo iš ES derybų procesą pabrėžiant, kad „*Barnier privers Johnson pasirašyti naują sutartį, <...> kuri pavers JK ES kolonija*“ (angl. „*Barnier gets Johnson to sign us up to a brand new treaty, <...> which reduces the UK to the status of a colony of the EU*¹⁸¹“), pabrėžiant, kad JK negali būti ES kolonija. JK suvereniteto apsauga – itin svarbus klausimas N. Farage, kurio pasisakymai EP persmelkti raginimais gražinti suverenitetą JK, įskaitant anksčiau tyrime aptartų žvejybos klausimų srityje: „*gražinkite vandenį, gražinkite sienas, mes norime būti nepriklausoma, normali tauta*“ (angl. „*We want our fishing waters back, we want our borders back, we want to be an independent, self-governing normal nation*¹⁸²“.) Tuometinis EP narys ES laikė nedemokratiška¹⁸³, *Backstop* kontekste, Farage ES kaltino „*laikant JK įkaite*“ (angl. „*<...> backstop, which means of course the JK can be held effectively as a hostage*¹⁸⁴“.) bei kėsiantis „*aneksuoti Šiaurės Airiją*“ (angl. „*We have the annexation of a part of our national territory in the shape of Northern Ireland*¹⁸⁵“.) Brexit partijos lyderis ES stengėsi vaizduoti kaip grėsmę JK, nes ši „*siekė sunaikinti nacionalinių valstybių demokratiją*“ (angl. „*Your aim and ambition is to destroy nation state*

¹⁸¹ Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 17 and 18 October 2019 (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-10-22-INT-2-055-0000_EN.html> [Žiūrėta 2021 04 29].

¹⁸² Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 20 and 21 October 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-10-26-INT-3-039-0000_EN.html> [Žiūrėta 2021 04 30].

¹⁸³ Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html> [Žiūrėta 2021 04 30].

¹⁸⁴ Europos Parlamentas, „The UK's withdrawal from the European Union (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-11-29-INT-2-020-0000_EN.html> [Žiūrėta 2021 04 30].

¹⁸⁵ Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 21 and 22 March 2019 (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-03-27-INT-3-030-0000_EN.html> [Žiūrėta 2021 04 30].

*democracy*¹⁸⁶“.) N. Farage ES taip pat mėgino pavaizduoti kaip „*kerštingą, šlykščią, besielgiančią kaip mafija*“, ir džiaugėsi „*kad iš jos pasitraukia*“ (angl. „<...> *you have shown yourselves to be vindictive, to be nasty and all I can say is thank goodness we are leaving. You are behaving like the mafia*¹⁸⁷“.) Šie trys su nacionaline tapatybe N. Farage naudoti EP siekiant pagrįsti ir palaikyti JK pasirinkimus dezintegruotis iš ES.

Ši papildoma analizė parodė, kad nuo Brexit referendumo 2016 m. iki JK EP narių išlydėjimo kartu su *Auld Lang Syne* 2020 m. pradžioje, N. Farage ir toliau naudojo su nacionaline tapatybe sietinus naratyvus JK dezintegracijai iš ES pagrįsti. Tie patys naratyvai, kartais net pasirenkant tokias pačias formuluotes, sprendžiant iš atlikto diskurso tyrimo, atsikartojo ir iki pat ES-JK derybų pabaigos. Tai padeda geriau suprasti nuoseklią nacionalinės tapatybės klausimų politizaciją JK dezintegracijos iš ES atveju.

Išvados

Šiuo darbu buvo siekiama pritaikyti L. Hoogh ir G. Marks suformuluotą postfunkcionalizmo teorinę prieigą ES-JK derybų po Brexit referendumo analizei, taip prisidedant prie akademinės literatūros, analizuojančios JK dezintegracijos iš ES procesus bei taikančios šią teorinę prieigą empiriniams atvejams, kartu tikrinant postfunkcionalizmo validumą. Pasirinkti ES-JK derybų metu JK vykdyti veiksmai – Išstojimo susitarimo Šiaurės Airijos *Backstop* atsisakymas, derybinės pozicijos žvejybos klausimais bei Vidaus rinkos teisės akto svarstymai – bei pačios derybos yra tinkamas objektas postfunkcionalizmo teorinės prieigos pritaikymui: ES-JK derybas laikant derybomis dėl naujos ir savitos regioninės integracijos bei atsižvelgiant į kitų regioninės (dez)integracijos teorijų sunkumus aiškinant minėtus JK veiksmus. Todėl buvo iškeltas šio tyrimo tikslas – nuosekliai vadovaujantis postfunkcionalizmo teorinę prieigą, išsiaiškinti, kaip gali būti politizuojama nacionalinė tapatybė ES dezintegracijos metu, taip tikrinant šios teorinės prieigos validumą. Išsiaiškinus esminius postfunkcionalizmo teiginius apie dezintegraciją nulemiančius veiksnius nacionalinėse valstybėse bei operacionalizavus šiai teorinei prieigai svarbią politizacijos sąvoką, siekiant įgyvendinti tyrimo tikslą

¹⁸⁶ Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate)“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-020-0000_EN.html?redirect> [Žiūrėta 2021 04 30].

¹⁸⁷ Ten pat.

buvo pasitelkta diskurso analizės metodologinė prieiga. Remiantis šia prieiga bei analizės rėmais – prieš Brexit referendumą politizuotais su nacionaline tapatybe susijusiais naratyvais – buvo atliktas trijų JK TAN politinių partijų – Torių, Leiboristų ir *Reform UK* formuoto diskurso apie pasirinktus empirinius atvejus tyrimas. Toks tyrimo dizainas padėjo suprasti, kokie su tapatybe sietini naratyvai gali būti politizuojami JK politinių partijų išstojimo iš ES kontekste. Įvertinus šio tyrimo rezultatus, toliau pateikiamos esminės šio darbo išvados, leidžiančios teigti, kad tyrimo tikslas yra pasiektas.

Pirma, Torių ir Leiboristų partijų formuotame diskurse apie *Backstop* atsisakymą, žvejybos klausimus bei Vidaus rinkos teisės akto poreikį buvo atrasti 4 su JK nacionaline tapatybe sietini naratyvai, tai *imperijos praeitis, būtinybė išsaugoti valstybės suverenitetą, nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių bei JK kaip salos naratyvas*. Toriai savo argumentus dažniau ir gausiau grindė šiais naratyvais, nei Leiboristai, kas tinkamai atspindi šių partijų pozicijas dezintegracijos atžvilgiu – nors abi partijas galima priskirti prie TAN partijų, Leiboristai pasižymėjo nuosaikesnėmis pozicijomis dėl integracijos. Tai atspindi ir politizuotuose nacionalinės tapatybės naratyvuose. Šie TAN politinių partijų politizuoti nacionalinės tapatybės naratyvai, kurie buvo skirti pagrįsti JK dezintegracijos iš ES veiksmus, leidžia daryti išvadą, kad postfunkcionalizmo teorinė prieiga gali padėti suprasti JK veiksmus ES-JK derybų metu.

Antra, papildomas N. Farage, kaip buvusios Brexit partijos lyderio EP diskurso tyrimas parodė, kad 3 iš visų atrastų 4 politizuotų JK nacionalinės tapatybės naratyvų buvo aktualūs ir peržengiant pagrindinio šio darbo tyrimo laikotarpį. N. Farage EP diskusijose JK pasirinkimams dezintegruotis iš ES pagrįsti naudojo naratyvus, kuriuos vėliau perėmė daugiausiai Torių partija. Toriai atkartojamus N. Farage naratyvus taip pat naudojo dezintegracijos ketinimams pagrįsti. Todėl galima teigti, kad nacionalinės tapatybės politizavimas vyko visų derybų metu – nuo pat pasirengimo deryboms (t. y. iš karto po Brexit referendumo, atsižvelgiant į N. Farage diskursą) iki pat jų pabaigos (atsižvelgiant į diskurso apie Vidaus rinkos teisės aktą analizę). Galima daryti prielaidą, kad menką *Reform UK* indėlį į *Backstop*, žvejybos klausimų ir Vidaus rinkos teisės akto svarstymo diskursą nulėmė aktyvios Torių pastangos politizuoti JK nacionalinę tapatybę pasitelkiant tuos pačius naratyvus, kuriuos seniau integracijos politizacijai naudojo N. Farage ir Brexit partija, tačiau šis teiginys reikalauja papildomo detalaus šio diskurso tyrimo.

Trečia, kaip parodė Vidaus rinkos teisės akto svarstymų atvejis, TAN politinės partijos, nepritardamos kitų TAN partijų (įskaitant savo partijos atstovus) mėginimams politizuoti nacionalinę tapatybę priešpastatant ją integracijai, gali politizuoti kitus nacionalinės tapatybės naratyvus siekiant pasipriešinti sprendimams, kuriuos siekiama priimti vadovaujantis politizuotos tapatybės naratyvais. Svarstant Vidaus rinkos teisės aktą, Torių partijai aktyviai politizuojant nacionalinės tapatybės naratyvus, susijusius su imperine praeitimi, grėsme suverenitetui ir nacionalinės valstybės apsauga, Leiboristai bei dalis Torių rinkosi aktyviai priešintis tokiam sprendimui, pasitelkiant JK kaip teisinės valstybės tėvynės naratyvą. Tai leidžia spręsti, kad, nors postfunkcionalizmas ir padeda suprasti JK veiksmus derybų su ES metu, tačiau ši aiškinamoji perspektyva susiduria su sunkumais paaiškinant, kodėl TAN politinių partijų atstovai, nepaisant partinės afiliacijos, politizuoja nacionalinės tapatybės naratyvus priešinant kitų TAN politinių partijų atstovų sprendimams, susijusiems su regione integracija, kurie taip pat grindžiami nacionalinės tapatybės naratyvais. Tolimesniuose postfunkcionalizmo tyrimuose reiktų mėginti teorizuoti tokį TAN partijų elgesį bei jį aiškinančias aplinkybes.

Taigi, pateikus pagrindines šio tyrimo išvadas, išryškėja esminė jo reikšmė bei siūlytini tolimesni postfunkcionalizmo tyrimai. Pateiktas nuoseklus postfunkcionalizmo teorijos pritaikymo pavyzdys papildo postfunkcionalizmo teorinės prieigos literatūrą, kurioje stokojama postfunkcionalizmo taikymo empiriniams atvejams pavyzdžių. Šiuo tyrimu parodyta, kaip galima operacionalizuoti postfunkcionalizmo teorinę prieigą ir, pasitelkiant diskurso analizės metodologinę prieigą, tyrinėti ES dezintegracijos procesus. Tyrimo išvados taip pat suponuoja papildomų paradoksų, tinkamų analizuoti ateities tyrimuose – dėl nacionalinės tapatybės politizacijos tęstinumo (atsižvelgiant į N. Farage ir torių politizuotus nacionalinės tapatybės naratyvus) ir dėl TAN politinių partijų nacionalinės tapatybės politizavimo ES kontekste siekiant skirtingų tikslų (atsižvelgiant į Vidaus rinkos teisės akto diskurso tyrimą). Tolimesniuose JK dezintegracijos tyrimams taip pat reiktų analizuoti ES-JK Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo – ES-JK derybų dėl ateities santykių rezultato – priėmimo aplinkybes ir turinį. Šie aspektai išeina už šio tyrimo rėmų, tačiau šis susitarimas – tinkamas analizės objektas tiek panaudojant postfunkcionalizmo, tiek kitas didžiąsias regioninės integracijos teorijas. Šio susitarimo analizė taip pat padėtų toliau vertinti postfunkcionalizmo teorinės prieigos validumą, atsakant į klausimą, ar ši teorinė prieiga taip pat geba paaiškinti derybų rezultatus, kaip ir JK veiksmus derybų eigoje.

Vertinant šio tyrimo išvadas, taip pat reikia atsižvelgti į tyrimo ribotumus: tyrime apimti ne visi ES-JK derybų veiksmai, kuriuos taip pat galima analizuoti pasitelkiant postfunkcionalizmo teorinę

prieigą; į tyrimo analizės rėmus gali būti neįtraukti papildomi JK nacionalinės tapatybės naratyvai, kuriuos JK politinės partijos gali politizuoti dezintegracijos iš ES kontekste; analizei pasirinktos ne viso relevantinės JK politinės partijos, galinčios prisidėti prie tapatybės politizavimo bei neatsižvelgta į kitus galimus pasirinktų empirinių atvejų priežastis aiškinančius veiksnius. Tačiau, nepaisant šių išvadų ribotumo, buvo įgyvendinti šio tyrimo uždaviniai ir pasiektas tyrimo tikslas – patikrintas postfunkcionalizmo teorinės prieigos validumas, pritaikant šią teorinę prieigą ES dezintegracijos procesams.

Literatūros sąrašas

- Abramson, Boaz, Moses Shayo, „Grexit vs. Brexit: International Integration under Endogenous Social Identities.“ 2018.
- Alexandrescu, Mihai, „David Mitrany: From Federalism to Functionalism.“ *Transylvanian review*, 2007, 16 (1).
- Bache, Ian, Matthew Flinders, „Themes and Issues in Multi-level Governance.“ (kn.) *Multi-level Governance*, Ian Bache, Matthew Flinders (sud.), Oxford: Oxford university press, 2004.
- Bartelings, Heleen, Zuzana Smeets Kristkova, „Impact of hard Brexit on European fisheries.“ Netherlands: Wageningen University & Research, 2018
- Blach-Ørsten, Mark, „Claes H. de Vreese: Framing Europe. Television News and European Integration.“ *Journal of media and communication research*, 19 (36), 2003.
- Börzel, Tanja A., Thomas Risse, „From the euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics.“ *Journal of European Public Policy*, 25:1, 2018.
- Börzel, Tanja, Thomas Risse, „Revisiting the Nature of the Beast–Politicization, European Identity, and Postfunctionalism: A Comment on Hooghe and Marks“ *British Journal of Political Science*. 39, 2009.
- Braun, Mats, Postfunctionalism, „Identity and the Visegrad Group“ *Journal of Common Market Studies*, 58 (4), 2020.
- Bryman, Alan, *Social Research Methods*. 4 leid. Oxford: Oxford University Press, 2012.
- Cameron, Fraser, „The European Union as a Model for Regional Integration.“ *The Council on Foreign Relations*, 2010.
<https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2010/09/IIGG_Eurozone_WorkingPaper_Cameron.pdf>.
- Citrin, Jack, John Sides, „European Immigration in the People’s Court: Economic Need or Cultural Threat?“ Kn. Craig Parsons, Timothy Smeeding (sud.) *Immigration and the Transformation of Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Citrin, Jack, John Sides, „More than nationals: How identity choice matters in the new Europe.“ *Transnational identities: Becoming European in the EU*, 2004.
- Coudenhove–Kalergi, Richard, *Pan Europos ABC*. Kaunas: Spaudos fondas, 1932.
- Cross, Mai 'a K. Davis, „Review: Identity Politics and European Integration.“ *Comparative Politics*, 2012, 44 (2).
- Czech, Sławomir, Monika Krakowiak-Drzewiecka, „The rationale of Brexit and the theories of European integration.“ *Oeconomia Copernicana*, 2019, 10(4).

- de Vreese, Claes H., Hajo G. Boomgaarden, „Projecting EU Referendums: Fear of Immigration and Support for European Integration.“ *European Union Politics*, 6 (1), 2005.
- de Wilde, Pieter, Anna Leupold, Henning Schmidtke, „Introduction: the differentiated politicisation of European governance.“ *West European Politics*, 39 (1).
- Dennison, James, Andrew Geddes, „Brexit and the perils of ‘Europeanised’ migration.“ *Journal of European Public Policy*, 25 (8).
- Druckman, James N., „Political Preference Formation: Competition, Deliberation, and the (Ir)relevance of Framing Effects.“ *American Political Science Review*, 2004, 98(4).
- Eilstrup-Sangiovanni, Mette , „Neofunctionalism and its Critics.“ kn. *Debates on European Integration. A Reader*, Mette Eilstrup-Sangiovanni, (sud.) Palgrave Macmillan, 2006.
- Eilstrup-Sangiovanni, Mette, „Introduction. Pre-theories of International Integration.“ kn. *Debates on European Integration. A Reader*, Mette Eilstrup-Sangiovanni, (sud.) Palgrave Macmillan, 2006.
- Fairclough, Norman *Discourse and Social Change*. Oxford: Polity press, 1992.
- Fligstein, Neil, „Euroclash: The EU, European Identity and the Future of Europe“. Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Fligstein, Neil, Alina Polyakova, Wayne Sandholtz, „European Integration, Nationalism and European Identity.“ *Journal of Common Market Studies*, 50.
- Ford, Robert, Will Jennings, „The Changing Cleavage Politics of Western Europe.“ *Annual Review of Political Science*, 2020, 23.
- Haftel, Yoram Z., et al., „The Short and Long(er) of It: The Effect of Hard Times on Regional Institutionalization.“ *International Studies Quarterly*, 64(4), 2020.
- Hix, Simon, „Brits know less about the EU than anyone else.“ 2015.
<<https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/11/27/brits-know-less-about-the-eu-than-anyone-else/>>.
- Hobolt, Sara, Catherine de Vries, „Public Support for European Integration“ *The Annual Review of Political Science*, 2016, 19.
- Hogghe, Liesbet, Gary Marks, „A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.“ *British Journal of Political Science*, 39 (1).
- Hooghe, Liesbet, „Europe Divided? Elites vs. Public Opinion on European Integration.“ *IHS Political Science Series*, 88, 2003.
- Hooghe, Liesbet, „What Drives Euroskepticism? Party–Public Cueing, Ideology and Strategic Opportunity.“ *European Union Politics*, 8 (1).

- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues Public Opinion on European Integration European Union.“ *European Union Politics*, 2005, 6(4).
- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, „Calculation, Community and Cues: Public Opinion on European Integration.“ *European Union Politics*, 6(4), 2005.
- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, „Contrasting Visions of Multi-level Governance.“ (kn.) *Multi-level Governance*, Ian Bache, Matthew Flinders (sud.), Oxford: Oxford university press, 2004.
- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, „Grand theories of European integration in the twenty-first century.“ *Journal of European Public Policy*, 2019, 26 (8).
- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, „Politicization.“ Kn. E. Jones, A. Menon and S. Weatherill (sud.) *The Oxford Handbook of the European Union*, Oxford: Oxford University Press, 2012.
- Hooghe, Liesbet, Gary Marks, Carole Wilson, „Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration?“ *Comparative Political Studies*, 2002.
- Hooghe, Liesbet, Types of Multi-Level Governance. *European Integration Online Papers*, 2001, 11 (5).
- Hooghe, Lisbet, Gary Marks, „The Neofunctionalists Were (almost) Right: Politicization and European Integration.“ *Webpapers on Constitutionalism & Governance beyond the State*, 2005, 5.
- Hurrelmann, Achim, „European Democracy, the ‘Permissive Consensus’ and the Collapse of the EU Constitution.“ *European Law Journal*, 13(3), 2007.
- Hurwitz, Samuel J., et al., „Europe’s Would-Be Polity: Patterns of Change in the European Community.“ *The annals of the American Academy of Political and Social Science*, 392 (1), 1970.
- Inglehart, Ronald, „Post-Materialism in an Environment of Insecurity.“ *The American Political Science Review*, 75 (4), 1981.
- Kane, James, „UK–EU future relationship: fisheries.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/future-relationship-fisheries>>.
- Kleine, Mareike, Mark Pollack, „Liberal Intergovernmentalism and Its Critics.“ *Journal of Common Market Studies*, 56, 2018.
- Koß, Michael, Astrid Séville, „Politicized Transnationalism: The Visegrád Countries in the Refugee Crisis.“ *Politics and Governance*, 8 (1), 2020.
- Kreisi, Hanspeter, *West European politics in the age of globalization*, Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2008.

Kriesi, Hanspeter, „Rejoinder to Liesbet Hooghe and Gary Marks, ‘A Postfunctional Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus.’“ *British Journal of Political Science*, 39, 2009.

Kriesi, Hanspeter, Romain Lachat, „Globalization and the Transformation of the National Political Space: Switzerland and France Compared.“ Parengta seminarui *Workshop on the Analysis of Political Cleavages and Party Competition*, Duke University, 2004.

Kuhn, Theresa, „Grand theories of European integration revisited: does identity politics shape the course of European integration?“ *Journal of European Public Policy*, 26 (8), 2019.

Lipset, Seymour Martin, Stein Rokkan, „Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments“. Kn. Mair, Peter (sud.) *The West European Party System*, 1992 (1967). Oxford Univesrity Press.

Mark A. Pollack, „Delegation, Agency and Agenda Setting in the European Community.“ *International Organization*, 1997, 51.

Markakis, Menelaos, „Differentiated Integration and Disintegration in the EU: Brexit, the Eurozone Crisis, and Other Troubles.“ *Journal of International Economic Law*, 23 (2), 2020.

Marks, Gary, Liesbet Hooghe, „National identity and support for European integration.“ *WZB Discussion Paper*, No. SP IV 2003-202, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), Berlin.

Marks, Gary, Liesbet Hooghe, Kermit Blank, „European Integration from the 1980s: State-Centric v. Multi-level Governance.“ *Journal of Common Market Studies*, 34 (3), 1996.

Marks, Gary, Liesbet Hooghe, Moira Nelson, Erica Edwards, „Party Competition and European Integration in the East and West: Different Structure, Same Causality.“ *Comparative Political Studies*, 39 (2), 2006.

Moens, Barbara, „EU, UK fishing in troubled waters in Brexit talks.“ Politico, 2020. <<https://www.politico.eu/article/eu-uk-fishing-in-troubled-waters-in-brex-it-talks/>>.

Moravcsik, Andrew, „Preferences, Power and Institutions in 21st-century Europe.“ *Journal of Common Market Studies*, 56, 2018.

Moravcsik, Andrew, *The Choice for Europe*. – Ithaca, NY: Cornell University Press, 1998.

O'Neill, Michael, *The Politics of European Integration: A Reader*. Routledge, 1996.

O'Rourke, Kevin H., et al., „The Determinants of Individual Trade Policy Preferences: International Survey Evidence.“ *Brookings Trade Forum*, 2001.

Pennings, Paul, „An Empirical Analysis of the Europeanization of National Party Manifestos, 1960–2003.“ *European Union Politics*, 7 (2), 2006.

- Pentland, Charles, „Functionalism and Theories of International Political Integration.” (kn.) *Functionalism: Theory and Practice in International Relations*, A.J.R. Groom and Paul Taylor (sud.). London: University of London Press, 1975.
- Peterson, John, „The Choice for EU Theorists: Establishing a Common Framework for Analysis.“, *European Journal of Political Research*, 2001, 39.
- Pitsoulis, Athanassios, Soeren Schwuchow, „Though this be madness: A game-theoretic perspective on the Brexit negotiations.“ Beiträge zur Jahrestagung des Vereins für Socialpolitik 2018.
- Ryan Heath, „Boris Johnson's Brexit maneuver risks blowback from Biden, Democrats.“ 2020. <<https://www.politico.com/news/2020/09/10/boris-johnson-irelandbrexit-bombshell-410963>>.
- Risse, Thomas, *A Community of Europeans? Transnational Identities and Public Spheres*, New York: Cornell University Press, 2010.
- Russell, Rachel, „Farage sides with the EU in surprise attack as he lashes out at Boris for breaking promise.“ 2020. <<https://www.express.co.uk/news/politics/1342462/Nigel-farage-news-brexit-legal-case-EU-withdrawal-agreement-boris-Johnson-internal-market>>.
- Sargeant, Jess, „Ireland and Brexit.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/ireland-brexit>>.
- Schimmelfennig, Frank, „European Integration in the Euro Crisis: The Limits of Postfunctionalism.“ *Journal of European Integration*, 36, 2014.
- Schimmelfennig, Frank, „Liberal Intergovernmentalism.“ (kn.) *The Palgrave Handbook of EU Crises*, Riddervold M., Trondal J., Newsome A. (sud.) Palgrave Studies in European Union Politics:Palgrave Macmillan, 2021.
- Schmitter, Philippe C., „On the Way to a Post-Functionalist Theory of European Integration.“ *British Journal of Political Science*, 39 (1), 2009.
- Schmitter, Philippe C., „Three Neofunctional Hypotheses About International Integration.“ *International Organization*, 1969, 23.
- Schramm, Lucas, „European disintegration: a new feature of EU politics.“ 2019. <<https://www.coleurope.eu/research-paper/european-disintegration-new-feature-eu-politics>>.
- Smith, Julie, „The historical evolution of EU-UK relations.“ *Europos Sąjungos taryba*, 2017. <<https://www.consilium.europa.eu/de/documents-publications/library/library-blog/posts/the-historical-evolution-of-eu-uk-relations/>>.
- Sniderman, Paul M., Louk Hagendoorn, Markus Prior, „Predisposing Factors and Situational Triggers: Exclusionary Reactions to Immigrant Minorities,“ *The American Political Science Review*, 98 (1), 2004.

Startin, Nick, André Krouwel, „Euroscepticism Re-galvanized: The Consequences of the 2005 French and Dutch Rejections of the EU Constitution.” *Journal of Common Market Studies*, 2012, 51.

Stojanovic, Alex, „Brexit deal: the Northern Ireland protocol.“ London, The Institute for government, 2020. <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/brexit-deal-northern-ireland-protocol>>.

Strauss, Marine, „EU's Barnier says "extremely difficult" to agree fishing rights in UK trade talks.“ 2020. <<https://www.reuters.com/article/britain-eu-barnier-idUSKBN28S0VL>>.

Van Der Eijk, Cees, Mark Franklin, „Potential for contestation on European matters at national elections in Europe.“ Kn. Gary Marks & Maarten Steenbergen (sud.), *European Integration and Political Conflict*, Cambridge: Cambridge University Press 2004.

Vaubel, Roland, „The public choice analysis of European integration: A survey.“ *European Journal of Political Economy*, 10 (1), 1994.

Veronika Koller et al., (sud.), *Discourses of Brexit*. UK: Routledge, 2019.

Von der Burchard, Hans, Jacopo Barigazzi „Brexit talks risk dragging beyond Christmas.“ 2020. <<https://www.politico.eu/article/scrooged-brexit-talks-risk-dragging-beyond-christmas-as-no-deal-looms/>>.

Webber, Douglas, *European Disintegration? The Politics of Crisis in the European Union*, Basingstoke: Red Globe Press, 2018.

Webber, Douglas, „Trends in European political (dis)integration. An analysis of postfunctionalist and other explanations.“ *Journal of European Public Policy*, 26 (8), 2019.

Weingast, Barry R., „The Economic Role of Political Institutions: Market Preserving Federalism and Economic Developmen.“ *Journal of Law, Economics and Organization*, 1995, 11.

Wilde, Pieter De, „No Polity for Old Politics? A Framework for Analyzing the Politicization of European Integration.“ *Journal of European Integration*, 33 (5), 2011.

Wilde, Pieter de, Michael Zürn, „Can the Politicization of European Integration be Reversed?“ *Journal of Common Market Studies*, 50, 2012.

Zürn, Michael, „Politicization compared: at national, European, and global levels.“ *Journal of European Public Policy*, 26 (7), 2019.

Kiti šaltiniai

BBC, „Thames: Nigel Farage and Bob Geldof fishing flotilla clash.“ 2016. <<https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36537180>>.

Brexit Party, „Contract with the people.“ <<https://www.thebrexitparty.org/contract/>>.

Conservatives, „Conservative manifesto 2019.“ <<https://www.conservatives.com/our-priorities/economy>>.

Department for Environment Food & Rural Affairs, „Sustainable fisheries for future generations.“ UK: APS Group, 2018.

DW, „Northern Ireland: The Brexit problem that will not go away.“ <<https://www.dw.com/en/northern-ireland-the-brexit-problem-that-will-not-go-away/a-56514131>>.

European Movement International, „The consequences of a UK exit from the European Union.“ <<https://europeanmovement.eu/the-consequences-of-a-uk-exit-from-the-european-union/>>.

European Parliament, Think Tank „UK Internal Market Bill and the Withdrawal Agreement.“ <[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2020\)659359](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2020)659359)>.

Europos Komisija, „Eurobarometras 71. Europos ateitis.“ 2010. <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb71/eb713_future_europe.pdf>.

Europos Komisija, „EU-UK Trade and Cooperation Agreement.“ <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_2532>.

Europos Komisija, „The EU in brief.“ <https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_en>.

Europos Parlamentas, „Eurobarometras.“ <<https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/heard/eurobarometer>>.

Government of the United Kingdom, „HM Treasury.“ <<https://www.gov.uk/government/organisations/hm-treasury/about>>.

Institute for Government, „Irish backstop.“ <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/irish-backstop>>.

Institute for Government, „The United Kingdom Internal Market Act 2020.“ <<https://www.instituteforgovernment.org.uk/publications/internal-market-act>>.

Labour, „Manifesto.“ <<https://labour.org.uk/manifesto-2019/the-final-say-on-brexit/>>.

Reform UK, 2019. <https://twitter.com/reformparty_uk/status/1163553359502172161>.

Reziუმé anglų kalba

Validity of Post-functionalism: EU-UK Post-Brexit Negotiations

In the past 30 years of EU integration the topic of EU disintegration has repetitively surfaced in academic literature. Various events provide basis for such academic discussions, e. g. difficulties of ratifying the Maastricht treaty in Denmark, Dutch and French “no” to Treaty establishing a Constitution for Europe. Such processes led to active theorization of regional disintegration. Post-functionalism – a theory of regional disintegration – proposes a framework to better understand disintegration processes. Post-functionalism was used to analyze 3 major EU crisis: Eurozone crisis, Schengen crisis and Brexit. Post-functionalism is able to explain the reasons for disintegration that followed Schengen crisis and Brexit referendum. In case of Eurozone crisis, which satisfies all preconditions of post-functionalism for disintegration to occur, a deepening of integration was noticed. Main objective of this research is to test the validity of post-functionalism by expanding post-functionalism empirical research literature. Post-Brexit EU-UK negotiations were chosen as the research object. Following tasks were raised to achieve the mentioned objective:

- To understand how post-functionalism explains regional disintegration and what strengths and weaknesses of this theoretical framework can be identify.
- Distinguish national identity narratives that were politicized before Brexit referendum in the UK.
- Examine 3 EU-UK negotiation events – abandonment of the Northern Ireland Backstop, UK's negotiating positions on fisheries and the deliberations on Internal Market Act – and to motivate, why other theories of regional (dis)integration cannot provide a convincing explanation of these events.
- Analyze the discourse formed by 3 UK TAN political parties – Tory, Labor and Reform UK – on the above mentioned UK actions in the context of the EU-UK negotiations, showing the politicization of UK national identity.
- Propose research possibilities to further test the validity of post-functionalism.

In order to explain disintegration, post-functionalism proposes a theoretical framework, which is based on 4 assumptions: multi-level governance, erosion of permissive consensus, politicization of

integration and changes in party cleavages. According to post-functionalism, regional disintegration can occur when TAN political parties politicize national identity in order to gain public support.

EU-UK negotiations were chosen as the research object since post-Brexit negotiations can be viewed as negotiation on modified regional integration. Discourse analysis methodology was chosen to reach the abovementioned objectives. According to the findings of this research, three conclusions can be drawn.

First, according to the discourse analyses, 4 national identity narratives were politicized in the course of EU-UK post-Brexit negotiations. These are *imperial past*, *safeguard of sovereignty*, *protection of the nation state from external threats* and *UK as an island* narratives. These national identity narratives politicized by TAN political parties, which were used to underpin disintegration actions of the UK suggest that post-functionalism can help to understand UK's actions in EU-UK negotiations. Second, as analysis of N. Farage (former leader of Reform UK party) discourse in the European Parliament showed, that 3 out of 4 narratives used by major UK political parties (Tory and Labor) were taken over from N. Farage. Third, as discourse on Internal Market Act showed, politicized national identity narratives can be used not only to support disintegration, but also to counter it.

This research is an addition to post-functionalism literature. The abovementioned conclusions stress the validity of post-functionalism when explaining regional disintegration. In future research, to further analyze the validity of post-functionalism, more empirical cases should be analyzed in detail using this theoretical framework (e. g. EU-UK Trade and partnership agreement).

Priedas Nr. 1. Brexit referendums: JK nacionalinēs tapatybės naratyvai

1. Imperijos praeitis. Žr. Pvz.:

- Ian Manners, „Political Psychology of European Integration: The (Re)production of Identity and Difference in the Brexit Debate.“ *Political Psychology*, 39(6), 2018, 1213-1232.
- Andrew Gardner, „Brexit, boundaries and imperial identities: A comparative view.“ *Journal of Social Archaeology*, 17(1), 2017, 3-26.
- Carl N. et al., „European but not European enough: An explanation for Brexit.“ *European Union Politics*, 20(2), 2019, 282-304.

2. Būtinybė išsaugoti valstybės suverenitetą. Žr. Pvz.:

- Harold D. Clarke et al., „Why Britain Voted for Brexit: An Individual-Level Analysis of the 2016 Referendum Vote.“ *Parliamentary Affairs*, 70(3), 2017, 439–464.
- Frank Schimmelfennig, „Brexit: differentiated disintegration in the European Union.“ *Journal of European Public Policy*, 25(8), 2018, 1154-1173.
- HM Government, „Taking back control of our borders, money and laws while protecting our economy, security and Union.“ UK: APS Group, 2018.
- Andrew Gamble, „Taking back control: the political implications of Brexit.“ *Journal of European Public Policy*, 25(8), 2018, 1215-1232.
- Juliette Ringeisen-Biardeaud, „Let’s take back control”: Brexit and the Debate on Sovereignty.“ *Revue Française de Civilisation Britannique*, 22(2), 2017, 1-17.

3. Nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių. Žr. Pvz.:

- Julie Van de Vyver et al., „Brexit or Bremain? A person and social analysis of voting decisions in the EU referendum.“ *Community & Applied Social Psychology*, 28(2), 2018, 65-79.
- Lauren M. McLaren, „Opposition to European integration and fear of loss of national identity: Debunking a basic assumption regarding hostility to the integration project.“ *European Journal of Political Research*, 43, 2004, 895–911.
- Roch Dunin-Wasowicz, „Project Fear: How the negativity of the referendum campaign undermines democracy.“ 2016. <<https://blogs.lse.ac.uk/brexit/2016/06/13/project-fear-how-the-negativity-of-the-referendum-campaign-undermines-democracy/>> [Žiūrėta 2021 04 16].
- Mathew J. Creighton ir Amaney A. Jamal, „An overstated welcome: Brexit and intentionally masked anti-immigrant sentiment in the UK.“ *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2020.

4. Patriotizmas. Žr. Pvz.:

- Alexander Spencer ir Kai Oppermann, „Narrative genres of Brexit: the Leave campaign and the success of romance.“ *Journal of European Public Policy*, 27(5), 2020, 666-684.
- Government of the United Kingdom, „HM Treasury analysis on the EU referendum: George Osborne's speech (Archived).“ 2016. <<https://www.gov.uk/government/speeches/hm-treasury-analysis-on-the-eu-referendum-george-osbornes-speech>> [Žiūrėta 2021 04 16].
- Graham Taylor, *UNDERSTANDING BREXIT: Why Britain Voted to Leave the European Union*. UK: Emerald Publishing Limited, 2017.

- Dr Anne Graefer, „Patriotism and Populism.“ <<https://www.bcu.ac.uk/centre-for-brexit-studies/projects/patriotism-and-populism>> [Žiūrėta 2021 04 17].
5. Anglijos tapatybės akcentavimas. Žr. pvz.:
- Ailsa Henderson et al., „How Brexit was made in England.“ *The British Journal of Politics and International Relations*, 19(4), 2017, 631-646.
 - Ailsa Henderson et al., „Analysing vote-choice in a multinational state: national identity and territorial differentiation in the 2016 Brexit vote.“ *Regional Studies*, 2020.
 - Sara B. Hobolt, „The Brexit vote: a divided nation, a divided continent.“ *Journal of European Public Policy*, 23(9), 2016, 1259-1277.
 - Ailsa Henderson et al., „England, Englishness and Brexit.“ *The Political Quarterly*, 87(2), 2016, 187-199.
6. Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai. Žr. pvz.:
- Carl N. et al., „European but not European enough: An explanation for Brexit.“ *European Union Politics*, 20(2), 2019, 282-304.
 - 143. Siobhan McAndrew, „The EU referendum, religion and identity: Analysing the British Election Study.“ 2016. <<http://eprints.lse.ac.uk/76503/>> [Žiūrėta 2021 04 18].

Priedas Nr. 2. Analizuotų diskusijų JK ir Europos Parlamente sąrašas

Reguliacinės atitikties garantinis mechanizmas (*Backstop*)

Jungtinės Karalystės Parlamento Bendruomenių rūmai:

- JK Parlamentas, „Points of Order.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/C1312A30-8ADB-4E20-9340-51722478F81A/PointsOfOrder?highlight=backstop#contribution-2E3885C7-0B23-456C-A6C3-581DCF78B7CB>>.
- JK Parlamentas, „Leaving the EU: Diplomacy.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/7811BF8D-93BD-460E-8CD9-69F2641C0586/LeavingTheEUDiplomacy?highlight=backstop#contribution-D42F57E8-6F74-4206-B7D9-462DBCD8B60A>>.
- JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion\(Withdrawal\)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361)>.
- JK Parlamentas, „Withdrawal Agreement.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/A1ADFF9D-C8AD-48C9-B70F-825502792B7B/WithdrawalAgreement?highlight=backstop#contribution-29826F6C-B7A3-4B66-A995-E46F8DB760A7>>.
- JK Parlamentas, „Withdrawal Agreement.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/A1ADFF9D-C8AD-48C9-B70F-825502792B7B/WithdrawalAgreement>>.
- JK Parlamentas, „Topical Questions.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-05/debates/4BC973A4-661B-46B5-9147-03244F35BE6E/TopicalQuestions?highlight=backstop#contribution-EAF14631-87F4-4DBA-B8AB-06F5FDB9902A>>.
- JK Parlamentas, „No Deal.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-05/debates/4EC3C4EA-CB64-4215-A2D5-B3BA59E5FFBD/NoDeal?highlight=backstop#contribution-A1C5FADB-B4F8-46F9-A304-786BF32D2298>>.
- JK Parlamentas, „Prorogation of Parliament.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/1A26EFC3-A9AA-4302-B852-B5312AB2BC45/ProrogationOfParliament?highlight=backstop#contribution-28754CAB-667B-4C5A-BC59-3526A37C5C7F>>.
- JK Parlamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=backstop#contribution-99EAF588-6DB3-4676-BCF4-616319BC7C0F>>.
- JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 664, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/28FF2CA0-05AE-40C9-881D-6356D81476F7/EuropeanUnion\(Withdrawal\)\(No6\)Bill?highlight=backstop#contribution-0C2D5997-74CE-4650-8E2D-36FF45DF0450](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/28FF2CA0-05AE-40C9-881D-6356D81476F7/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-0C2D5997-74CE-4650-8E2D-36FF45DF0450)>.

- JK Parliamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/8C3F5267-8186-4536-83EC-56E3C88DCC8E/PrimeMinister%E2%80%99SStatement?highlight=backstop#contribution-8F42B6BF-9E93-4641-8207-39F3C2C5AFE2>>.
- JK Parliamentas, „Northern Ireland (Executive Formation etc) Act 2019 Section 3(2).“ Volume 664, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/C9F8C7EC-7CDF-416E-A73B-56158E96E6C6/NorthernIreland\(ExecutiveFormationEtc\)Act2019Section3\(2\)?highlight=backstop#main-content](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/C9F8C7EC-7CDF-416E-A73B-56158E96E6C6/NorthernIreland(ExecutiveFormationEtc)Act2019Section3(2)?highlight=backstop#main-content)>.
- JK Parliamentas, „Speaker’s Statement.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/11E8CA69-2C98-4F9B-B6AF-FCD403463BDD/Speaker%E2%80%99SStatement?highlight=backstop#main-content>>.
- JK Parliamentas, „Prime Minister's Update.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-97776F80AA38/PrimeMinisterSUpdate?highlight=backstop#contribution-5D8E6B09-64CF-4CFF-9102-55508D9D2E22>>.
- JK Parliamentas, „Brexit Negotiations.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-03/debates/585F872D-9372-4448-A32F-5CEC0FD49FB7/BrexitNegotiations?highlight=backstop#contribution-7D22A9C5-A4DB-406B-9A27-69507163004C>>.
- JK Parliamentas, „Irish Border: Customs Arrangements.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-01/debates/D67C7499-90C1-46CF-8A2D-AA649762F009/IrishBorderCustomsArrangements?highlight=backstop#contribution-2C3EEDE4-9EDF-455E-B533-2A05EA06EB2B>>.
- JK Parliamentas, „Withdrawal Agreement: Proposed Changes.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-07/debates/6CCB91CE-9DF6-4E0A-9062-41A188D38967/WithdrawalAgreementProposedChanges?highlight=backstop#contribution-513843C7-9879-43B5-8856-DC0868AA7430>>.
- JK Parliamentas, „Preparations for Leaving the EU Volume.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-08/debates/83A0E613-17A8-48F5-8292-3669BE880E42/PreparationsForLeavingTheEU?highlight=backstop#contribution-1B128F74-939D-40D9-AAAF-4957599D935F>>.
- JK Parliamentas, „Britain's Place in the World.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-15/debates/72FE82BC-9A40-459A-A023-B3EA851DEB6E/BritainSPlaceInTheWorld?highlight=backstop#contribution-BCCC47AF-C507-43E7-BB0F-1B5CE43431E8>>.
- JK Parliamentas, „Business of the House.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-17/debates/AC9F7FAB-6528-496D-BECE-904087864B43/BusinessOfTheHouse?highlight=backstop#contribution-763AD3C9-E673-49DC-924F-556ED24D69B5>>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) Acts Volume 666, 2019.“ <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Acts?highlight=backstop#contribution-ADE082CF-7685-4CD7-85AF-0AA4586B8CA0](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion(Withdrawal)Acts?highlight=backstop#contribution-ADE082CF-7685-4CD7-85AF-0AA4586B8CA0)>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal Agreement) Bill and Extension Letter.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-21/debates/62684B73-EADD->

[4C56-B981-6D153F818E7F/EuropeanUnion\(WithdrawalAgreement\)BillAndExtensionLetter?highlight=backstop#contribution-09AE4ED5-0D5B-491E-A7FA-B9E5358CE0B2](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-21/debates/A950ABFD-B04D-4626-A337-1D854297C1BD/BusinessOfTheHouse?highlight=backstop#contribution-09AE4ED5-0D5B-491E-A7FA-B9E5358CE0B2)>.

- JK Parliamentas, „Business of the House“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-21/debates/A950ABFD-B04D-4626-A337-1D854297C1BD/BusinessOfTheHouse?highlight=backstop#contribution-AE9E6DEA-F477-47E2-BF73-74F4D9E2FA24>>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal Agreement) Bill.“ Volume 666, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-22/debates/277C5A20-456D-469B-A415-D04AFFD83248/EuropeanUnion\(WithdrawalAgreement\)Bill?highlight=backstop#contribution-8D27D31E-32E6-45A9-ADAE-DED24C5CFB00](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-22/debates/277C5A20-456D-469B-A415-D04AFFD83248/EuropeanUnion(WithdrawalAgreement)Bill?highlight=backstop#contribution-8D27D31E-32E6-45A9-ADAE-DED24C5CFB00)>.
- JK Parliamentas, „Business of the House.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-24/debates/9E34E7BC-A1DF-434C-BBD4-1D5FC6586A29/BusinessOfTheHouse?highlight=backstop#contribution-6FA9ED35-D653-42C8-95C5-8A88D7B3DC3E>>.
- JK Parliamentas, „Checks on Goods: Northern Ireland and Great Britain.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-24/debates/D6E9549A-7126-4CAD-92BE-E05E204BD2B0/ChecksOnGoodsNorthernIrelandAndGreatBritain?highlight=backstop#contribution-EDA39AED-F08C-41D4-8C7B-8C43195F53F8>>.
- JK Parliamentas, „Engagements.“ Volume 666, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-23/debates/7230568B-D6C8-4AD2-87BB-4D886B9D4EEB/Engagements?highlight=backstop#contribution-17515591-21BE-4F1F-A277-C78C5F372365>>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) Acts.“ Volume 666, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Acts?highlight=backstop#contribution-0F3835AD-7A79-43EB-814E-076A564F6DB3](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion(Withdrawal)Acts?highlight=backstop#contribution-0F3835AD-7A79-43EB-814E-076A564F6DB3)>.
- JK Parliamentas, „Early Parliamentary General Election.“ Volume 664, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-04/debates/C463A8E1-74BA-445A-ACEA-3AA4DF6C98FA/EarlyParliamentaryGeneralElection?highlight=backstop#contribution-6A9B7EF5-6595-4807-9C60-C7B4E065BDA3>>.
- JK Parliamentas, „Northern Ireland (Executive Formation etc) Act 2019 Section 3(2).“ Volume 664, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/C9F8C7EC-7CDF-416E-A73B-56158E96E6C6/NorthernIreland\(ExecutiveFormationEtc\)Act2019Section3\(2\)?highlight=backstop#contribution-AF31B164-A4D4-4DDB-B22A-759FE18B5A89](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-09/debates/C9F8C7EC-7CDF-416E-A73B-56158E96E6C6/NorthernIreland(ExecutiveFormationEtc)Act2019Section3(2)?highlight=backstop#contribution-AF31B164-A4D4-4DDB-B22A-759FE18B5A89)>.

Jungtinės Karalystės Parlamento Lordų rūmai:

- JK Parliamentas, „Northern Ireland (Ministerial Appointment Functions) (No. 2) Regulations 2019.“ Volume 799, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-09/debates/5D31379D-CE7C-48A3-AF0A-4E6B5F202F2E/NorthernIreland\(MinisterialAppointmentFunctions\)\(No2\)Regulations2019?highlight=backstop#contribution-A5A83B67-BC5D-4110-99F6-1A1915EC22F3](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-09/debates/5D31379D-CE7C-48A3-AF0A-4E6B5F202F2E/NorthernIreland(MinisterialAppointmentFunctions)(No2)Regulations2019?highlight=backstop#contribution-A5A83B67-BC5D-4110-99F6-1A1915EC22F3)>.
- JK Parliamentas, „No-deal Update.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-03/debates/57AF688F-F9DA-4EEE-95B2->

[6E8257F8A477/No-DealUpdate?highlight=backstop#contribution-54E64A1C-8E34-4596-A6D8-9F1FE96A4841](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-54E64A1C-8E34-4596-A6D8-9F1FE96A4841)>.

- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)\(No6\)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-4219-9DF6-0847942AF53D](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-4219-9DF6-0847942AF53D)>.
- JK Parliamentas, „No-deal Update.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-03/debates/57AF688F-F9DA-4EEE-95B2-6E8257F8A477/No-DealUpdate?highlight=backstop#contribution-54E64A1C-8E34-4596-A6D8-9F1FE96A4841>>.
- JK Parliamentas, „G7.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-03/debates/F0FA77A1-1739-4DAC-88EF-21883C6CBA70/G7?highlight=backstop#contribution-4EFDC9B3-A3A4-4E60-99D4-6890D74AE7B0>>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-06/debates/34384387-BEBC-43AE-BA2E-D0538E16BF4C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)\(No6\)Bill?highlight=backstop#contribution-E3E0BAC3-BEB4-43B0-BA19-7764295EB511](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-06/debates/34384387-BEBC-43AE-BA2E-D0538E16BF4C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-E3E0BAC3-BEB4-43B0-BA19-7764295EB511)>.
- JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion\(Withdrawal\)\(No6\)Bill?highlight=backstop#contribution-8A1A056C-AB1A-43DA-8A8A-F0ACB267383E](https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-8A1A056C-AB1A-43DA-8A8A-F0ACB267383E)>.
- JK Parliamentas, „Business of the House.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-04/debates/09AB9933-F955-4768-B207-44C25FC65F31/BusinessOfTheHouse?highlight=backstop#contribution-97E9ED41-E3A3-4ACD-BE84-1E25A3FF3EF8>>.
- JK Parliamentas, „Update to Parliament.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-25/debates/2F6C46C0-1700-4A7C-A05C-D696DFF1C310/UpdateToParliament?highlight=backstop#contribution-CBFEBFEC-57FC-4183-A8AD-AFF67ECE0132>>.
- JK Parliamentas, „Irish Border: Checks and Customs Arrangements.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-01/debates/AFEA666F-8AC7-4BFF-8B11-3D4A331502E3/IrishBorderChecksAndCustomsArrangements?highlight=backstop#contribution-13B1B671-270B-40D3-8F4C-19D4FCDA5D1F>>.
- JK Parliamentas, „Brexit“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-02/debates/C2245EEF-27F2-40EE-825C-B5CA40D72CC7/Brexit?highlight=backstop#contribution-141C0C4E-F52D-4EC2-BC83-B77A8F2DFA32>>.
- JK Parliamentas, „Brexit: Negotiations.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-03/debates/7F5D1B37-B04A-4A8F-9FC5-A46AEC921075/BrexitNegotiations?highlight=backstop#contribution-CD66A82B-FA86-427F-B037-4405C50BE3B3>>.
- JK Parliamentas, „Brexit: Preparations.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-08/debates/9E19A9BF-699F-4348-9433-0722DE2061AF/BrexitPreparations?highlight=backstop#contribution-098CFE8D-B554-4F44-8F8D-DE462DC2543D>>.

- JK Parlamentas, „Brexit: Withdrawal Agreement and Political Declaration.“ Volume 799, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-07/debates/53FA29D4-E661-47A4-A5C6-D6A77C24C43F/BrexitWithdrawalAgreementAndPoliticalDeclaration?highlight=backstop#contribution-98518B40-F43F-4239-8CD0-F42151F49BB0>>.
- JK Parlamentas, „Brexit: Customs Controls at Holyhead.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-17/debates/0BBDCD37-B4FD-48DA-B516-6BE72FB16253/BrexitCustomsControlsAtHolyhead?highlight=backstop#contribution-93A19E7B-B2DC-4C60-8FD9-212A2576E653>>.
- JK Parlamentas, „Queen’s Speech.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-15/debates/FF6D01A5-D0E7-49FE-B4B3-502392FF21C1/Queen%E2%80%99SSpeech?highlight=backstop#contribution-3F2567FF-B96D-41C1-8655-5A0DEF7BB6B1>>.
- JK Parlamentas, „Queen’s Speech.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-16/debates/2887EFFB-1430-48BE-BD6A-AA2C94C266AD/Queen%E2%80%99SSpeech?highlight=backstop#contribution-A82B72CE-ADB6-4DD4-923F-6F7CCBAE685D>>.
- JK Parlamentas, „Brexit.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-19/debates/FD04016D-2C56-4F29-8BB0-103802F29C72/Brexit?highlight=backstop#contribution-84ACF492-925D-470A-9C72-D12C27BCE711>>.
- JK Parlamentas, „Brexit.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-21/debates/E2ADD161-A502-4D20-BB6E-4768AC3280F3/Brexit?highlight=backstop#contribution-BF3F1E97-5EB8-4C33-A74B-FF268C86786E>>.
- JK Parlamentas, „Queen’s Speech.“ Volume 800, 2019. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-21/debates/AFDBA3EE-E37F-47F5-A117-DA3DF2E0CAF7/Queen%E2%80%99SSpeech?highlight=backstop#contribution-C58C9562-7398-40BB-9334-10B6BA1100A9>>.

Žvejybos klausimai

Jungtinės Karalystės Parlamento Bendruomenių rūmai:

- JK Parlamentas, „Income tax (charge).“ Volume 673, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-03-16/debates/734031E2-5BAE-4CD8-A3EB-2BFDE68B9978/IncomeTax\(Charge\)?highlight=fishing#contribution-FF8EF9A4-29C8-4D1C-8BC7-ED94378AB6ED](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-03-16/debates/734031E2-5BAE-4CD8-A3EB-2BFDE68B9978/IncomeTax(Charge)?highlight=fishing#contribution-FF8EF9A4-29C8-4D1C-8BC7-ED94378AB6ED)>.
- JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU: Negotiations.“ Volume 676, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-05-19/debates/8B490C6C-8D82-4CE7-A7C9-117014BEB813/FutureRelationshipWithTheEUNegotiations?highlight=fishing#contribution-6634BA6A-308F-4DEB-A3B3-862F78B10419>>.
- JK Parlamentas, „EU-UK Partnership: EU’s Mandate.“ Volume 676, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-04/debates/E1CB3A8B-A97C-4683-AB39-B8B7676CDB8D/EU-UKPartnershipEU%E2%80%99SMandate?highlight=fishing#contribution-2AE6B38F-9F5E-4A8A-AD92-9CA81E5D0206>>.

- JK Parlamentas, „Topical Questions.“ Volume 677, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-11/debates/906EC7F8-87A6-4359-B4D7-BD4018679432/TopicalQuestions?highlight=fishing#contribution-5D675501-2629-4B04-AE74-9794C9779701>>.
- JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 677, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-09/debates/15289EEB-6109-4D70-AAFF-7EE7C8ED11C2/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fishing#contribution-94B39BA6-2D76-4399-A51D-EE849705C437>>.
- JK Parlamentas, „Engagements.“ Volume 677, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-17/debates/D91FE96D-8668-4B3C-AC27-A9CE9E961015/Engagements?highlight=fishing#contribution-B6272FC7-AFD9-4E2B-9428-E40CA07054C8>>.
- JK Parlamentas, „UK-EU Negotiations.“ Volume 677, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-16/debates/385C0D19-445E-48CD-98E8-7982FF643337/UK-EUNegotiations?highlight=fishing#contribution-018412F0-9DEF-409B-8227-BA7AA9F2C0E1>>.
- JK Parlamentas, „Fishing Sector.“ Volume 678, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-01/debates/B138317E-4C54-4A35-8B92-0BAE6B9D48D6/FishingSector?highlight=fishing#contribution-8575ED4D-EDE6-4EE7-86D7-4F2E04AC0673>>.
- JK Parlamentas, „EU Transition Period.“ Volume 678, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-01/debates/2815C815-A911-4DE3-B27E-48E5DD78520F/EUTransitionPeriod?highlight=fishing#contribution-BAE3CAED-3C95-4C70-9B9F-A3757CA42F53>>.
- JK Parlamentas, „Covid-19: Future UK-EU Relationship.“ Volume 678, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-15/debates/8FE1AC72-E94D-4D98-862A-2C02A6A72B8B/Covid-19FutureUK-EURelationship?highlight=fishing#contribution-F844DE9E-72EC-4798-B9E3-581F6914E392>>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECAAF50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill\(Lords\)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECAAF50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords] (First sitting).“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-08/debates/4290a733-73db-4b88-86d7-26cce61d25ac/FisheriesBill\(Lords\)\(FirstSitting\)?highlight=fishing#contribution-BED5C394-F63F-493B-980E-FF6886F5F342](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-08/debates/4290a733-73db-4b88-86d7-26cce61d25ac/FisheriesBill(Lords)(FirstSitting)?highlight=fishing#contribution-BED5C394-F63F-493B-980E-FF6886F5F342)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords] (Second sitting).“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-08/debates/df7750ba-aa78-4d1b-b880-16bb8844d297/FisheriesBill\(Lords\)\(SecondSitting\)?highlight=fishing#contribution-059F88EB-87EF-45A6-96D2-3DFE22B9A7A5](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-08/debates/df7750ba-aa78-4d1b-b880-16bb8844d297/FisheriesBill(Lords)(SecondSitting)?highlight=fishing#contribution-059F88EB-87EF-45A6-96D2-3DFE22B9A7A5)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords] (Third sitting).“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-10/debates/edb0d837-9329-4c4f-ad64-99427f33a0bb/FisheriesBill\(Lords\)\(ThirdSitting\)?highlight=fishing#contribution-60A5CA58-2A35-45D4-95D5-A319CE642030](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-10/debates/edb0d837-9329-4c4f-ad64-99427f33a0bb/FisheriesBill(Lords)(ThirdSitting)?highlight=fishing#contribution-60A5CA58-2A35-45D4-95D5-A319CE642030)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords] (Fourth sitting).“ 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-10/debates/a7d52a85-6e10-4f87-8eaa->

- [a950434d7600/FisheriesBill\(Lords\)\(FourthSitting\)?highlight=fishing#contribution-6F74BA9D-6758-4CBF-89E2-F31C16EA9872](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-15/debates/a950434d7600/FisheriesBill(Lords)(FourthSitting)?highlight=fishing#contribution-6F74BA9D-6758-4CBF-89E2-F31C16EA9872)>.
- JK Parliamentas, „Fisheries Bill [Lords] (Fifth sitting).“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-15/debates/a7b42ae4-819e-45c7-a0d6-fc32b494aacf/FisheriesBill\(Lords\)\(FifthSitting\)?highlight=fishing#contribution-9DDDEAD0-26CC-46C3-B037-A73A61706448](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-15/debates/a7b42ae4-819e-45c7-a0d6-fc32b494aacf/FisheriesBill(Lords)(FifthSitting)?highlight=fishing#contribution-9DDDEAD0-26CC-46C3-B037-A73A61706448)>.
 - JK Parliamentas, „Fisheries Bill [Lords] (Sixth sitting).“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-15/debates/9e5bad1f-01fa-4051-a278-73968222fb63/FisheriesBill\(Lords\)\(SixthSitting\)?highlight=fishing#contribution-010AFE05-BF8B-492F-B846-A6FA1EBD5F5A](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-15/debates/9e5bad1f-01fa-4051-a278-73968222fb63/FisheriesBill(Lords)(SixthSitting)?highlight=fishing#contribution-010AFE05-BF8B-492F-B846-A6FA1EBD5F5A)>.
 - JK Parliamentas, „EU Exit: End of Transition Period.“ Volume 680, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-23/debates/6CC658D5-2C1B-4803-8CE5-3AF60D005A1F/EUExitEndOfTransitionPeriod?highlight=fishing#contribution-A4EEABCE-A029-4825-A483-8DE464A92B80>>.
 - JK Parliamentas, „Draft Adjacent Waters Boundaries (Northern Ireland) (Amendment) Order.“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-06/debates/9e247aa5-a4c4-4500-be47-e3d05d7ff0bb/DraftAdjacentWatersBoundaries\(NorthernIreland\)\(Amendment\)Order2020?highlight=fishing#contribution-C8E9E798-778F-4C38-89AE-EC828D05140C](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-06/debates/9e247aa5-a4c4-4500-be47-e3d05d7ff0bb/DraftAdjacentWatersBoundaries(NorthernIreland)(Amendment)Order2020?highlight=fishing#contribution-C8E9E798-778F-4C38-89AE-EC828D05140C)>.
 - JK Parliamentas, „Leaving the EU.“ Volume 681, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-05/debates/915A231C-FE1E-4E7D-A512-060DB8C10F94/LeavingTheEU?highlight=fishing#contribution-6F0CF5FD-CA24-46BC-AB3C-2CA4A83EBE3B>>.
 - JK Parliamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 682, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill\(Lords\)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413)>.
 - JK Parliamentas, „EU Exit: Negotiations and the Joint Committee.“ Volume 682, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-19/debates/987C9271-2CEE-4EFE-B273-85D29200251D/EUExitNegotiationsAndTheJointCommittee?highlight=fishing#contribution-2A672C95-7387-4574-A516-763846A55A41>>.
 - JK Parliamentas, „Draft Common Fisheries Policy (Amendment etc.) (EU Exit) Regulations.“ 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-11-18/debates/d6a844b4-be02-49f1-aa3a-fade78d99aeb/DraftCommonFisheriesPolicy\(AmendmentEtc\)\(EUExit\)Regulations2020?highlight=fish#contribution-B5379110-9D6E-45ED-AB40-F32398CAB6FA](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-11-18/debates/d6a844b4-be02-49f1-aa3a-fade78d99aeb/DraftCommonFisheriesPolicy(AmendmentEtc)(EUExit)Regulations2020?highlight=fish#contribution-B5379110-9D6E-45ED-AB40-F32398CAB6FA)>.
 - JK Parliamentas, „Exiting the European Union Volume.“ 684, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-11-24/debates/6385B89B-E311-4351-A35E-0BFAB5E68463/ExitingTheEuropeanUnion?highlight=fish#contribution-0F9F0696-73C9-4130-834A-BDFBDF48CA91>>.
 - JK Parliamentas, „Engagements.“ Volume 684, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-11-25/debates/FA145A50-F2C7-45C7-8CEF-51F0B5AF23D3/Engagements?highlight=fish#contribution-E37011E6-E614-4F6E-A2D7-528AFB96C173>>.
 - JK Parliamentas, „UK-EU Future Relationship Negotiations and Transition Period.“ Volume 685, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-07/debates/A434EBAC-7EA7-40B4-8833-1BB8D6E905E3/UK->

[EUFutureRelationshipNegotiationsAndTransitionPeriod?highlight=fisheries#contribution-DD69CECA-D014-4FE9-8063-15C2B14CFC0A](https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-10/debates/51E5F42D-0577-4023-B16F-9690C3E8F77B/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-9FA7D961-EDE5-4ED6-A2D8-FC72EFFF51B5)>.

- JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 685, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-10/debates/51E5F42D-0577-4023-B16F-9690C3E8F77B/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-9FA7D961-EDE5-4ED6-A2D8-FC72EFFF51B5>>.

Jungtinės Karalystės Parlamento Lordų rūmai:

- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-02/debates/31D9D4A6-4ECF-4476-AC02-53D43C6DC9C6/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-3572A6A1-3B71-4481-B02A-819A6E37E19A](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-02/debates/31D9D4A6-4ECF-4476-AC02-53D43C6DC9C6/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-3572A6A1-3B71-4481-B02A-819A6E37E19A)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-04/debates/0522F559-06D8-482B-8726-2BE1DFA45077/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-401D549C-49E2-4B60-A00B-1EC0184FB821](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-04/debates/0522F559-06D8-482B-8726-2BE1DFA45077/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-401D549C-49E2-4B60-A00B-1EC0184FB821)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-09/debates/F21A8AF9-EEAC-4017-AE8D-442CCCA43D64/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-E8AD5493-34D5-49ED-B303-57CEE009C37C](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-09/debates/F21A8AF9-EEAC-4017-AE8D-442CCCA43D64/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-E8AD5493-34D5-49ED-B303-57CEE009C37C)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-11/debates/78706EA5-62CF-48FC-8781-01F205597E71/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-B924D2B4-4D3F-4E73-9831-45D76279FF6B](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-11/debates/78706EA5-62CF-48FC-8781-01F205597E71/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-B924D2B4-4D3F-4E73-9831-45D76279FF6B)>.
- JK Parlamentas, „Green Economy.“ Volume 802, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-12/debates/C498C8A8-F9B2-4DA4-94AD-B31C9227D3B2/GreenEconomy?highlight=fisheries#contribution-4B1F80AE-593F-40ED-B5FD-42F66B71F7EE>>.
- JK Parlamentas, „European Union: Negotiations (European Union Committee Report).“ Volume 802, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-16/debates/1F4FCD66-9AD5-4199-A436-0FA756C88AA7/EuropeanUnionNegotiations\(EuropeanUnionCommitteeReport\)?highlight=fisheries#contribution-3D758738-3202-49C8-993C-19DBA2F122D4](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-16/debates/1F4FCD66-9AD5-4199-A436-0FA756C88AA7/EuropeanUnionNegotiations(EuropeanUnionCommitteeReport)?highlight=fisheries#contribution-3D758738-3202-49C8-993C-19DBA2F122D4)>.
- JK Parlamentas, „European Union: Future Relationship.“ Volume. 803, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-04-28/debates/CE49B486-E9FD-423A-8758-A5B0416A4DD8/EuropeanUnionFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-C33DE58D-1040-4A2E-8AAD-6C4DA44E08F6>>.
- JK Parlamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume. 803, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-05-20/debates/5C746694-B5AB-4A00-9E4B-5CC3933D3AE1/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-F65EE1AC-19B5-4EDF-A1AB-81698D42EB84>>.
- JK Parlamentas, „Beyond Brexit (European Union Committee Report).“ Volume 803, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-05-12/debates/2065E4EB-6B14-4044-A3B8-995FF419FE2A/BeyondBrexit\(EuropeanUnionCommitteeReport\)?highlight=fisheries#contribution-DBFB177D-9D27-456C-812A-D18CF94505F2](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-05-12/debates/2065E4EB-6B14-4044-A3B8-995FF419FE2A/BeyondBrexit(EuropeanUnionCommitteeReport)?highlight=fisheries#contribution-DBFB177D-9D27-456C-812A-D18CF94505F2)>.

- JK Parlamentas, „EU: Trade and Security Partnership.“ Volume. 803, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-09/debates/4CF936FF-E2E8-4BEE-9247-B8505B19BF5C/EUTradeAndSecurityPartnership?highlight=fisheries#contribution-5302F941-DA1B-415B-89EB-3C2F8B11B634>>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-24/debates/25AE2342-F92D-495D-981B-0F43C5862563/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-15FCBD07-F81A-4C0E-88CD-458206DCD98F](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-24/debates/25AE2342-F92D-495D-981B-0F43C5862563/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-15FCBD07-F81A-4C0E-88CD-458206DCD98F)>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-07-01/debates/646E527B-1678-4243-9DEB-F21A6A54CA02/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-88078CE0-B057-4149-A427-CC6C7231F693](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-07-01/debates/646E527B-1678-4243-9DEB-F21A6A54CA02/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-88078CE0-B057-4149-A427-CC6C7231F693)>.
- JK Parlamentas, „EU: Future Trade Agreement.“ Volume 805, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-07-29/debates/8CFCD621-54D3-4B9B-9C0D-B8B49E724267/EUFutureTradeAgreement?highlight=fisheries#contribution-7C348570-2FEE-4FE3-84DC-9BC9FD1B3990>>.
- JK Parlamentas, „Immigration and Social Security Co-ordination (EU Withdrawal) Bil.1.“ Volume 805, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-09/debates/F49EADAC-25B3-4B71-AD18-0F7EC966BCEA/ImmigrationAndSocialSecurityCo-Ordination\(EUWithdrawal\)Bill?highlight=fishing#contribution-405989F5-124C-43FD-95FF-0D092608A88E](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-09/debates/F49EADAC-25B3-4B71-AD18-0F7EC966BCEA/ImmigrationAndSocialSecurityCo-Ordination(EUWithdrawal)Bill?highlight=fishing#contribution-405989F5-124C-43FD-95FF-0D092608A88E)>.
- JK Parlamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume. 805, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-23/debates/7567A314-C98F-495D-BBAA-A96E9A6B93D6/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-A56133FD-E143-4A0E-9796-9327CF5AC3AE>>.
- JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 807, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-11-12/debates/5DF68E25-0D02-4FE4-8520-3A35B74EE9F7/FisheriesBill\(HL\)?highlight=fisheries#contribution-916387F9-7F6C-47D1-84C7-E15DFCBA8301](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-11-12/debates/5DF68E25-0D02-4FE4-8520-3A35B74EE9F7/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-916387F9-7F6C-47D1-84C7-E15DFCBA8301)>.
- JK Parlamentas, „Common Fisheries Policy (Amendment etc.) (EU Exit) Regulations 2020.“ Volume 808, 2020. <[https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-12-02/debates/2DFDB504-CA9D-459F-8BDD-00437C1D3D71/CommonFisheriesPolicy\(AmendmentEtc\)\(EUExit\)Regulations2020?highlight=fisheries#contribution-A5905F91-D321-4CFD-AE85-02D302686DC1](https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-12-02/debates/2DFDB504-CA9D-459F-8BDD-00437C1D3D71/CommonFisheriesPolicy(AmendmentEtc)(EUExit)Regulations2020?highlight=fisheries#contribution-A5905F91-D321-4CFD-AE85-02D302686DC1)>.
- JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 808, 2020. <<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-12-14/debates/2AFD1D1D-334C-456E-8A07-F7DEF78E312E/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-61DAD085-6DDE-47DD-99CF-6B7C5A6BEA47>>.

Vidaus rinkos teisės aktas

Jungtinės Karalystės Parlamento Bendruomenių rūmai:

- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.<
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>>.

Jungtinės Karalystės Parlamento Lordų rūmai:

- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-10-20/debates/C6281305-A100-4FE1-90FA-2FD74B9C0C31/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-26/debates/7D722E9C-B45B-4AA7-BF6A-45AB96748E0F/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-28/debates/F353081C-BCA6-4A57-BA17-2BDF7C4BC406/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-02/debates/A22E6C04-A31A-4C99-806B-3695E23473F4/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-04/debates/6FCA647E-379C-42E4-8208-CD3646BF3C4B/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-09/debates/67BF795E-B630-4922-B1AB-2A0197888C5C/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-18/debates/71C89BAD-4989-4E96-8678-A5B187344635/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 808, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-23/debates/B97E169D-3AEC-46FE-B81E-60EE4E5B1E9B/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 808, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-25/debates/AE27A9BD-8BCF-45CD-B030-A67582865D55/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 808, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-12-02/debates/78EA6465-B00D-4427-8E4A-DD7A352EDB0A/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.
- JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 808, 2020.
<<https://hansard.parliament.uk/lords/2020-12-09/debates/016C9AC0-6763-4AC8-9FCC-EA9AB27BB278/UnitedKingdomInternalMarketBill>>.

Nigel Farage Europos Parlamente

- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 17 and 18 October 2019 (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-10-22-INT-2-055-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Outcome of the referendum in the United Kingdom (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-06-28-INT-1-041-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Outcome of the referendum in the United Kingdom (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-06-28-INT-1-032-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Outcome of the referendum in the United Kingdom (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-06-28-INT-1-030-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „State of the Union (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-09-14-INT-3-088-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „State of the Union (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-09-14-INT-3-026-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 20 and 21 October 2016 (debate).“ <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-10-26-INT-3-126-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 20 and 21 October 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-10-26-INT-3-039-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 15 December 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-12-14-INT-3-040-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 15 December 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-12-14-INT-3-038-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Travel restrictions following US President executive orders (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-02-01-INT-1-061-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Travel restrictions following US President executive orders (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-02-01-INT-1-059-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Travel restrictions following US President executive orders (debate).“ <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-02-01-INT-1-057-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Wednesday, 1 February 2017 – Brussels.“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-02-01-INT-1-020-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Monday, 13 February 2017 – Strasbourg“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-02-13-INT-1-021-0000_EN.html>.

- Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-089-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-022-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Situation in Hungary (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-26-INT-1-044-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-020-0000_EN.html?redirect>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 29 April 2017 (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-05-17-INT-3-023-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council of 22 and 23 June 2017 (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-06-14-INT-3-021-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Wednesday, 13 September 2017 – Strasbourg.“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-09-13-INT-3-024-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Paradise papers (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-11-14-INT-2-017-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Paradise papers (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-11-14-INT-2-017-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Paradise papers (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-11-14-INT-2-015-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „2018 budgetary procedure (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-11-29-INT-1-053-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „2018 budgetary procedure (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-11-29-INT-1-051-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 14 and 15 December 2017 - State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-12-13-INT-3-026-0000_EN.html>.

- Europos Parlamentas, „Debate with the Taoiseach of Ireland Leo Varadkar on the Future of Europe (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-01-17-INT-3-067-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Commission decision to activate Article 7 (1) TEU as regards the situation in Poland (debate).“ <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-02-28-INT-1-112-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Integrity policy of the Commission, in particular the appointment of the Secretary-General of the European Commission (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-03-12-INT-1-068-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Debate with the Prime Minister of Belgium, Charles Michel, on the Future of Europe (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-05-03-INT-2-026-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Debate with the Prime Minister of Belgium, Charles Michel, on the Future of Europe (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-05-03-INT-2-024-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Presentation of the programme of activities of the Austrian Presidency (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-07-03-INT-2-047-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 28 and 29 June 2018 (debate)“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-07-03-INT-2-334-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „The situation in Hungary (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-09-11-INT-2-354-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „State of the Union (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-09-12-INT-3-022-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 18 and 19 October 2018 (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-10-02-INT-2-020-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Debate with the Chancellor of Germany, Angela Merkel, on the Future of Europe (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-11-13-INT-2-318-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „The UK’s withdrawal from the European Union (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-11-29-INT-2-020-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „The UK’s withdrawal from the EU (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-01-16-INT-3-028-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „The UK’s withdrawal from the EU (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-01-30-INT-1-073-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 10 April 2019 on the withdrawal of the UK from the European Union (debate).“ 2019.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-04-16-INT-2-027-0000_EN.html>.

- Europos Parlamentas, „Statement by the candidate Commission President (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-07-16-INT-2-019-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 17 and 18 October 2019 (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-10-09-INT-1-097-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 12 and 13 December 2019 (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-12-18-INT-3-068-0000_EN.html>.
- Europos Parlamentas, „Withdrawal Agreement of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community (debate).“ 2020. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2020-01-29-INT-1-090-0000_EN.html>.

Priedas Nr. 3. Politizuoti JK nacionalinės tapatybės naratyvai ES-JK derybų metu

REGULIACINĖS ATITIKTIES GARANTINIS MECHANIZMAS (<i>BACKSTOP</i>)				
JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARMANETO BENDRUOMENIŲ RŪMAI				
POLITINĖ PARTIJA: TORIAI				
Nr.	Tapatybės naratyvas	Atstovas	Citata	Šaltinis
1.	Imperijos praėjimas	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Boris Johnson	<i>No country that values its independence, and indeed its self-respect, could agree to a treaty that signed away our economic independence and self-government, as this backstop does.</i> A time limit is not enough. If an agreement is to be reached, it must be clearly understood that the way to the deal goes by way of the abolition of the backstop.	JK Parlamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=backstop#contribution-99EAF588-6DB3-4676-BCF4-616319BC7C0F >.
		Boris Johnson	<i>This agreement provides for a real Brexit, taking back control of our borders, laws, money, farming, fisheries and trade, amounting to the greatest single restoration of national sovereignty in parliamentary history.</i> It removes the backstop, which would have held us against our will in the customs union and much of the single market. For the first time in almost five decades, the UK will be able to strike free trade deals with our friends across the world to benefit the whole country, including Northern Ireland.	JK Parlamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/8C3F5267-8186-4536-83EC-56E3C88DCC8E/PrimeMinister%E2%80%99SStatement?highlight=backstop#contribution-8F42B6BF-9E93-4641-8207-39F3C2C5AFE2 >.
		Boris Johnson	<i>I was told that Brussels would never consider alternatives to the backstop—the trap that keeps the UK effectively in the EU but with no say;</i> we are now discussing those alternatives in the negotiations.	JK Parlamentas, „Prime Minister's Update.“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-

			97776F80AA38/PrimeMinisterSUpdate?highlight=backstop#contribution-5D8E6B09-64CF-4CFF-9102-55508D9D2E22 >.
Boris Johnson	There is a problem with the backstop, as hon. Members who sit on the Opposition Benches will recall—I heard some very good speeches against it from the Opposition Benches. <i>The problem with the backstop is that it does not repose the locus of authority here in the UK, and we need to remedy that.</i>	JK Parliamentas, „Prime Minister's Update.“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-97776F80AA38/PrimeMinisterSUpdate?highlight=backstop#contribution-5D8E6B09-64CF-4CFF-9102-55508D9D2E22 >.	
John Whittingdale	The agreement that we are considering this afternoon does address the <i>principal concerns that a number of us had, particularly about the so-called backstop and the risk that this country could be locked indefinitely into membership of the customs union</i> , which would prevent us from achieving one of the great prizes offered by Brexit, the ability to negotiate our own trading agreements.	JK Parliamentas, „Prime Minister's Update.“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-25/debates/AD2A07E5-9741-4EBA-997A-97776F80AA38/PrimeMinisterSUpdate?highlight=backstop#contribution-5D8E6B09-64CF-4CFF-9102-55508D9D2E22 >.	
Steve Barclay	Many Members of the House were concerned that the <i>backstop would be used as leverage, with the EU holding the prospect of our being permanently stuck in its orbit against us.</i>	JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal) Acts.“ Volume 666, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/48144FF8-0E08-455A-8175-1EB64918D29E/EuropeanUnion(Withdrawal)Acts?highlight=backstop#contribution-0F3835AD-7A79-43EB-814E-076A564F6DB3 >.	

		Boris Johnson	<i>Backstop that poses that appalling choice to the United Kingdom—of losing control of our trade, losing control of our regulation or else surrendering the Government of the United Kingdom.</i> No democratic Government could conceivably accept that, and I am entirely at one with the right hon. Gentleman.	JK Parliamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=backstop#contribution-99EAF588-6DB3-4676-BCF4-616319BC7C0F >.
3.	Nacionalinēs valstybēs apsauga nuo išorės grėsmių	Oliver Letwin	The fourth and final fact is that, instead of constituting a threat to the EU that will force them to capitulate and remove the backstop, <i>the Government’s intention or willingness to lead the country into a no-deal exit is a threat to our country.</i>	JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361 >.
		Jacob Rees-Mogg	We are willing to sit down with the Commission and EU member states to talk about what needs to be done and to achieve a deal. <i>That must involve the excision of the anti-democratic backstop.</i>	JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361 >.
		Jacob Rees-Mogg	We hold it in trust for them and they gave us an instruction. If we follow this route, we are left with but three options: <i>we have to accept the deal with its anti-democratic backstop</i> ; we have to keep on extending, because	JK Parliamentas, „European Union (Withdrawal).“ Volume 664, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-09-03/debates/C4B0BE00-2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361 >.

			Parliament would never accept that we are ready to leave; or we could simply revoke and tell 17.4 million people that they were wrong.	2E57-4FA4-8958-CD6F37711635/EuropeanUnion(Withdrawal)?highlight=backstop#contribution-372C4539-F523-47A4-960D-934DB5A11361 >.
		Boris Johnson	He and I share the same perspective that we can do that by coming out as a United Kingdom, whole and entire, getting rid of that divisive anti-democratic backstop that poses that appalling choice to the British Government and the British people—to the United Kingdom—of losing control of our trade, losing control of our regulation or else surrendering the Government of the United Kingdom. No democratic Government could conceivably accept that, and I am entirely at one with the right hon. Gentleman.	JK Parliamentas, „Priorities for Government.“ Volume 663, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-07-25/debates/D0290128-96D8-4AF9-ACFD-21D5D9CF328E/PrioritiesForGovernment?highlight=backstop#contribution-99EAF588-6DB3-4676-BCF4-616319BC7C0F >.
		John Baron	<i>I wholeheartedly commend my right hon. Friend for abolishing the anti-democratic backstop.</i> On that basis, I will, having opposed the previous deal, be supporting this deal today.	JK Parliamentas, „Prime Minister’s Statement.“ Volume 666, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-10-19/debates/8C3F5267-8186-4536-83EC-56E3C88DCC8E/PrimeMinister%E2%80%99SStatement?highlight=backstop#contribution-8F42B6BF-9E93-4641-8207-39F3C2C5AFE2 >.
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis	–	–	–

	pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.			
POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI				
<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	–	–	–
3.	Nacionalinės tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–

JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARLAMENTO LORDŲ RŪMAI				
POLITINĖ PARTIJA: TORIAI				
<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	Lord Mancroft	I believe that we could address the democratic deficit created by the backstop where Northern Ireland would be receiving regulations from Brussels but would have no representation there. <i>It would be a rule taker and effectively a European colony, and over time a gradual difference would emerge between Northern Ireland and the rest of the</i>	JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-

			<i>United Kingdom in terms of rules and regulations.</i>	92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-4219-9DF6-0847942AF53D >.
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Lord Callanan	The backstop risks weakening the delicate balance embodied in the Belfast agreement between both major traditions in Northern Ireland, grounded in agreement, consent and respect for minority rights. Removing control of areas of the commercial and economic life of Northern Ireland to an external body over which the people of Northern Ireland have no control risks undermining that balance. <i>Any deal ahead of Brexit on 31 October must avoid the whole of the UK or just Northern Ireland being trapped in an arrangement where they are a rule taker.</i>	JK Parlamentas, „Brexit“ Volume 799, 2019. https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-02/debates/C2245EEF-27F2-40EE-825C-B5CA40D72CC7/Brexit?highlight=backstop#contribution-141C0C4E-F52D-4EC2-BC83-B77A8F2DFA32 >.
		The Lord Privy Seal (Baroness Evans of Bowes Park)	<i>The previous withdrawal agreement and political declaration would have permanently anchored the United Kingdom within the orbit of EU regulation and customs arrangements. An indefinite so-called backstop provided a bridge to that vision of the future.</i> This Government have a different vision, basing our future relationship with our European neighbours on a free trade agreement and allowing the UK to take back control of our trade policy and our regulations. We propose to amend the political declaration to reflect this ambition. Our proposals should now provide the basis for rapid negotiations towards a solution in the short time that remains.	JK Parlamentas, „Brexit: Negotiations.“ Volume 799, 2019. https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-03/debates/7F5D1B37-B04A-4A8F-9FC5-A46AEC921075/BrexitNegotiations?highlight=backstop#contribution-CD66A82B-FA86-427F-B037-4405C50BE3B3 >.
		The Lord Privy Seal (Baroness Evans of	Today, Parliament has an historic opportunity to show the same breadth of vision as our European neighbours and the same resolve to reach beyond	JK Parlamentas, „Brexit.“ Volume 800, 2019. https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-03/debates/7F5D1B37-B04A-4A8F-9FC5-A46AEC921075/BrexitNegotiations?highlight=backstop#contribution-CD66A82B-FA86-427F-B037-4405C50BE3B3 >.

		Bowes Park)	past disagreements by getting Brexit done and moving this country forwards, as we all yearn to do. This agreement provides for a real Brexit, taking back control of our borders, laws, money, farming, fisheries and trade, amounting to the greatest single restoration of national sovereignty in our parliamentary history. <i>It removes the backstop, which would have held us against our will in the customs union and much of the single market.</i> For the first time in almost five decades, the UK will be able to strike free trade deals with our friends across the world to benefit the whole country, including Northern Ireland.	ment.uk/Lords/2019-10-19/debates/FD04016D-2C56-4F29-8BB0-103802F29C72/Brexit?highlight=backstop#contribution-84ACF492-925D-470A-9C72-D12C27BCE711 >.
		Lord Mancroft	<i>Mrs May's deal was unacceptable to the House of Commons because of the backstop, which could have prevented the UK leaving the EU at all.</i> It has now been removed, which means that, whatever else, this deal ultimately will deliver a complete end to the UK's membership of the EU	JK Parlamentas, „Brexit.“ Volume 800, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-10-19/debates/FD04016D-2C56-4F29-8BB0-103802F29C72/Brexit?highlight=backstop#contribution-84ACF492-925D-470A-9C72-D12C27BCE711 >.
3.	Nacionalinēs valstybēs apsauga nuo išorės grēsmių	Lord Callanan	That is why the Prime Minister wrote to President Tusk on 19 August to set out why a renegotiated deal must include <i>the abolition of the anti-democratic backstop.</i>	JK Parlamentas, „European Union (Withdrawal) (No. 6) Bill.“ Volume 799, 2019. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2019-09-05/debates/0AB50141-B0D1-4B6B-B9CA-92D27BD7E06C/EuropeanUnion(Withdrawal)(No6)Bill?highlight=backstop#contribution-C80DDB8D-8CC6-

				4219-9DF6-0847942AF53D> .
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–

POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI

<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praėitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	–	–	–
3.	Nacionalinės tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–

ŽVEJYBOS KLAUSIMAI

JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARMANETO BENDRUOMENIŲ RŪMAI

POLITINĖ PARTIJA: TORIAI

Nr.	Tapatybės naratyvas	Atstovas	Citata	Šaltinis
1.	Imperijos praeitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Lia Nici	<p><i>EU trawlers had access to our waters, and our own fishermen became subject to smaller and smaller quotas. All of that resulted in the decimation of the fishing industry</i> in towns such as Grimsby. But now we have left the EU. My constituents will be watching the Government, and me, very closely over the coming year to make sure we negotiate a deal that means we are able to build a UK fishing industry fit for the 21st century.</p>	<p>JK Parlamentas, „Income tax (charge).“ Volume 673, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-03-16/debates/734031E2-5BAE-4CD8-A3EB-2BFDE68B9978/IncomeTax(Charge)?highlight=fishing#contribution-FF8EF9A4-29C8-4D1C-8BC7-ED94378AB6ED>.</p>
		James Wild	<p>On fisheries, <i>my constituents on the coast want to see us take back control of our waters</i>, but the EU proposals are based on maintaining the same access as under the common fisheries policy.</p>	<p>JK Parlamentas, „EU-UK Partnership: EU’s Mandate.“ Volume 676, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-04/debates/E1CB3A8B-A97C-4683-AB39-B8B7676CDB8D/EU-UKPartnershipEU%E2%80%99SMandate?highlight=fishing#contribution-2AE6B38F-9F5E-4A8A-AD92-9CA81E5D0206>.</p>
		Penny Mordaunt	<p>There was in-depth discussion across all areas, and it was very constructive on both parts, but as I outlined in my opening statement, there are some very tough areas. <i>One of them is fishing and we are asking for our rights, as enshrined in international law, to be upheld.</i> We are not wavering from that point, and the EU needs to recognise that.</p>	<p>JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 677, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-09/debates/15289EEB-6109-4D70-AAFF-7EE7C8ED11C2/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fishing#>.</p>

			contribution-94B39BA6-2D76-4399-A51D-EE849705C437> .
	Lia Nici	I welcome the Prime Minister's rejection of the extension to the Brexit transition period. Does he agree <i>that taking back control of our fishing waters in January 2021</i> will benefit the fishing communities within the Great Grimsby constituency? (903347)	JK Parlamentas, „Engagements.“ Volume 677, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-06-17/debates/D91FE96D-8668-4B3C-AC27-A9CE9E961015/Engagements?highlight=fishing#contribution-B6272FC7-AFD9-4E2B-9428-E40CA07054C8 >.
	Boris Johnson	I can tell my hon. Friend that it certainly will when <i>we become once again an independent coastal state</i> .	
	Fay Jones	Rather than continue to demand yet more delay, <i>this Government want all UK fishermen to be able to fish in our sovereign waters. With our promise to take back control, they have every right to be excited</i> .	JK Parlamentas, „Covid-19: Future UK-EU Relationship.“ Volume 678, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-15/debates/8FE1AC72-E94D-4D98-862A-2C02A6A72B8B/Covid-19FutureUK-EURelationship?highlight=fishing#contribution-F844DE9E-72EC-4798-B9E3-581F6914E392 >.
	Douglas Ross	During this debate, we are speaking about an extension, but what the SNP have not spoken about is what they would do at the end of that extension, because of course they just want to prolong this period of instability for our businesses, communities and individuals. At the end of it, they do not want another extension or a deal with the EU to be granted by the UK Government; they want to stop us leaving the EU. That is a perfectly	JK Parlamentas, „Covid-19: Future UK-EU Relationship.“ Volume 678, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-07-15/debates/8FE1AC72-E94D-4D98-862A-2C02A6A72B8B/Covid-19FutureUK-EURelationship?highlight=fishing#contribution-F844DE9E-72EC-4798-B9E3-581F6914E392 >.

		<p>acceptable policy for them to hold, but they therefore have to explain to fishing communities in Moray, in Banff and Buchan, and around Scotland, including those that they currently represent here and at Holyrood, what their plans are for the fishing industry in Scotland. It is very clear: they would say to the 1 million people in Scotland who voted to leave the European Union, many of them in fishing communities: “We don’t need you, we don’t trust you, we think you were wrong, and we’re going to take you straight back into the European Union and straight back into the common fisheries policy, which you have campaigned against throughout your lives and has been damaging to your business, because we don’t trust the result you gave in 2016.” That is a shameful position for Scottish National party Members to hold. Maybe it is not surprising, then, that they have not once mentioned the word “fishing” in this debate.</p>	<p>ght=fishing#contribution-F844DE9E-72EC-4798-B9E3-581F6914E392>.</p>
	Neil Parish	<p>It is a great pleasure to speak in this debate and to very much welcome the Bill. In 2017, the previous Environment, Food and Rural Affairs Committee ran an inquiry on fisheries, focusing on the fisheries White Paper and the Fisheries Bill of 2018. The new Bill is largely the same and <i>I welcome it because it takes back control of our fishing policy from the EU, which is something we have been trying to do for years</i>. It will give <i>Ministers and our devolved Administrations the power to decide fishing policy as an independent coastal state for the first time in more than 45 years</i>.</p>	<p>JK Parliamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5>.</p>
	James Sunderland	<p>As the proud Member for a landlocked constituency in east</p>	<p>JK Parliamentas, „Fisheries Bill</p>

		<p>Berkshire, I could perhaps be forgiven for sitting this one out were it not for the fact that <i>the Bill is a key stepping stone on our emergence from the EU and takes back control of what is rightly and territorially British. By re-establishing the UK as an independent, autonomous and sovereign coastal state, it puts the pride back into our fishing fleet, reinvigorates our coastal communities, and puts sustainable fish stocks back on to our table.</i></p>	<p>[Lords].“ Volume 679, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5>.</p>
	Richard Drax	<p><i>We all know that the fishing industry is totemic.</i> Like all fishermen, those in South Dorset feel let down and neglected, as do many others in this country. Before I came here today, I spoke to Andy Alcock, a fisherman in Weymouth who runs three boats. He is secretary of the local Association of Weymouth and Portland Fishermen and Boat Owners. I asked him what his views were, and what he wanted me to say today. His views mirror mine. He says, “We want our waters back. That’s what you told us when we argued about leaving the EU, and that’s what we expect to get.” He says that 18% of all fish sold on the continent comes from within our 25-mile limit. He would rather that we caught that fish and sold it to them. Both he and I hope that Ministers will stand their ground during the negotiations with the EU and not allow fishing to become a bargaining chip.</p>	<p>JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5>.</p>
	Selaine Saxby	<p><i>The Bill gives the UK back control of our waters</i> and enshrines our manifesto commitment to sustainable fishing.</p>	<p>JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5>.</p>

			01/debates/29ECAF50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5 >.
Michael Gove	While I do not doubt that many on the EU side are well intentioned, we cannot accept the negotiators' proposals that would require us to provide full, permanent access to our fishing waters, with quotas substantially unchanged to those that were imposed by EU membership.	JK Parliamentas, „EU Exit: Negotiations and the Joint Committee.“ Volume 682, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-19/debates/987C9271-2CEE-4EFE-B273-85D29200251D/EUExitNegotiationsAndTheJointCommittee?highlight=fishing#contribution-2A672C95-7387-4574-A516-763846A55A41 >.	
Michael Gove	With just 10 weeks left until the end of the transition period, I have to emphasise that that is not my preferred outcome and nor is it the Prime Minister's. We recognise that there will be some turbulence, but we have not come so far to falter now, when we are so close to reclaiming our sovereignty. <i>We have to be in control of our own borders and our fishing grounds.</i>	JK Parliamentas, „EU Exit: Negotiations and the Joint Committee.“ Volume 682, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-19/debates/987C9271-2CEE-4EFE-B273-85D29200251D/EUExitNegotiationsAndTheJointCommittee?highlight=fishing#contribution-2A672C95-7387-4574-A516-763846A55A41 >.	
Laurence Robertson	Can the Prime Minister guarantee that in any agreement that he reaches with the European Union, <i>British sovereignty will be protected for the whole United Kingdom and that the</i>	JK Parliamentas, „Engagements.“ Volume 684, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-11-	

	Boris Johnson	<p><i>UK will exit the transition period on 31 December as a whole?</i></p> <p><i>Yes, indeed; I can make that guarantee. Our position on fish has not changed.</i> We will only be able to make progress if the EU accepts the reality that we must be able to control access to our waters. It is very important at this stage to emphasise that.</p>	<p>25/debates/FA145A50-F2C7-45C7-8CEF-51F0B5AF23D3/Engagements?highlight=fish#contribution-E37011E6-E614-4F6E-A2D7-528AFB96C173>.</p>
	Duncan Baker	<p>I am sure it was absolutely no coincidence that the Prime Minister dined on scallops and turbot last night. I represent a coastal community. Can my right hon. Friend assure me that this is not about the fact that fishing is a necessarily small part of our GDP at the moment; it is about what the future can be for our coastal communities? <i>It is so important to return sovereignty and that those coastal communities have a fishing future that includes my constituency of North Norfolk.</i></p>	<p>JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 685, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-10/debates/51E5F42D-0577-4023-B16F-9690C3E8F77B/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-9FA7D961-EDE5-4ED6-A2D8-FC72EFFF51B5>.</p>
	Jacob Young	<p>This Saturday, it will be a whole year since I was elected on a manifesto pledge to get Brexit done. <i>Two thirds of people in my community voted to leave the EU and take back control of our laws, borders, fishing waters and money.</i> Will the Minister confirm that we will not sell out on any of those priorities, and that no trade deal remains better than a bad trade deal?</p>	<p>JK Parlamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 685, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-12-10/debates/51E5F42D-0577-4023-B16F-9690C3E8F77B/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-9FA7D961-EDE5-4ED6-A2D8-FC72EFFF51B5>.</p>
	George Eustice	<p><i>However, the common fisheries policy has long been seen by these coastal communities as a policy that</i></p>	<p>JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679,</p>

			<p><i>symbolised the unfairness of our EU membership and the failure of EU policy.</i> It has granted uncontrolled access to UK waters for EU vessels. It has given the European Commission the legal right to trade UK fishing interests during international negotiations with our neighbours such as Norway and the Faroes, and the principle of relative stability has set in stone an anachronistic methodology for sharing quota dating back to the 1970s, which is profoundly unfair to the UK fleet and does not reflect the quantity of fish found in British waters.</p>	<p>2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECA50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5>.</p>
		Neil Parish	<p><i>The Government are right to drive a hard bargain on fishing in these negotiations, because it is something that people really care about.</i> We said in our manifesto that we would bring back our sovereign waters and the fish that come with it. It is socially and economically important to see the regeneration of our coastal communities after Brexit.</p>	<p>JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 682, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413>.</p>
3.	Nacionalinės valstybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios	Scott Mann	<p><i>We are an island nation and our seas are integral to our history.</i> Some individuals have told me time and again that fishing is a tiny part of UK GDP. <i>What they failed, and continue to fail, to understand is</i></p>	<p>JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-13/debates/46049A2E-C8C3-4594-BEC3-7EDA7FF1F435/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-E3A7BA4B-3197-4ED0-8C56-D7C5DE628413>.</p>

	nacionalinės valstybės, elementai.		<i>that fishing and the fishing fleet are the beating heart of communities like mine.</i>	0-09-01/debates/29ECAAF50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5 >.
POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI				
<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praėtis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Luke Pollard	Fishing matters to me. It matters to the people of Plymouth who I represent, with 1,000 jobs in the city, and to coastal communities across our four nations. Fishing is knitted into our national identities and our culture, our local flavours and, of course, our coastal economies. Recreational fishing—now larger than commercial fishing in GDP terms—matters to even more people. Labour will be supporting the Bill, defending the enhancements made in the Lords and proposing further necessary provisions.	JK Parlamentas, „Fisheries Bill [Lords].“ Volume 679, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-01/debates/29ECAAF50-E519-4E32-B0ED-7570A0F827E4/FisheriesBill(Lords)?highlight=fishing#contribution-EEE3E43A-241D-4193-9FC6-2CFD6730D6D5 >.
		Graham Stringer	I hope that we can get that type of arrangement, but it is vital that the final leaving agreement is sovereign-compliant. <i>We need control over our fishing and over how we subsidise our industry, if that is what we choose to do.</i> This country subsidises industry, providing so-called “state aid”, at about half the rate of the rest of the EU, so it is not a big problem.	JK Parlamentas, „Leaving the EU.“ Volume 681, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-10-05/debates/915A231C-FE1E-4E7D-A512-060DB8C10F94/LeavingTheEU?highlight=fishing#contribution-6F0CF5FD-CA24-46BC-AB3C-2CA4A83EBE3B >.
3.	Nacionalinės tapatybės	–	–	–

	apsauga nuo išorės grėsmių			
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.			

JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARLAMENTO LORDŲ RŪMAI				
POLITINĖ PARTIJA: TORIAI				
<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Baroness Noakes	I will come on to that in a short while. I was saying that dynamic alignment is simply not what the British people voted for in 2016 or in last year's general election. It is right that it forms no part of our approach to our longer-term relationship with the EU. One symbol of being an independent nation again is fisheries. The EU seems to think it can recreate the existing quota arrangements, which are so disadvantageous to our home fishing industry. That simply cannot happen. The fishing industry may not be the most important contributor to the nation's GDP, but it is symbolic of what it means to be a free nation: controlling our own waters and setting the rules by which we will be responsible conservators of our fishing stocks.	JK Parlamentas, „European Union: Negotiations (European Union Committee Report).“ Volume 802, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-03-16/debates/1F4FCD66-9AD5-4199-A436-0FA756C88AA7/EuropeanUnionNegotiations(EuropeanUnionCommitteeReport)?highlight=fisheries#contribution-3D758738-3202-49C8-993C-19DBA2F122D4 >.
		Lord True	On issues such as the so-called level playing field, the jurisdiction of the	JK Parlamentas, „EU: Future Relationship.“

		ECJ and <i>fisheries, we are asking the EU to recognise that the UK has chosen to be an independent state.</i>	Volume. 803, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-05-20/debates/5C746694-B5AB-4A00-9E4B-5CC3933D3AE1/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-F65EE1AC-19B5-4EDF-A1AB-81698D42EB84 >.
	Lord True	My Lords, I will not criticise the negotiators on either side; they have their mandates and both have said that they find the discussions professional and appropriate. However, my noble friend is quite right to say that on certain matters, as I think Mr Frost said, the EU must evolve an understanding that the United Kingdom is not prepared to accept the so-called level playing field or, indeed, to <i>accept that we cannot be an independent coastal state regarding fisheries.</i>	JK Parliamentas, „EU: Trade and Security Partnership.“ Volume. 803, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-09/debates/4CF936FF-E2E8-4BEE-9247-B8505B19BF5C/EUTradeAndSecurityPartnership?highlight=fisheries#contribution-5302F941-DA1B-415B-89EB-3C2F8B11B634 >.
	Lord True	We have also always been clear that such a deal must of course accommodate the reality of the United Kingdom’s well-established position on state aid and <i>fisheries and fully recognise the United Kingdom as a sovereign equal party.</i>	JK Parliamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume. 805, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-23/debates/7567A314-C98F-495D-BBAA-A96E9A6B93D6/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-A56133FD-E143-4A0E-9796-9327CF5AC3AE >.
	Lord True	However, differences still remain, including on fish and state aid, where the EU continues to ask for continuity of the status quo. <i>On fisheries, we</i>	JK Parliamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume. 805, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-23/debates/7567A314-C98F-495D-BBAA-A96E9A6B93D6/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-A56133FD-E143-4A0E-9796-9327CF5AC3AE >.

			<p><i>have been clear that we will not accept any proposals that compromise United Kingdom sovereignty over our fishing waters.</i> We are seeking a relationship based on the European Union's existing bilateral relationship with Norway. In order to make progress, the European Union must accept our position as an independent coastal state and any agreement on quotas must reflect that reality.</p>	<p>ment.uk/Lords/2020-09-23/debates/7567A314-C98F-495D-BBAA-A96E9A6B93D6/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-A56133FD-E143-4A0E-9796-9327CF5AC3AE>.</p>
		Baroness Noakes	<p><i>The issue of sovereignty is also at the root of the lack of agreement on fisheries.</i> Our fishing industry was decimated by the EU's quotas, which allowed France and Spain in particular to take our fish. We have said, perfectly reasonably, that <i>we want sovereignty over our fishing waters back and that we will set the agenda for access for other countries.</i> The EU thinks that it can carry on as before.</p>	<p>JK Parliamentas, „EU: Future Relationship.“ Volume. 805, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-09-23/debates/7567A314-C98F-495D-BBAA-A96E9A6B93D6/EUFutureRelationship?highlight=fisheries#contribution-A56133FD-E143-4A0E-9796-9327CF5AC3AE>.</p>
		Lord True	<p>We are working tirelessly to get a deal, but we cannot accept one at any cost. <i>We cannot accept a deal that would compromise the control of our money, laws, borders and fish.</i> The only deal that is possible is one that is compatible with our sovereignty and takes back control of our laws, trade and waters.</p>	<p>JK Parliamentas, „Future Relationship with the EU.“ Volume 808, 2020. <https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-12-14/debates/2AFD1D1D-334C-456E-8A07-F7DEF78E312E/FutureRelationshipWithTheEU?highlight=fisheries#contribution-61DAD085-6DDE-47DD-99CF-6B7C5A6BEA47>.</p>
3.	Nacionalinès tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–

4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–

POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI

<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Lord Hain	<p><i>In the bizarre world of Brexit, the fishing sector—which represents a fraction of 1% of the UK economy—may be the issue that determines whether the current trade negotiations with the EU succeed or fail.</i> Escape from the common fisheries policy was touted by the Brexiteers during the campaign as a great prize to be won, but this sector is heavily dependent on easy access to EU markets, whereas British consumers prefer to eat fish imported from Europe.</p> <p><i>After years of one-sided propaganda about “our fish”</i> and claims in the tabloids that a single British fishing industry will benefit from reclaiming the proportion of fish caught by EU boats in UK waters—probably around 60% by weight and 40% by value—a more complex picture now emerges, as this catch is mostly fish for which there is little demand in the UK. There are also large British boats that depend on EU-agreed quotas for their access to Norwegian waters.</p>	JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FishesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7 >.

		Baroness Jones of Whitchurch	As the noble Lord said, there is a strong argument that, when we become an independent coastal state, the ownership of those resources, including the fish, should be returned to the nation. What we do with them then should be the subject of a new consensus, with new timescales and obligations, and with the <i>ultimate right of the UK to take back control of those resources</i> .	JK Parlamentas, „Fisheries Bill [HL].“ Volume 804, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-06-22/debates/2DAA98C2-AE48-4A86-B30F-B2855A9652A3/FisheriesBill(HL)?highlight=fisheries#contribution-9097E305-ECE9-4A49-B786-C4BC5A440AC7 >.
3.	Nacionalinės tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–

VIDAUS RINKOS TEISĖS AKTAS				
JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARMANETO BENDRUOMENIŲ RŪMAI				
POLITINĖ PARTIJA: TORIAI				
<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	Andrea Jenkyns	I welcome the Bill as a reasonable and essential step for our Government to take in the light of the EU’s unreasonable position. <...> Despite this country’s decision to say no to the project of ever closer integration, which was reinforced by last year’s general election result, Brussels has	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B >

			continually attempted to trap us in its orbit. <i>The British people will never accept the status of a vassal state</i> , despite the arrogant efforts of Mr Barnier—just look at his Twitter feed as evidence.	-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.
2.	Būtinybē apsaugoti JK suvereniteta	Boris Johnson	What we cannot do now is tolerate a situation where our <i>EU counterparts seriously believe that they have the power to break up our country</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Boris Johnson	We hope very much, as I said, that the EU will be reasonable, but any democratically elected Government of this country—indeed, I would say any MP representing the people of this country— <i>must be obliged to do whatever he or she can to uphold the territorial integrity of this country</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Boris Johnson	< <i>The Internal Market Bill</i> > should be welcomed by <i>everyone who cares</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“

			<i>about the sovereignty and integrity of our United Kingdom.</i>	Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Boris Johnson	The EU is threatening to carve tariff borders across our own country, <i>to divide our land</i> <...>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Boris Johnson	<...> above all, <i>we will protect the territorial integrity</i> of the UK and the peace process in Northern Ireland.	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

			47FC-A6CC-A276BA2E3774>.
	William Cash	Mr. Šefčovič has outrageously dared to threaten the UK Parliament itself if we do not remove the clauses, and he misrepresents our position on the Good Friday agreement. <i>This contradicts our sovereignty and autonomy</i> , which the EU accepted.	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	William Cash	I remind the House that section 38 of the 2020 Act was passed without a single person in either House formally objecting, either on Second Reading or in Committee. <i>The Bill is needed as an insurance policy and as a guarantee of our national sovereignty within the meaning of the Vienna convention, and our national security.</i>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Andrea Jenkyns	The Bill is a reasonable step for any Government to take <i>to maintain their sovereignty.</i>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

				dKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.
		Desmond Swayne	There is a principle in international law, which is that no country can be bound by an obligation that it made when that obligation is <i>interpreted in such a way as to undermine the very integrity of that country</i> . That is a principle of international law, and there is only one court that can arbitrate in those circumstances.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Christian Wakeford	In 2016, and again last December, the UK voted to take back control. <i>We must do just that and the Bill intends to do just that.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
3.	Nacionalinēs valstybēs apsauga nuo išorēs grēsmių	Boris Johnson	As things stand, however, in addition to the potential blockade on agricultural goods, there are other avenues that <i>the EU could explore if it is determined to interpret the</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

		<p><i>protocol in absurd ways</i>, and if it fails to negotiate in good faith. We must now take a package of protective powers in the Bill, and subsequently.</p>	<p>parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774.</p>
William Cash	<p><i>It would be unconscionable for us to have left the EU lawfully, which the EU has accepted, and then allow it to threaten us</i> and strangle our jobs and businesses by imposing unfair state aid rules that go much wider than traditional subsidies, <i>and then for it to seek unwarranted legal action when we are properly defending our national, economic and political sovereignty</i>. If so, we would become a neutered, trivial Lilliput—an enslaved economic satellite of the EU.</p>	<p>JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.</p>	
Boris Johnson	<p>To answer the questions that are being shouted at me from a sedentary position, last year we signed the withdrawal agreement in the belief, which I still hold, <i>that the EU would be reasonable. After everything that has recently happened, we must consider the alternative.</i></p>	<p>JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.</p>	

		Boris Johnson	After all, what this Bill is simply seeking to do is insure and <i>protect this country against the EU's proven willingness—that is the crucial point—to use this delicately balanced protocol in ways for which it was never intended.</i>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Boris Johnson	<i>Indeed it is such an extraordinary threat – and it seems so incredible that the EU could do this</i> – that we are not taking the powers in this bill to neutralise that threat but obviously reserve the right to do so if these threats persist	UK Government, „Prime Minister opening statement - second reading of the UKIM bill.“ 2020. < https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-opening-statement-second-reading-of-the-ukim-bill >.
		Boris Johnson	Mr. Speaker, we cannot have a situation where the very boundaries of our country could be dictated by a foreign power or international organisation.	UK Government, „Prime Minister opening statement - second reading of the UKIM bill.“ 2020. < https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-opening-statement-second-reading-of-the-ukim-bill >.
		Andrea Jenkyns	We have seen time and again the naked political considerations— <i>most of the EU's desire is to see our country fail.</i> That is hardly an example of negotiating in good faith, and it is that that has determined and dictated the EU's negotiating position.	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-

			The Government had no option but to introduce this Bill.	14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 .
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–
7.	Teisinės valstybės principas	Sir Robert Neill	The timing under which they (the provisions of Internal market act) come into force is very <i>important for our reputation as upholders of the rule of law</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
		Oliver Heald	Britain stands as a <i>rule of law country that is respected across the world for its stance</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

			ns/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.
		Imran Ahmad Khan	<p>The rules-based system is, of course, <i>one that the United Kingdom was proud to play a central role in building.</i></p> <p>JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.</p>
		Imran Ahmad Khan	<p>Our principles of fair play and freedom, <i>underpinned by the rule of law, are who we are. They are part of our DNA, and must be protected.</i></p> <p>JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.<https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774>.</p>

		Ben Spencer	We trade and benefit from our international reputation. The United Kingdom has an old and proud democracy. <i>My constituency, Runnymede and Weybridge, is the birth place of the Magna Carta and the rule of law.</i> As we go out into the world as global Britain, seeking to make new trade deals, we will depend on our reputation more than ever. That means respecting the rule of law. If we damage our reputation, we will hamstring global Britain and our ability to seize the opportunities that Brexit presents.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=inter%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
--	--	-------------	---	--

POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI

<u>Nr.</u>	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praėitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	–	–	–
3.	Nacionalinės tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–
7.	Teisinės valstybės principas	Edward Miliband	<...> <i>would tarnish the UK's global reputation as a law-abiding nation</i> and the UK's ability to enforce other	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“

		international trade deals and protect jobs and the economy.	Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Edward Miliband	Secondly, will our country abide by the rule of law—a rules-based international order, <i>for which we are famous around the world and have always stood up?</i>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Edward Miliband	I want to address three questions at the heart of the matter. Is it right to threaten to break the law in the way the Government propose? Is it necessary to do so? Will it help our country? The answer to each question is no. Let us remember the context and the principle. If there is one thing that we are known for around the world, it is the rule of law. <i>This is the country of Magna Carta; the country that is known for being the mother of all Parliaments</i> ; and the country that, out of the darkness of the second world war, helped found the United Nations.	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

		Our global reputation for rule making, not rule breaking, is one of the reasons that we are so respected around the world. When people think of Britain, they think of the rule of law. Despite what the Prime Minister said in his speech, let us be clear that this is not an argument about remain versus leave. It is an argument about right versus wrong.	47FC-A6CC-A276BA2E3774> .
	Edward Miliband	Unfortunately, their point of agreement is that he is trashing the reputation of this country and trashing the reputation of his office. Why are these five former Prime Ministers so united on this point? It is because they know that <i>our moral authority in the world comes from our commitment to the rule of law and keeping our word.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Edward Miliband	This is the signal that <i>we—the country known for the rule of law, the country that abides by the law, the country that founded international law</i> —are sending to our friends and allies around the world. That is why we cannot support the Bill. The Government must go back, remove the provisions breaking international law.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Angela Eagle	The reality is that this is a shocking repudiation of everything the UK	JK Parlamentas, „United Kingdom

		holds dear. <i>It threatens to destroy our hard-won reputation as an upholder of international law and as a country that can be trusted to keep its word.</i>	Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Lilian Greenwood	Of course, the dangers of the Bill are not just about the UK’s ability to negotiate trade deals; <i>they are about the UK’s reputation and its moral authority.</i>	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.
	Chris Bryant	This law is a scoundrel’s charter. <i>I was taught as a child that it was the quintessence of Britishness and the quintessence of honour that my word was my bond</i> —that what I had signed up to I was pledged to and I would stand by.	JK Parliamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020.< https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-

				59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 .
		Stephen Doughty	Clauses 42, 43 and 45 are, in his words, not a clarification, but a contradiction, <i>not only of our commitment to international law, but of the very principle of the rule of law, for which Britain has stood as a beacon for many centuries.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 680, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Commons/2020-09-14/debates/83A18A5B-75DE-4843-9C64-FAD20602C884/UnitedKingdomInternalMarketBill?highlight=internal%20market%20act#contribution-59D07018-A1D8-47FC-A6CC-A276BA2E3774 >.

JUNGTINĖS KARALYSTĖS PARLAMENTO LORDŲ RŪMAI

POLITINĖ PARTIJA: TORIAI

Nr.	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	Lord Howard of Rising	With no clear argument against Part 5, we must put the interests of our country first and foremost. We must do our best to achieve what the people of Great Britain have consistently voted for and rid ourselves of EU control. Including <i>Part 5 will show the EU that we are not a colony and are not prepared to be treated as one.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Lord Callanan	<i>As we leave the EU and take back control of our money, we will require new powers to continue to invest across the United Kingdom.</i> Therefore, this Bill will confer a power to make sure that the UK Government can invest UK taxpayers' money	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.

			nationwide, including on the UK Government's priorities, supporting people and businesses across the UK and delivering on our commitment to level up all parts of our country.	0-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
		Viscount Trenchard	I salute the Government for their good sense in dealing now with the inconsistencies in the withdrawal agreement. It seems that it remains difficult for Mr. Barnier and his team to accept that the UK is becoming a sovereign, independent country and will not accept terms that effectively require us to continue to adhere to EU regulations, especially concerning state aid, nor will it accept the jurisdiction of the European Court of Justice in the determination of any part of our agreement on our future relationship or any connected enforcement proceedings.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-09/debates/67BF795E-B630-4922-B1AB-2A0197888C5C/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
		Lord True	That is not acceptable to the United Kingdom Government and would not respect the clear decision of the British people that the <i>UK should be an independent nation controlling its own laws</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 807, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-11-09/debates/67BF795E-B630-4922-B1AB-2A0197888C5C/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
3.	Nacionalinés tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	Lord Forsyth of Drumlean	This Bill provides for that second safety valve in the event that the <i>EU does not respect the disputes procedures under the withdrawal agreement, does not comply with its duties of sincere co-operation and threatens the very integrity of our United Kingdom</i> .	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/Lords/2020-10-19/debates/EE01801

				B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
		Lord Shinkwin	So desperate is this foreign power to protect its empire that since a withdrawal agreement was signed with the former member state, <i>it has issued new threats to the very viability of the former member state's internal market, and therefore to its future prosperity and security.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–
7.	Teisinės valstybės principas	Lord Cormack	As we sit in this Chamber, we look up and see the barons of Runnymede—of Magna Carta, from which the rule of law developed over 800 years ago. <i>We in this House have a great duty to ensure that the rule of law is maintained.</i>	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.

		Baroness Altmann	<i>We cannot allow the Government to rewrite an international agreement to suit ourselves, and to undermine the very foundation of our democracy, which is based on the rule of law and parliamentary sovereignty.</i> I put it to your Lordships that, as my noble friend Lord Cormack, said, it is our duty to oppose all the clauses of Part 5 of this Bill to protect the rule of law and ensure that the balance of power and peace in our United Kingdom are not overridden by a group of the Executive in the name of national sovereignty.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.
		Lord Howard of Lympne	<i>I want the United Kingdom to be an independent sovereign state.</i> However, I want it to be an independent sovereign state that holds its head up high in the world, that keeps its word, that upholds the rule of law and that honours its treaty obligations. I want it to be an independent sovereign state that is a beacon unto the nations.	JK Parlamentas, „United Kingdom Internal Market Bill.“ Volume 806, 2020. < https://hansard.parliament.uk/lords/2020-10-19/debates/EE01801B-5883-4BDD-9809-B860F5BA6120/UnitedKingdomInternalMarketBill >.

POLITINĖ PARTIJA: LEIBORISTAI

Nr.	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Atstovas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	–	–	–
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	–	–	–
3.	Nacionalinės tapatybės apsauga nuo išorės grėsmių	–	–	–
4.	Patriotizmas	–	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–	–

6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–	–
7.	Teisinės valstybės principas	–	–	–

NIGEL FARAGE: PASISAKYMAI EUROPOS PARLAMENTE

Nr.	<u>Tapatybės naratyvas</u>	<u>Citata</u>	<u>Šaltinis</u>
1.	Imperijos praeitis	Madam President, well after three agonising years of negotiations, Michel Barnier gets Boris Johnson to sign us up to a brand new treaty, which guarantees three more years of agonising negotiations – <i>and frankly reduces the United Kingdom to the status of a colony of the European Union</i> . And why is Boris doing it? He’s doing it because he doesn’t want an extension. He’s doing it because he knows that an extension damages the Conservative Party in the polls, so he wants to bounce us into this new treaty before we wake up.	Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 17 and 18 October 2019 (debate).“ 2019. < https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-10-22-INT-2-055-0000_EN.html >.
2.	Būtinybė apsaugoti JK suverenitetą	Basically, you are hoping that we will change our minds – Mr. Tusk alluded to that a couple of months ago. I know there has been a long tradition here, whether it’s with Denmark, France, Ireland or the Netherlands, that when there is a democratic referendum you try to either ignore it or overturn it. Today again, we heard Mr. Juncker urging the Dutch Government to ignore the referendum result on the Ukraine. Frankly, the whole thing is a disgrace. It is even worse that it is supported by quislings in the British Parliament – people like Nick Clegg and Ed Miliband, who are desperate to keep Britain inside this awful single market. Well, I am sorry but it simply isn’t going to happen. <i>There are 17.4</i>	Europos Parlamentas, „Outcome of the referendum in the United Kingdom (debate).“ 2016. < https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-06-28-INT-1-030-0000_EN.html >.

		<p><i>million people who could not have been clearer. We voted to say that we want our country back, and in the end that is what is going to happen.</i></p>	
		<p>What happened last Thursday was a remarkable result. It was indeed a seismic result, not just for British politics, for European politics, but perhaps even for global politics, too, because what the little people did, what the ordinary people did, the people who have been oppressed over the last few years and seen their living standards go down, they rejected the multinationals. They rejected the merchant banks, they rejected big politics, and they said, actually, we want our country back. <i>We want our fishing waters back, we want our borders back, we want to be an independent, self-governing normal nation, and that is what we have done and that is what must happen.</i> And in doing so, we now offer a beacon of hope to democrats across the rest of the European continent. I will make one prediction this morning: the United Kingdom will not be the last Member State to leave the European Union.</p>	<p>Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 20 and 21 October 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-10-26-INT-3-039-0000_EN.html>.</p>
		<p>Mr. President, thank you and I hope we can all agree that 2016 has been a momentous – indeed historic – year. As it is Christmas, let’s think of those events in terms of the three wise men bearing their gifts. First, we had the Brexit deliverance; then we had the Trump triumph; and then thirdly, of course, the Italian rebellion. <i>It’s just that in this case, the gifts were all the same: democracy and the rebirth of the nation state.</i> I really think you had better listen, because I know in the past you’ve managed to ignore Danish, Dutch, Irish and French referendums, but this time it is for real. A democratic revolution has begun.</p>	<p>Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 15 December 2016 (debate).“ 2016. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-12-14-INT-3-038-0000_EN.html>.</p>
		<p>I also hope tomorrow that we see the British Prime Minister stop dithering on Brexit. <i>It has been six months since we voted for our liberation</i>, and at the minute we’re being dictated to by courts and European</p>	<p>Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 15 December 2016 (debate).“ 2016.</p>

		<p>Commissioners and told what we can and cannot do. I hope we do that, but I suspect we won't, and I suspect the other 27 leaders will continue on the same course. That's why you can all look forward to some even bigger traumatic shocks coming in 2017. It's going to be, for nation-state democrats, a very happy New Year.</p>	<p><https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2016-12-14-INT-3-038-0000_EN.html>.</p>
		<p>Mr. President, it may have taken nine months – a pretty full gestation – <i>but be in no doubt that last Wednesday was a great historic day when the United Kingdom announced that we were going to become an independent, self-governing, democratic nation once again, an act that has been cheered by hundreds of millions of people all over the world.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-020-0000_EN.html?redirect>.</p>
		<p>We have had a little history lesson this morning from Mr. Verhofstadt, but he made one mistake. In 1973, sir, we did not join the European Union; we joined the European Economic Community. <i>Had the British people known that it was the intention to get political and take away our ability to govern ourselves, we never would have done so.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-020-0000_EN.html?redirect>.</p>
		<p>One of the reasons why I always wanted Brexit was because I thought the system of law-making whereby the Commission has the sole right to initiate legislation was something that would in fact damage, and in the end destroy, any concept of national democracy. <i>And yes, I've called the European Union undemocratic; I've called it anti-democratic, but never in my fiercest criticisms here did I think that we would see the police of a Member State of the Union injuring 900 people in an attempt to stop them going out to vote.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html>.</p>
		<p><i>Brexit was an act of liberation. It was a voice of national self-determination that cannot, and will not, be stopped.</i> But throughout this negotiating process, you have treated us as if we're some kind of a</p>	<p>Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu>.</p>

		<p>hostage from the start, and unless we pay a ransom, unless we meet all of your demands, then you won't even have an intelligent conversation with us about trade heading on from here.</p>	<p>a.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html>.</p>
		<p><i>We need to be free. We voted Brexit, we voted to make our own trade policy and our own trade decisions.</i> We could do a deal with America in 48 hours. We need to act. Just yesterday, the Trump administration were describing us as their best ally in the world.</p>	<p>https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-03-13-INT-2-022-0000_EN.html</p>
		<p>But in the face of all of this the British have blinked, and you get the impression that the Prime Minister doesn't really believe in Brexit, she's just carrying out the will of the people. <i>I'm concerned that we're headed for a really very bad deal from a British perspective.</i> We've already conceded too much money, too much authority for the European Court of Justice and we're betraying our fishing communities. And open-door immigration, the primary reason we voted Brexit, continues with no end in sight.</p>	<p>Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html>.</p>
		<p>But there may be one exception, and that could be Belgium. Because nobody ever dares tell the truth about Belgium. Belgium is not a nation. It is an artificial creation. I know the Brits did it, maybe once again we can be blamed, but the truth is there are two parts of Belgium, they speak different languages, they dislike each other intensely, there is no national TV station, there is no national newspaper. Belgium is not a nation. And maybe that is why you are happy to sign up to a higher European level. Well, if Belgium wants it, that is fine, but I can assure you, and you can scream and shout all you like, just look at the election result. You are losing votes. You are losing. <i>Brexit is the first brick out of the wall. You've learned none of the lessons. The days of this project are over. We want to live in nation states, not false artificial creations.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „State of play of negotiations with the United Kingdom (debate).“ 2017. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-10-03-INT-2-018-0000_EN.html>.</p>

		<p>You do not want to talk about Brexit. And I wonder whether it actually ever occurred to you, Mr. Juncker, that when David Cameron came here to negotiate with you, had you given him just a few modest concessions, <i>had you given him the ability to control our borders a little bit more, Brexit would not have happened.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „Debate with the Prime Minister of Belgium, Charles Michel, on the Future of Europe (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-05-03-INT-2-024-0000_EN.html>.</p>
		<p><i>I have to say what you saw was the rebirth of the nation-state, and that is the direction, that is what Brexit is,</i> that is what Trump. That is what the Italian elections are all about, and I wonder whether the Verhofstadts of this world recognise this massive shift. And it isn't just a one-off. it is a trend. People want to do things at a national level.</p>	<p>Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 28 and 29 June 2018 (debate)“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-07-03-INT-2-334-0000_EN.html>.</p>
		<p>Madam President, I'm in no doubt that this withdrawal agreement is a good deal. It's a good deal because it involves large transfers of money. It's a good deal because it maintains free movement of people. It's a good deal because it keeps Britain in the customs union and stuck with the EU's rulebook. <i>And crucially, the key point, as Mr. Barnier said this morning: there is the backstop, which means of course the United Kingdom can be held effectively as a hostage for many years to come.</i> It's a good deal for the European Union; for the UK, I think it's probably the worst deal in history.</p>	<p>Europos Parlamentas, „The UK's withdrawal from the European Union (debate).“ 2018. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-11-29-INT-2-020-0000_EN.html>.</p>
		<p>That applies to many who voted remain as well – because they respect the very principle of democracy. We've had enough. We've seen the snarling anger towards our country of Mr. Verhofstadt, the bureaucratic intransigence of Mr. Barnier, the constant stream of insults that come from Mr. Tusk, and we're of one mind: <i>we don't want to be governed by you. We want to govern ourselves.</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 21 and 22 March 2019 and UK's withdrawal from the EU (debate).“ 2019. <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-03-13-INT-3-052-0000_EN.html>.</p>
		<p>We have a reparations bill of GBP 39 billion we have to pay for nothing in return. <i>We have the annexation of a part of our national territory in the shape of Northern</i></p>	<p>Europos Parlamentas, „Conclusions of the European Council meeting of 21 and 22 March 2019 (debate).“ 2019.</p>

		<i>Ireland. This Treaty is a bad piece. It is unacceptable, it is not Brexit, and it will not pass.</i>	< https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-03-27-INT-3-030-0000_EN.html >.
		We don't want your treaty in any form, even with Mr. Johnson's proposed amendments. The referendum was very clear. <i>We voted to leave the institutions of the European Union and to be free and, you know, we've had enough of being talked down to by you,</i> insulted by Messrs Tusk and, indeed, Juncker, and we will never accept a German Chancellor attempting to annex a part of our nation. We simply won't have it. <i>The good news is your wretched treaty is off the table. Support for a clean-break Brexit is growing and it will be the winning ticket at the next general election.</i>	Europos Parlamentas, „Preparation of the European Council meeting of 17 and 18 October 2019 (debate).“ 2019. < https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-9-2019-10-09-INT-1-097-0000_EN.html >.
3.	Nacionalinés valstybės apsauga nuo išorės grėsmių	We believe in national self-determination. <i>Your aim and ambition is to destroy nation state democracy.</i> Gibraltar is clearly a deal-breaker on current terms. <i>With these demands, you have shown yourselves to be vindictive, to be nasty, and all I can say is thank goodness we are leaving. You are behaving like the mafia.</i> You think we are a hostage, we are not, we are free to go, and... I know and I do understand...	Europos Parlamentas, „Negotiations with the United Kingdom following its notification that it intends to withdraw from the European Union (debate).“ 2017. < https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2017-04-05-INT-3-020-0000_EN.html?redirect >.
		And as borders and walls are being constructed all over Europe, isn't it about time that everybody here faced a couple of realities? <i>The Schengen area is a theoretical concept that now needs to be dismantled and that the total free movement of people within the European Union, especially in an age of terrorism, is something that voters will not allow to continue. This, folks, is why Brexit happened.</i> Nations want to be responsible for their own actions and not to pay the price of the mistakes of others – I think the Italian elections show you this.	Europos Parlamentas, „Presentation of the programme of activities of the Austrian Presidency (debate).“ 2018. < https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-07-03-INT-2-047-0000_EN.html >.
		Mr. President, I would like to say to you, Ms. Merkel, that many of my Eurosceptic colleagues had been booing you this morning, but they shouldn't be in a way because the British should be cheering you.	Europos Parlamentas, „Debate with the Chancellor of Germany, Angela Merkel, on the Future of Europe (debate).“ 2018.

		Without you, we'd never have made it over the line with Brexit – and I want to thank you very much for that. <i>And of course many of these Eurosceptic groups on the right, the centre and the left will come back here after the next European elections in huge numbers directly as a result of your immigration and asylum policy.</i>	< https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2018-11-13-INT-2-318-0000_EN.html >.
4.	Patriotizmas	–	–
5.	Anglijos tapatybės akcentavimas	–	–
6.	Kiti, JK, kaip unikalios, savitomis charakteristikomis pasižyminčios nacionalinės valstybės, elementai.	–	–